

Uvodnik

Andrej Bratuž

Tihi domovi...

Vsako leto nas v prvih novembrskih dneh pot vodi na pokopališča, da obiščemo grobove svojih dragih in tako še posebej počastimo njih spomin. V tem poznojesenskem času že narava sama vabi k razmišljanju o minljivosti vsega. Rumeno listje, ki pada z dreves, lepo ponazarja vse to.

Naša poezija je bogata z deli, ki so posvečena posmrtnemu življenju, grobovom, spominu na rajne in vsemu, kar je s tem tesno povezano: od Prešerna do Stritarja, od Gregorčiča do Murna, Ketteja in Župančiča do Balantiča in drugih sodobnih poetov. Prav tako slovenska ljudska pesem v besedi in glasbi, z občutjem in melanholijo, pa tudi z upanjem na večnost, izraža ta globoka človekova čustva. Vse to nam posredujejo znane in manj znane žalostinke in nagrobnice, ki so se že zakoreninile v našo tradicijo.

V širšem smislu se teh tem loteva tudi svetovna umetnost. Spomnimo se npr. na Michelangelo in na njegovo Poslednjo sodbo v Sikstinski kapeli ali na številna druga umetniška dela, pri nas recimo na Plečnika ali na Tonea Kralja. V glasbi imamo skladatelje, ki so ustvarili vrhunska dela na tem področju. Veličastni Mozartov Requiem nas s svojo pretresljivostjo globoko prevzame. In Bachovi Pasijoni in moteti na to vsebino, pri nas pa Gallus s svojim žalostno mogočnim Ecce quomodo moritur iustus.

Poleg obiskov pokopališč in grobov, kjer se z molitvijo in hvaležnostjo spominjamo svojih dragih pokojnih, se v teh dneh tudi drugače oddolžimo tistim, ki so nas zapustili. S svojim obiskom lahko počastimo številne spomenike in obeležja. Spominjajo nas tistih, ki so žrtvovali svoje življenje za velike in plemenite ideale, še zlasti za svobodo in za narod. Venci, ki jih tu polagamo, so vidno znamenje hvaležnosti in priznanja.

Praznik vseh svetih in dan vernih duš sta globoko občutena v naši zavesti. Verni se svojih rajnih spominjamo zlasti v molitvi in z verskimi obredi. "Zvonovi tužno pojejo, / za verne duše molijo" poje znana cerkvena pesem. Naši rajni še živijo z nami. Za vernega človeka čakajo na vstajenje, za vse pa živijo v svojih delih. Tako zlasti svoje in prijatelje ohranjamo v trajni ljubezni in hvaležnosti za vse, kar so nam dali in naredili tudi za širše občestvo. V tem je torej neka stalna vez med živimi in mrtvimi.

Vera v posmrtno življenje je človeku skoraj prirojena. Že predkrščanska antika je pri taktirnih ljudstvih to jasno izražala. O tem pričajo antične religije in do danes ohranjene kamnite ostaline kot npr. egipčanske piramide, v katerih počivajo slavni faraoni. Tudi raznovrstne mitologije zelo slikovito izražajo vero v posmrtnost. Vse to potrjuje tudi antična filozofija s svojimi največjimi predstavniki, Sokratom, Platonom in Aristotelom.

"Grob se za grobom vrsti" - tako se začinja znana Stritarjeva elegija. To je pač stvarnost, ki se ji noben človek ne more izogniti. V tem smo vsi ljudje enaki, kar poudarjajo tudi Gregorčičevi verzi: "Pravice, enakosti ni pri ljudeh, / pravice, enakosti ni na grobeh, / pravica, enakost je v grobu!"

Krščanstvo je s svojim naukom o vstajenju in posmrtnem življenju dalo človeštvu novo upanje. V nasprotju z raznimi modernimi filozofijami o smrti Boga, o ničnosti naše biti in o življenju za smrt nam krščansko izročilo govori o upanju, še več, o gotovosti našega prihodnjega bivanja v onstranstvu. To je torej pozitivno in veselo sporočilo evangelija tudi za naš čas. Ko v teh dneh stopamo med cipresami in grobovi, se lahko ob spominu na svoje drage, ki jih ni več, veselimo srečanja z njimi v Bogu.

Minister Rupel se je poklonil bazoviškim junakom

Foto Kroma

Še vedno aktualen komentar

Blatenje Cerkve in odgovornost kristjanov?

Velikokrat mi, kot se reče cerkveni ljudje, menimo, da narašča pritisk medijev in politikov na Cerkve in da skušajo ti čim bolj izpostaviti napake in stranpoti cerkvenih ljudi, da bi tako prikazali negativno podobo Cerkve. Lahko se strinjamo, da tudi Cerkve in njeni člani danes ne moremo mimo javne presoje in se zato seveda ne moremo ogniti kritiki zadev, ki so kakorkoli v nasprotju s pravnim redom in splošno priznanimi moralnimi normami. Še več: cerkveni ljudje naj bi bili v tem smislu celo zgled drugim, saj se Cerkve s svojim naukom razglašajo kot moralna sila družbe. Končno pa nas je sam Jezus v tem smislu zavezal, ko je dejal, da, če se sol spridi, s čim se bo solilo. Če torej kristjani in posebej njihovi predstavniki ne bodo luč sveta in sol zemlje, kdo bo potem še predstavljal etične standarde? Zato morajo biti še posebej verski voditelji nosilci temeljnih moralnih sporočil vsemu človeštvu in prvi, ki jih bodo brezpogojno uresničevali. To seveda velja tudi za predstavnike katoliške Cerkve.

Vemo sicer, da so novinarji pri nas še zelo pristanski in včasih celo krivični do nekaterih. To se je ob vsej zapletenosti in kompleksnosti primera poslanca Ruparja pokazalo pri novinarskih

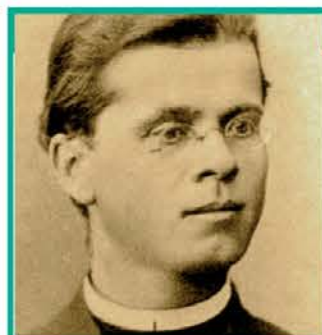
mahinacijah okrog njegove osebnosti, posebej pri nasilnem poseganju v njegovo intimno področje. V nekaterih glavah še vedno veljajo ne-napisana pravila izpred preteklosti, po katerih se lahko nekaterih oseb novinarji lotijo na vse možne načine, medtem ko drugim zaradi ustreznih povezav vse spregledajo. Ta račun se očitno pri primeru Rupar ni izšel in bo, upajmo, vplival tudi na večjo higieno na tem področju. Ne samo ob volilnih časih, tudi sicer bi bilo zeleno, da novinarska stroka spremlja delovanje vseh nosilcev javnih služb in pri vseh uporablja primerljiva merila.

Tudi Cerkve je še včasih deležna takih diskriminacijskih novinarskih obravnav, včasih pa nekateri njeni člani tudi sami poskrbijo za takšno pozornost. Zdi pa se, da le prihaja čas, ko se bo vsak kristjan, še posebej klerik v Cerkvi, moral zavestati, da njegova osebna podoba daje tudi pečat podobi celotne Cerkve. Še posebej je to postalo pomembno v svetu individualnosti oziroma individualizma, ko se vedno bolj iščeta oseba in njena odgovornost. To odgovornost naj bi izkazovale seveda vse javne osebnosti. Presoja tega je še zlasti aktualna zdaj pri lokalnih volitvah, ko izbiramo županske in svetniške kandidate. Žal tu

pri nas še niso dovolj izostreni standardi, ki bi omogočali javnosti in še zlasti medijskim ljudem, da presojo odgovornost in zavzetost politikov za naše interese, še zlasti, da ne bi po volitvah pozabljali svojih obljub. Vsaj v zrelih demokratičnih razmerah je tako. Vprašanje pa je, ali nismo pri nas res še v marsičem ohranili balkanske navade in se poznaajo v nas tudi sledi polpreteklosti? Zato bo vsekakor zanimivo, kako bodo učinkovala svarila revizijske komisije, ki je ugotovila, da naj bi županski kandidat Jankovič kot voditelj Mercatorja posloval negospodarno oziroma, kakor pravijo, dolival denar v svoj žep.

Toliko bolj je seveda pomembno, da kleriki delujejo prosojno, se pravi, da je vse njihovo delovanje transparentno, pregledno in da zato vsak lahko vedno odgovarja za svoje delovanje. Seveda je to delovanje v okviru Cerkve, vendar je za vsakim delovanjem oseba, konkreten človek z imenom in priimkom, ne pa anonimna Cerkve. Zato tudi v Cerkvi ne more biti kolektivne odgovornosti, pač pa je odgovornost duhovnika, škofa ali vernika. S svojim delovanjem vsak član Cerkve tako dodaja ali odvzema luč ustanovi, ki ji pripada. Zato se bomo morali tudi v Cerkvi navaditi, da je ne glede na funkcijo, se pravi škofa, duhovnika ali vernika, vsakdo s svojimi etičnimi stališči in posledično s svojim delovanjem slika Cerkve. Zato najbrž ni potrebno, da smo zaskrbljeni za podobo Cerkve v javnosti, če smo zaskrbljeni za svojo osebno integriteto in si prizadevamo, da bi kot verniki, duhovniki, škofje dajali zgled, kakor bi rekel apostol Pavel.

/ stran 2
Janez Juhant

Maša zadušnica za Simona Gregorčiča

Natanko sto let po pogrebni maši v cerkvi sv. Ignacija na goriškem Travniku bo **26. novembra ob 17. uri** v isti cerkvi MAŠA ZADUŠNICA ZA SIMONA GREGORČIČA. Spominsko slovesnost pripravljajo Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica, Zveza cerkvenih pevskih zborov Trst, Štandreški dekanat ter Dekanija Nova Gorica in dekanija Šempeter.

Priprava novih ŽPS in ŽGS

V četrtek, 9. novembra 2006, se bo ob 20. uri g. nadškof Dino De Antoni srečal v župnijski dvorani v Štandrežu z vsemi člani župnijskih pastoralnih in gospodarskih svetov štandreške dekanije. Govor bo o opravljenem delu sedanjih ŽPS in ŽGS ter o pripravi novih, ki bodo izvoljeni prvo nedeljo v postu 2007. Toplo vabljeni!

Dan spomina na mrtve / Obisk zunanjega ministra Dimitrija Rupla

S spominom na Bazovico in Rižarno v Evropo

Slovenci smo še danes razpeti med svinčenim spominom preteklega trpljenja in upanjem v jutrišnji dan kot dan tesnega sodelovanja pod skupnim evropskim imenovalcem. Tako bi lahko povzeli misel slovenskega zunanjega ministra Dimitrija Rupla, ki se je v petek, 27. oktobra, kot vodja slovenske delegacije pred dnevom spomina na mrtve poklonil žrtvam tržaške Rižarne in Bazovske gmajne. Srečanje slovenskega diplomata je namreč potekalo v času, ko je v naših krajih vprašanje o spravi dokaj živo in občuteno. V govoru pri spomeniku Bazovskih junakov Ferdu Bidovcu, Zvonimiru Milošu, Franu Marušiču in Alojzu Valenčiču je Rupel poudaril, da je Bazovica zasejala seme upora, bazovške žrtve pa so ostale simbol upora primorskih ljudi, ki niso bili pripravljeni sprejeti vsiljene usode. "S poklonom

bazovskim žrtvam se simbolno poklanjamo vsem primorskim rodoljubom, ki so smisel svojega življenja videli v borbi proti fašističnemu raznarodovanju, v borbi za uveljavitev osnovnih človekovih pravic in svobod, predvsem pravice do uporabe lastnega jezika, kulture in uveljavljanja narodove identitete," je poudaril šef slovenske diplomacije, ki pa je po polaganju venca v Rižarni poudaril pomen in prednosti skupnega evropskega prostora. Minister je na ploščadi pred krematorijsko pečjo dejal, da Slovenija in Italija kot sosednji in prijateljski državi kljub tematičnim poglavjem zgodovine lahko gradita svetlo evropsko prihodnost. K preseganju zgodovinskih nasprotij in sožitju med narodoma bi pripomoglo objektivno priznanje in obžalovanje tragedij in krivic. Takšen korak bi nedvomno izvenel kot korak spoštovanja in sočust-

vanja z vsemi žrtvami in trpljenjem, ki ga je ljudem na obeh straneh meje prizadela vojna. Rupel namreč prisega na ohranjanje spomina na vojne tragedije in grozote in to ravno zato, da bi lahko treznejše stopali po poti prihodnosti. "Danes lahko ponosno živimo v združeni demokratični Evropi. V njene temelje je tudi protifašistični in protinacistični boj vgrajen kot grenka učna ura zgodovine, zaradi katere je Evropa še posebej občutljiva za spoštovanje človekovih pravic in demokratičnih vrednot," je poudaril minister, ki pa je sicer pristavil, da kljub žalostnim zgodovinskim dogodkom je demokratična vrednota spoštovanja različnosti ponekod še vedno obremenjena z nestrpnostjo in sprejeta z nerazumevanjem. "Da bi bila naša prihodnost v ponos vsem žrtvam Rižarne, moramo miselne pregrade premostiti. Naj zavest o mirnem sožitju, solidarnosti, prijateljstvu in zavezanosti temeljnimi demokratičnimi vrednotam ostane globoko v naših srcih," je dejal slovenski zunanji minister.

Delegacija pod vodstvom poslanca Davorina Terčona pa je minuli teden položila vence na grobnico borcev na pokopališču pri Sveti Ani v Trstu, na tamkajšnjem grobu Bazovskih junakov in ob novem spomeniku padlim v narodnoosvobodilnem boju pri Sveti Ani.

IG

je pomembno, da se navadimo na osebno odgovornost tudi v Cerkvi. Še bolj pomembno bo tudi, da tudi katoličani priznamo svoje omejenosti, da se ne razglašamo, da imamo vse prav in da se nam lahko primerijo tudi napake in slabosti. Tako ne bomo le bolj ponižni, pač pa bomo stopili v korak z drugimi ljudmi in posebno kleriki tudi z verniki ali nevernimi oziroma vernimi drugih religij. Sodobniki pričakujejo tudi od Cerkve predvsem človeka, odgovorno in človeško osebo, ki je pripravljena deliti tegobe časa in prinašati tudi upanje v ta zapleteni svet. Tako ne bomo kristjani preveč zaskrbljeni za nek včasih s te ali one strani zelo napihnjene ugled Cerkve, pač pa za svojo osebno integriteto in bomo tudi bolj in zvesteje v Kristusovem imenu služili človeku današnjega časa. Tudi napake in slabosti bodo potem del konkretnega katoličana - končno tudi duhovnika ali škofa - in jih bomo skušali razumeti ali sprejeti in bomo kot ljudje drug od drugega terjali etično odgovornost in moralno poštenost.

Zdaj je že jasno, da je tudi bivši totalitarni sistem skušal večje ali manjše ali celo umetno ustvarjene slabosti vernikov in klerikov spretno izkoristiti za njihovo omreženje in sodelovanje. Razmere pa so se spremenile in tovrstnih prekrivanj je konec.

Ob vsem tem je odločilno, da vsi kristjani delujemo tako, da nas bosta vedno vodili resnica ter gorečnost za božjo stvar, kot bi dejal apostol Pavel.

Uplinjevalnika, peti koridor in evroregija Odnosi med FJK in Slovenijo

Na zunaj kaže, da med Slovenijo in Deželno FJK ni "nesoglasij", zato ne bi smelo biti težav za nadgradnjo novih in tesnejših oblik sodelovanja. Če pa malo pozorneje pogledamo v njuno "delavnico", bomo ugotovili, da se glede nekaterih pomembnih vprašanj različno odzivata. Značilen tak primer je načrt o nameravani gradnji dveh uplinjevalnikov v Tržaškem zalivu tik pred nosom "prijateljske" Slovenije. Dežela FJK to vprašanje obravnava kot izključno notranje vprašanje, o katerem Sloveniji prijateljsko posreduje le splošne podatke, ne kaže pa pri-

konvencij. Doslej njej posredovano dokumentacijo je sredi oktobra v italijanskem originalu in slovenskem prevodu razgrnila na sedežu vladne agencije za okolje v Kopru in napovedala tudi dve javni srečanja s strokovnjaki. Hkrati bo na osnovi lastnih analiz izdelala samostojno znanstveno študijo o delovanju načrtovanih uplinjevalnikov, in sicer do konca novembra, t.j. mesec dni pred zapadlostjo roka, ki ga je zase določila Italija. Študijo bo poslala tudi rimski vladi. Predsednik vlade Prodi in deželni predsednik Illy sta 6. oktobra izja-

vače proti Kopru poteka vzporedno. Deželni predsednik Illy je javno podvomil, da se bo to res zgodilo. Že omenjeni odbornik Sonogo pa je nakazal možnost, da bi se povezava z Budimpešto izvedla v okviru jadransko-baltskega koridora, t.j. preko Dunaja (mišljeno je namesto čez Slovenijo).

Tretje še nedorečeno vprašanje je oblikovanje evroregije, za katero se posebno ogreva predsednik Illy. To je bila tudi osrednja tema še svežih razgovorov (24. oktobra) ob obisku slovenskega ministra za regionalni razvoj Ivana Žagarja pri predsedniku Illyju v Trstu. Slovenija se želi vključiti v omenjeno povezavo kot celota in zato pričakuje, da bi bil njen sedež v Sloveniji. Slovenska stran je ob tej priložnosti poudarila, da bi evroregija morala nuditi novo možnost za sodelovanje med manjšinami. Minister Žagar je gostitelja podrobno seznanil s potekom procesa regionalizacije v Sloveniji. Slovenija naj bi bila tako razdeljena na od 12 do 14 pokrajin. Predsednik Illy je v imenu FJK kakor tudi Združenja evropskih regij (AER) ponudil svetovalno pomoč pri razvoju lokalnih avtonomij v Sloveniji.

Kljub splošnemu načelnemu soglasju uresničitev

evroregije ne bo enostavna. Med predvidenimi članicami ni demografskega ravnovesja. Predvsem izstopa dežela Veneto, ki ima 4,5 milijona prebivalcev (celotna predvidena evroregija 8.746.747 prebivalcev) in zadnje čase išče svojo avtonomno pot v okviru italijanske upravne ureditve. Avstrijska Koroška se še ni sprijaznila s pravično zaščito slovenske manjšine. Tudi naša Dežela je v mnogočem omahljiva, kar se značilno kaže pri vprašanju zajamčenega zastopstva slovenske manjšine v deželni svet. Kako naj evroregija pomeni nekaj novega, če se predhodno ne uredijo odprta majšinska vprašanja in predvsem jezikovna enakopravnost!

Alojz Tul

Slovenska skupnost o paritetnem odboru

Slovenska skupnost je zadovoljna, da je deželni svet izglasoval predstavnike, ki so bili dogovorjeni v večini. Istočasno pa obsoja zadržanje tistih v levi sredini, ki so - ne vemo po kakšni logiki - omogočili desnici, da je izvolila desnega skrajneža Adriana Ritossa. Slednji je marljivo iskal podporo med "prijatelji" v vrstah leve sredine in očitno našel take, ki so padli na njegove limanice. Namesto zmerne predstavnika desnice, kot bi lahko bil Milan Koglot, ki bi gotovo pripomogel k bolj uravnoteženim stališčem v paritetnem odboru, je iz leve sredine dobil odločilne glasove človek, ki ima edino zaslug, da je v prejšnji zasedbi paritetnega odbora bil prisoten na vseh sejah, v Rimu pa preko svojega načelnika Menie stalno deloval proti katerikoli rešitvi. Slovenska skupnost obsoja zadržanje tistih, ki živijo politično samo, če podpirajo tudi obstoj nasprotnika.

S 1. strani

Blatenje Cerkve ...

Morda se je v preteklosti vse preveč nalagalo na brezosebno Cerkev kot ustanovo. S tem pa ni bil pravzaprav tangiran nihče, pač pa je to lahko služilo izgovoru in določeni brezosebnosti in tudi opravičevanju v stilu, da "cerkev trpi v svojih služabnikih". Iz tega je nastal tudi pregovorni (hudoben) rek: "Poslušaj me, ne zgleđuj se pa po meni." Pretekli režim je sploh priznaval kot Cerkev predvsem klerike, da bi jih tako

bolj odrezal od vernikov. S Cerkvijo so komunisti menili predvsem škofe in morda kvečjemu še duhovnike, torej oblast, druga itak niso hoteli videti v Cerkvi. Iz tega se je razvila miselnost, da so Cerkev predvsem kleriki, duhovniki in škofje. V ospredju je bila bolj skupinska odgovornost, čeprav so komunisti, ko so organizirali montirane procese za zatiranje duhovnikov, obravnavali in zapirali vedno posameznike. Danes v času individualizacije

Na dnu ...

Povejmo na glas Nevarno poglobljanje nerazumevanja

Takole na hitro in mimogrede je bila objavljena novica, da je dansko sodišče oprostilo časopis Jyllands-Posten vsakršne krivde, saj da z objavo karikatur Mohameda septembra lani ni imel namena žaliti muslimanov. Kot je znano, so omenjene karikature povzročile val protestov v številnih državah, v katerih prevladuje islam, sedem muslimanskih organizacij na Danskem pa je proti časopisu, ki je vinjete objavil prvi, vložilo obtožbo zaradi žalitve verskih čustev in enačenja muslimanov s terorizmom. Oprostilni razsodbi danskega sodišča ni mogoče oporekati: slabega namena, ki bi želel žaliti, ni bilo in zato tudi ne nagiba, ki bi ga bilo treba obsoditi. Toda prav tovrstna trdnost razsodbe, ki jo mirno podpišemo vsi, je problematična - v bistvu namreč skriva globljo vrsto nerazumevanja, ki krepi in stopnjuje nesporazum med dvema civilizacijama in to slej ko prej nenehno ter nemoteno. Zadevo je nujno dodatno pojasniti, ker se napetost v svetu napaja prav z njo: čeprav kot zahodna civilizacija nimamo nobenega namena druge žaliti, so ti drugi prizadeti in skrajno užaljeni, zaradi česar se odzivajo ogorčeno in tudi nasilno. Ob tem se sprašujemo, kako da drugi strani naš dober namen ne zadostuje. To se nam zdi nerazumljivo in zato nočemo vzeti v poštev dejstva, da naša dobra volja in uvidevnost nista dovolj in da je potrebno še nekaj drugega. Če smo se v razvitem svetu pripravljeno pošaliti z našo vero in njenimi pričevalci iz preteklosti oziroma sedanosti, potem

so zmožni ali naj bi bili zmožni takšne širine tudi vsi, ki so muslimanske vere. Če ženska v našem razvitem svetu ni primorana v javnosti pokrivati svojega obraza, to pomeni ali naj bi pomenilo, da ženska v muslimanskem svetu komaj čaka, da bi se znebila tovrstnega načina oblačenja. Vse v redu in prav, toda resnica je - in v tem je ključ - da muslimani mislijo drugače in da so drugačni, da v resnici mislijo drugače kot mi in so v resnici drugačni.

Seveda tudi islam noče sprejeti razvitega sveta, kakršen slednji v resnici je, zagotovo nas demonizira v dosti večji meri, kot mi demoniziramo njega. V še večji meri ohranja do nas zamere in noče videti v naši civilizaciji nič dobrega, je do nas torej vsaj toliko krivičen, kot smo mi krivični do njega. In v takšnem vzdušju se vsi sklicujemo na svoj prav in na svoj račun ne prenesemo nikakršne pripombe. Sklicevanje na svoj prav pa v situaciji, kakršna dandanes v svetu obstaja, rešuje zelo malo ali pa sploh nič. Sklicevanje na svoj prav ne zmanjšuje napetosti, ampak jo, nasprotno, krepi in stopnjuje ter dopušča, da se že močno porušeno medsebojno zaupanje še naprej ruši in razpada. In v kolikor zares hočemo sedanjosti tok preusmeriti, potem moramo najprej sprejeti druge takšne, kot so, razviti svet muslimane, kakršni so, in muslimani nas v razvitem svetu, kakršni smo. V nasprotnem primeru pomiritve ne bo in prihodnost bo v znamenju vse večjih nesporazumov in zaostritev.

Janez Povše

Razmišljanje prof. Ivana Verča po okrogli mizi v Boljuncu o spravi

Sprava: Kako naprej, se sploh da?

V Boljuncu je bila pred časom okrogla miza na temo sprave, o kateri smo poročali, kot so o njej poročali tudi drugi. Ker je bila tematika zanimiva, predvsem pa zelo aktualna, kar je še, se je okrogle mize udeležilo izjemno veliko ljudi. Med njimi je bil tudi univerzitetni profesor ruskega jezika in slovstva na tržaški leposlovni fakulteti Ivan Verč, ki mi je preko elektronske pošte poslal zasebno pismo, razmišljanje, ki se mi zdi več kot vredno objave, saj vnaša v debato o spravi nove vidike in odpira temeljna vprašanja o spravi. Prof. Ivana Verča, s katerim prijateljujemo tri desetletja, a se žal srečujemo samo na važnejših prireditvah pri nas, sem prosil, da bi smel objaviti njegovo lepo razmišljanje v našem tedniku, na kar je rad pristal, za kar se mu tudi v imenu vas, drage bralke in bralci, iskreno zahvaljujem. Lepo in zelo koristno bi bilo, če bi bil njegov poseg uvod v širšo debato, kateri bomo na straneh našega tednika radi na stežaj odprli vrata! Sprava je namreč temeljnega pomena za čisto navadno, vsakdanje življenje, česar se človek najbolj zave, ko se zatre v matično domovino, ki je še vedno v krču ideološkega razdora in bi resnično spravo še kako potrebovala. Prav tako pa so odnosi med Italijo in Slovenijo danes vse prej kot urejeni, o čemer pričajo prav podatki, da je bilo sodelovanje med državama boljše v minulih

časih, na kar je v Boljuncu temeljito opozoril svetovalec Igor Dolenc. Tudi mi smo v našem tedniku večkrat že opozorili, da smo podpisovanj raznih namer o sodelovanju in raznih protokolov o njem že do grla siti. Kako do resnične sprave torej? Dejstvo je, da bi sedaj bilo potrebno

dobrodošlo razmišljanje prof. Ivana Verča, ki ostaja tako, kot mi ga je v zasebnem pismu poslal!

JUP

Dragi Jurij, bil sem na večeru, ki si ga okoli vprašanja o "spravi" med Italijo

neko dejanje, ki bi stvari premaknilo z mrtve točke. Spravno dejanje predsednikov bi seveda lahko bilo veliko dejanje, ampak kako priti do njega, če resnične sprave ni? Prav zato je

in Slovenijo (Hrvaška je upravičeno odpadla) vodil v Boljuncu. Odšel sem z občutkom, da smo v slepi ulici. Pozicije so nihale nekako med "Sem proti spravi, ker..." in "Sem za spravo,

ampak..." V obrazložitvah za "ker" in "ampak" ni bilo vidnejših razlik in tudi sam ne bi oporekal nobeni od njih. Kako naj bi, saj nas veže spomin, na katerem gradimo svoje zgodbe in v današnjem svetu so zgodbe tiste, ki določajo stvarnost, ne pa obratno. Navsezadnje je tako tudi vedno bilo in tako je tudi danes, ko z različnimi zgodbami iščemo pot do "naše", slovenske sprave in do sprave z Italijanom".

Slišal sem eno samo različno zgodbo, ki pa je, žal, izzvenela v prazno (na večeru samem, kot tudi v poročilih o njem; ne vem, kaj boš o tem ti pisal). Poseg gospoda Radetiča, ki ga ne poznam in sem ga prvič slišal, je bil zame nadvse spodbuden. Če sem ga prav razumel, fašizem nam je odvzel dostojanstvo, ki se je, še prav posebno na Goriškem, udeležilo tudi v zavesti o pripadnosti h (krščanskemu) občestvu. Skratka: slovensko cerkveno občestvo je izgubilo svoje vernike, ker jim je bilo odvzeto dostojanstvo pripadnosti neki skupnosti, v kateri so se spoznavali in na kateri so gradili svoje vrednote. Tu me pravzaprav niti ne zanima, do kolikšne mere je bila uradna katoliška cerkev (italijanska in tudi slovenska) odgovorna za izgubo vernikov, ko se je odločila za pretesen objem s takratnimi strukturami oblasti. Gospod Radetič je v ospredje postavil "občestvo" kot eno od možnih identifikacijskih vrednot, ki so jo tragedije 20. stoletja nasilno zabrisale.

Dragi Jurij, dovolj dobro me poznaš in veš, da krščansko "občestvo" ni prostor, v katerem bi se prepoznaval, je pa v moji zavesti eden od možnih prostorov za dostojanstvo bivanja, ki je grajeno na določenih vrednotah. Doživljanje vprašanja o spravi je torej mogoče graditi tudi na drugačnih osnovah. To se mi zdi bi-

stveno. Če prav pomisliš, so si bila izhodišča za vsakršni "ker" in "ampak", ki smo jih v Boljuncu poslušali, enotna v dveh postavkah: v narodu in državi kot njegovi politični realizaciji. Slovenska stran poudarja nasilno asimilacijo in vojaško agresijo, italijanska stran pa odgovarja s poudarkom na kasnejši obrambo države in na odpor proti širjenju jugoslovanskih meja. Ti dve postavki se stalno vračata kot nezamenljivi stalnici, ki jima obe strani, ki naj bi se "spravili", pripisujeta status "vrednote", ki naj bi jo v sicer različnem kronološkem sosledju kršili zdaj eni, zdaj drugi. Kako naj zahtevamo "kesanje" ali "opravičilo" za dejanje, ki ga obe strani doživljata kot vrednoto? Ali ni morda prav v obojestranskem poudarjanju nezamenljive "vrednote" tista osnovna zapreka, ki ovira pravno dejanje?

Ko "vrednota" postane sredstvo za dosego političnega cilja, se izrodi v njeno nasprotje in vodi v pogubo. Zgodovina je polna "vrednot", zaradi katerih smo se ljudje pobijali. Narodna pripadnost je samo ena od njih. Če čas za spravo ni "zrel", je morda "zrel" za presejanje ustaljene kategorije, ki jo še vedno doživljamo kot nezamenljivo vrednoto, čeprav korenini v 19. stoletju. Fašizem in nacizem, kot tudi naš odpor do njiju, so samo zadnja tragična etapa dolge poti, ki se je začela takrat, ko smo naravno čustvo pripadnosti nekemu skupnemu prostoru, jeziku in tradiciji iz pozitivno romantične naravnosti, ki ji je bila zibelka prav Nemčija, spremenili v sredstvo za največkrat krvavo potrjevanje nedotakljivosti ali širitve ozemlja nacionalne države. V tem miselnem "vrednostnem" aksiomu smo več kot poldrugo stoletje živeli vsi, oni so bili močnejši in agresivnejši, drugi šibkejši, včasih so bili eni "obo-

roženi", drugič pa "razoroženi" (kot je rekel Tito, ki si ga ti citiral). Iz tega miselnega sveta, kjer je narodnost nezadostno sredstvo za identifikacijski proces pripadnosti "državi", izhaja tudi zahteva, da se mora Napolitano opravičiti predvsem lastnim državljanom, torej nam. Ta zahteva je upravičena, obenem pa dokazuje, da se iz ustaljenega miselnega vzorca še nismo povsem izmotali. Zadeva je namreč skrajno zapletena: kot "državljeni" Italije naj bi bili navsezadnje tudi sami odgovorni za agresijo na (bivšo) državo Jugoslavijo, kot pripadniki slovenskega naroda pa tega seveda ne moremo sprejeti, ker gledamo na (bivšo) Jugoslavijo (danes Slovenijo) kot na "svojo" državo in smo torej sami žrtve agresije.

Z nekoliko zastaranim marksističnim besediščem je mogoče trditi, da sprava, ki ne bo znala preseči tega zapletenega aksioma, bo "taktično" morda dobrodošla, "strateško" pa ne pelje nikamor. Skupna Evropa se že spet lomi na "nacionalnih" interesih. Ni vizije bodočnosti, ki bi se zavedala, da je identifikacijskih trenutkov več. Cerkevno "občestvo" je eden od možnih takih trenutkov, ni pa seveda edini in Bog ne daj, da bi se kdaj izrodil v "uradno" vrednoto. V Boljuncu, žal, o možnosti drugačnih identifikacijskih trenutkov, ki naj ne bi bili nujno zavezani "narodnosti" in "državi", ni bilo ne duha ne sluha. Gospod Radetič nam je nakazal enega od takih možnih trenutkov, ki so prav tako pomembni in zavezujoči kot ostali. Od nas je odvisno, če jih bomo znali upoštevati, ob njih uvideti še druge in z njimi nadomestiti vrednostne kategorije, ki so se v preteklosti že izkazale v vsej svoji šibkosti in se danes kuhajo v lastni nemoči. Prijateljski pozdrav

Ivan Verč

VOLILNI ZAKON Okrogla miza o zajamčenem zastopstvu

Ethnos ali thanatos?

O zajamčenem zastopstvu nič novega. Tako bi lahko v skopih besedah sintetizirali zanimiv večer, ki je potekal 24. oktobra v prostorih Gregorčičeve dvorane. Večer, na katerem so sodelovali deželni svetniki Igor Kocjančič (SKP), Bruna Zorzini (SIK), Tamara Blažina (LD) in Mirko Špacapan (SSK) ter goriški pokrajinski odbornik Marko Marinčič (Zeleni), je vodil predsednik SKGZ Rudi Pavšič. Kot uvodno vprašanje je Pavšič postavil prav vprašanje spremembe deželnega volilnega zakona. Že iz prvega kroga odgovorov je bilo jasno, da se glede tega vprašanja stališča prisotnih razlikujejo. Kocjančič je brez ovinkov dejal, da po njegovem mnenju zakon ne spada med prvenstvena vprašanja civilne družbe, ampak da se za spremembo zakona prizadevata bodisi večina kot opozicija. Kocjančič je dodal, da glede novega volilnega zakona gre za težavno nastajanje, saj obstajajo razhajanja tako znotraj večine kot opozicije. Zorzinijeva je poudarila, da je tudi po njenem mnenju sprememba zakona nepotrebna in da gre pravzaprav v smeri zoženja manevrskega prostora manjšim strankam. Poleg vprašanja zajamčenega zastopstva za Slovence je Zorzinijeva nakazala še nerazrešeno vprašanje prisotnosti žensk v politiki. Blažinova je bila mnenja, da bi deželna večina morala izkoristiti možnost, da odobri tak volilni zakon, ki bi vseboval nekaj novosti. Zavzela se je mdr. za ukinitve t.i. predsedniškega seznama ter za

vedbo vstopnega praga za stranke. Marinčič je soglašal s predhodniki glede nepotrebnosti spremembe volilnega zakona, negativno pa je ocenil stališče Blažinove v zvezi z vstopnim pragom, saj naj bi slednji bil del strategije večjih strank, da onemogočijo vstop manjših v deželni svet. Špacapan je svoj poseg začel z začudenjem nad vprašanjem moderatorja večera, ali je potrebna sprememba volilnega zakona, saj je na dlani, da slovenska narodna skupnost ne razpolaga danes, in to kljub zaščitnemu zakonu, z normami, ki bi omogočale njeno neposredno prisotnost v izvoljenih telesih. Prav zaradi tega je po Špacapanovem mnenju potrebno, da pride do spremembe deželne volilne zakonodaje. Obstoječi osnutek, ki je sedaj v razpravi, gre po Špacapanovem mnenju prav v to smer. Na Pavšičevo vprašanje glede načina, kako doseči zastopstvo, je Špacapan orisal prizadevanja Slovenske skupnosti že v prejšnjem mandatu, ko so njen predlog predstavili svetovalci Marjetice. Predlog, ki takrat ni bil sprejet s strani tedanjega deželnega sveta, je v bistvu podoban temu, o katerem se razpravlja sedaj. Stranki, ki je izraz slovenske skupnosti, naj bi bilo mogoče vstopiti v deželni svet s pomočjo volilne povezave z večjo stranko. Špacapan je ta model poimenoval kot evropski, saj so po tem načelu od leta 1975 izvoljeni v Evropski parlament predstavniki južnih Tirolcev. Marinčič je Špacapanovo trditev definiral kot zaščito Slo-

venske skupnosti, ne pa manjšine. Slednja naj bi bila strankarsko pluralna, po narodni strukturi pa naj bi prevladovali etnično mešani ter se zato provokativno zavzel za zajamčeno zastopstvo občanov mešanega porekla. Tamara Blažina je označila svojo stranko kot interetnično stranko ter da je nacionalno vprašanje samo del vseh vprašanj naše družbe; Zorzinijeva je poudarila, da je vprašanje načina zaščite želgo

vejšice na cedilo in se povezali z republikanci. Kocjančič je poudaril, da je v tem času uspelo premostiti marsikatero tudi zgodovinsko pogojeno nerazumevanje znotraj različnih komponent manjšine, glede vprašanja zastopstva pa je mnenja, da lahko deželni svet in politika naredila le korak k formalnemu in tehničnemu reševanju problema, za ostalo pa je na potezi slovenska manjšina. Nadaljevanje večera se je odvijalo

luje že vrsto let z Marjetico. Pogled na manjšinsko stvarnost v novi tvorbi bi za Blažinovo bil lahko samo tisti, ki že sedaj označuje profil njene stranke, to je interetičnost, ter se je zato javno vprašala, kako bi lahko sodelovala etnična stranka kot Slovenska skupnost pri tem. Špacapan ji je odvrnil, da obstajata v prihodnje dva scenarija, in sicer tisti, ki predvideva, da bosta Slovenska skupnost in Demokratska stranka sodelovala kot enakovredna

strank. Predsednik SKGZ je kot vprašanje postavil tudi misel, da v Sloveniji obstajata dve kategoriji strank za mejecev v Italiji: v prvi - torej privilegirana - naj bi bila Slovenska skupnost, v drugi pa vsi ostali. Diskutanti iz vrst radikalne in zmerne levece so se s tem stališčem strinjali, povsem drugačna pa je bila interpretacija svetnika Špacapana, ki je obrazložil, da je imenovanje predstavnika Slovenske skupnosti v svetu za manjšine Republike Slovenije pač v skladu s poslanstvom in namenom, ki ga v Italiji izvršuje stranka Slovenske skupnosti, na avstrijskem Koroškem pa Enotna lista. Dejstvo, da gre za stranko, ki imata teritorialno zasidranost in izvoljene predstavnike na podlagi samo slovenskih glasov, pa je jamstvo, da predstavljajo narodno skupnost. Do besede so prišli tudi nekateri udeleženci večera, ki so s svojimi posegi dopolnili paleto stališč in dodali nove izzive. Med

Foto PR

nereseno, zavzela pa se je za ustanovitev novega obmejnega okrožja, ki naj bi omogočilo izvolitev tudi svetovalcev, ki so izraz slovenske manjšine. Glede Slovenske skupnosti pa je omenila, da si je stranka sama pred časom pripravila zastopstvo, saj ni pristala na tehnično sodelovanje z nje-stranko, potem ko so Levi demokraci pustili stranko lipove

zlasti okoli tega vprašanja, in sicer kdo je pravzaprav reprezentativen in legitimen predstavnik slovenske manjšine. Pavšič je naslovil vprašanje Špacapanu in Blažinovi tudi v luči procesa združevanja t.i. Demokratske stranke, ki naj bi združevala v naši manjšini sedanjo stranko Levih demokratov in Slovenske skupnosti, saj slednja plodno sode-

subjekta, in sicer v povezavi, ali pa da se bodo somišljeniki Slovenske skupnosti in slovenski volilci levih demokratov morali odločiti med kandidati na isti listi. Predstavniki t.i. radikalne levece (kot je Pavšič imenoval SIK, SKP in Zelene) pa so se negativno izrekli o uspehu Demokratske stranke ter izrazili željo, da se na levici ustvari skupna hiša levih

razpravo so se oglašili mdr. Igor Gabrovec, Samo Pahor, Andrej Berdon, Drago Štoka in Ace Mermolja. Med zadnjimi se je oglašil občinski svetovalec Ukmar, ki je poudaril, da moramo postaviti poudar na ethnos. Stvar sicer zveni blaglasno filozofsko, a kaj; za manjšino opustiti ethnos pomeni le thanatos (smrt).

Peter Rustja

Kristjani in muslimani

Zaupni medverski dialog je namenjen skupnim odgovorom na izzive sveta

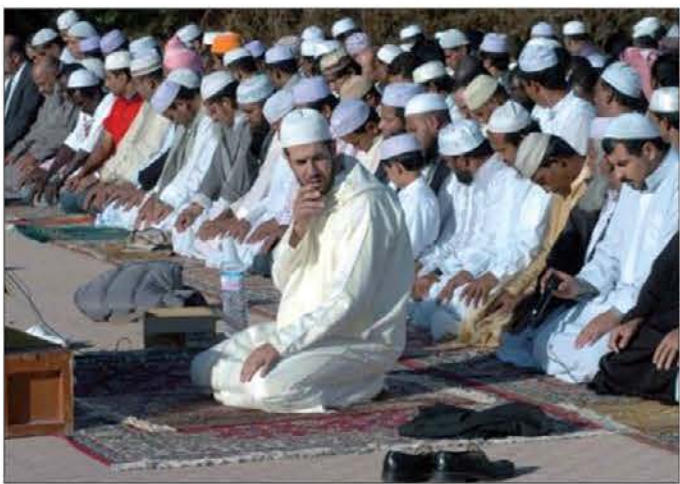
Sporočilo Papeškega sveta za medverski dialog ob koncu ramadana

Dragi prijatelji muslimani, 1. Z veseljem se prvokrat na vas obračam kot predsednik Papeškega sveta za medverski dialog in vas s pričujočim sporočilom toplo pozdravljam, ko praznujete sklep ramadana. Želim vam, da bi v vaših srcih, vaših domovih ter v vaših domovinah prebivali mir, spokojnost in radost. Te dobre želje so odmev na besede, ki jih je papež Benedikt XVI. ob začetku ramadana osebno izrekel tako diplomatom iz držav z muslimansko večino, ki so akreditirani pri Svetem sedežu, in diplomatom iz drugih držav, ki so članice in opazovalke Organizacije Islamske konference, kot tudi predstavnikom muslimanske skupnosti v Italiji.

Lepo je, da moremo v duhu rastočega dialoga z vami deliti ta pomembni trenutek. Posamezni dogodki, ki smo jih doživeli skupaj, jasno kažejo, da je v današnjem času pristi dialog, čeprav je težak, bolj potreben kot kdaj koli prej.

2. Mesec ramadan, ki ste ga pravkar sklenili, je nedvomno bil čas molitve in premišljevanja o težkem položaju, v katerem se nahaja svet danes. Medtem ko je veliko priložnosti za zrenje Boga in za zahvaljevanje za vse dobro, je nemogoče prezreti resne težave,

ki zaznamujejo naš čas: nepravilnost, revščina, napetosti in konflikti med državami in znotraj njih. Posebno skrb in bolečino zbujaata nasilje in terorizem, saj uničujeta premnoga človeška življenja. Njun rezultat so mnoge ovdovele žene in premnogi osiroteli otroci; mnogo ljudi je tako fizično kot duhovno prizadetih in ranjenih. Vse, za kar so si ljudje dolgo časa prizadevali in se žrtvo-

vali, da bi nekaj ustvarili, je v bežnem hipu sesuto in uničeno.

3. Mar nismo kristjani in muslimani kot prvi poklicani, da pomagamo reševati težke položaje in nastale večplastne in zapletene težave? Zdaj je nedvomno na preizkušnji verodostojnost naše vere, naših verskih voditeljev ter vernikov nasploh. Če kot verno ljudstvo ne bomo prispevali svojega deleža, bo marsikdo podvomil v pomen naše vere ter v integriteto mož in žena, ki poklekujajo pred Gospodom.

Med najpomembnejše tako krščanske kot muslimanske vrednote sodijo ljubezen, usmiljenje ter solidarnost. Na tem mestu bi z vami rad delil sporočilo papeževe prve okrožnice z naslovom Deus caritas est (Bog je ljubezen), ki kot glavno značilnost Boga, ki je predstavljen v Svetem pismu, izpostavlja ljubezen (prim. 1 Jn 4,8). Resnična ljubezen do Boga pa je neločljivo povezana z ljubeznijo

do bližnjega, saj apostol Janez v svojem Pismu piše: »če kdo pravi: 'Ljubim Boga,' pa sovraži svojega brata, je lažniv. Kdor namreč ne ljubi svojega brata, ki ga je videl, ne more ljubiti Boga, katerega ni videl (1 Jn 4,20). Sk-

licujoč se na omenjeni citat okrožnica posebej poudarja pomen bratske ljubezni, ki se udejanja v poslanstvu Cerkve: ljubezen, verodostojnost in učinkovitost. Pomembno je potrebno zagotoviti vsakomur, začeni s tistimi, ki jo najbolj potrebujejo. Resnična ljubezen se izkazuje v konkretnem odgovarjanju na vsakodnevne potrebe in išče pravico ter mirne rešitve za pereče probleme sveta.

4. Delo vernikov, ki se posvečajo pomoči najpotrebnejšim ali ki iščejo rešitve za omenjene proble-

me, je izraz njihove ljubezni do Gospoda. Psalm 27 (26) pravi: »Tvoje obličje, Gospod, iščem. Moje srce ti je dejalo: 'Vneto sem iskal tvoj obraz.' Ne skrivaj svojega obličja pred mano!« V postnem mesecu, ki se je nedavno končal, niste več pozornosti posvečali samo molitvi, pač pa vas je post zagotovo naredil občutljivejši za potrebe drugih, predvsem laičnih in vas povabil k velikodušnosti do vseh, ki trpijo revščino.

5. Vsakodnevne skrbi in veliki izzivi današnjega časa pritegujejo našo pozornost in nas kličejo k dejavnemu odgovoru. V molitvi prosimo Gospoda, naj nam pri soočanju daje pogum in odločnost. Na področjih, kjer moremo sodelovati, nikaner ne delujmo ločeno. Svet in mi z njim potrebujemo kristjane in muslimane, ki se med seboj spoštujejo in cenijo ter pričujejo o medsebojni ljubezni in sodelovanju v slavo Boga in v blagor človeštva.

6. Z izrazi iskrenega prijateljstva vas pozdravljam in vam v premišljevanje izročam svoje razmišljanje. Vsemogočnega Boga prosim, naj te misli pripomorejo k širjenju globljega medsebojnega razumevanja in tesnejšega sodelovanja, ki se je izoblikovalo med kristjani in muslimani. Naj bosta znamenje ponovne vzpostavitve in okrepitve miru med narodi in ljudstvi v sozvočju z najglobljimi hrepenenji vseh verujočih ter vseh mož in žena dobre volje.

Nadškof Pier Luigi Celata,
kardinal Paul Poupard,
tajnik predsednik
Prevedla: Barbara Baloh

Srečanje urednikov katoliških tednikov v Padovi Katoliški tedniki, stičišče med Cerkvijo in svetom

Zadnje srečanje urednikov katoliških tednikov Triveneta (Furlanija Julijska krajina, Veneto, Tridentinska-Južno Poadižje), ki so včlanjeni v Zvezo italijanskih katoliških tednikov (FISC), je bilo 27. oktobra v Padovi posvečeno stanju, perspektivam in težavam omenjene delegacije, kongresu italijanske Cerkve v Veroni in pripravi na 40. obletnico Zveze, ki bo potekala konec novembra v Rimu.

Z uvodno molitvijo je prisotne pozdravil gostitelj, urednik padovskega škofijskega tednika La Difesa del Popolo, g. Cesare Conatarini. Teolog in prof. Andrea Toniolo je nato kot izhodišče za razpravo nakazal nekaj misli o veronskem srečanju, ki je bilo "živ dogodek", na katerem so se po 10 letih srečale vse italijanske škofije. Tematika upanja je bila tokrat obravnavana v novi luči, je poudaril, skozi prizmo perspektiv vsakdanjega konkretnega življenja, kakršne so čustva, delo, krhkost, tradicija, državljanstvo. Skrb torej ni šla pastoralnim teorijam, ampak prej osebam. Najpomembnejši izziv današnje Cerkve je se zavedati sprememb

našega časa in lastnega poslanstva v njem. Nekaj zanimivih pripomb glede kongresa in vloge katoliških tednikov so imeli navzoči uredniki iz Gorice, Pordenona in Chiogge. Spodbudne besede je imel škof Antonio Mattiazzo, ki je podčrtal, da imajo taki tedniki danes "nevalgično, zapleteno in težko nalogo", saj "vi ste stična točka med Cerkvijo in svetom". Prisotne je povabil, naj začenejo razmišljati v duhu "katoliške enotnosti", ki združuje navidezno nasprotne si pojme, ki pa v edinstvi niso izbrisani, ampak primerno ovrednoteni: tako npr. laiki in kleriki, vera in razum, identiteta in dialog, tradicija in prenova si niso v nasprotju, ampak združeni sestavljajo višjo sintezo.

Po obisku obnovljenega umetniškega bisera v renesančni palači, Dvorane škofov, so udeleženci pod vodstvom g. Andree Bellaviteja, koordinatorske delegacije severovzhodnih tednikov, razpravljali še o tem, kako bi lahko bil skupni nastop včlanjenih glasil bolj učinkovit in markanten.

DD

Preventivna srečanja in druge pobude

November je mesec preprečevanja odvisnosti od drog

S talni svet Slovenske škofovske konference (SSK) se je na seji, ki je 20. oktobra 2006 potekala v Celju, seznanil s pobudo Zavoda za zdravstveno varstvo Ravne. Na pobudo Urada za droge ter Ministrstva za zdravje je omenjeni Zavod prevzel koordinacijo aktivnosti, ki bodo v mesecu preprečevanja odvisnosti od drog potekale po vsej Sloveniji. V novembru se bodo v Sloveniji izvajale aktivnosti za preprečevanje (zlo) rabe drog, ki bodo potekale pod naslovom Droge niso igra. Cilj vseh dejavnosti je spod-

buditi starše, vzgojitelje, učitelje in druge, naj mlade vzgajajo za učinkovito spoprijemanje z izzivi odrasčanja, za razvijanje kritičnega duha in samostojne presoje ter za sprejemanje odgovornih odločitev.

Škofje prizadevanja za preprečevanje odvisnosti od drog, ki jih koordinira Zavod za zdravstveno varstvo Ravne, podpirajo in poudarjajo, da se sodelavci Karitas v tovrstno dejavnost vključujejo od začetkov ponovnega delovanja (zadnjih 15 let), ko se je problem drog pojavil. Škofje duhovnike va-

bijo, naj vernikom po svojih najboljših močeh širijo obzora na področju (zlo) rabe drog in odvisnosti.

V Cerkvi se preprečevanju in zdravljenju odvisnosti od nedovoljenih drog posveča več ustanov znotraj Karitas, med njimi Zavod Pelikan Karitas, škofijska Karitas Maribor ter duhovnik Franc Prelc s sodelavci v Bertokih. Sprejemni centri delujejo na treh lokacijah in uživalec prepovedanih drog, ki si želijo ozdraviti, pripravljajo na vstop v komune doma in po svetu. V Cerkvi na Slovenskem sta odvisnikom posebej namenjena tudi programa Cenacolo v Škocjanu

pri Novem mestu ter Skupnost Tau, v katerih je duhovna razsežnost še bolj poudarjena.

Zavod Pelikan deluje že 15 let in od vsega začetka sodeluje z italijanskim duhovnikom don Pierinom. V svoje visokopražne programe, ki jih izvajajo tako strokovno usposobljeni kadri kot številni prostovoljci, vključuje odvisnike, njihove starše, sodelujejo pa tudi z duhovniki, zdravstvenimi službami in centri za socialno delo. V Sloveniji je odvisnikom trenutno na voljo šest komun - v Novi Gorici, Razborju pri Sevnici, Čadruju nad Tolminom, Vremah pri Divači, Sv. Trojici v Slovenskih goricah ter

Kobilju v Prekmurju. Mladi se v komuni v triletnem programu rehabilitacije usposobijo za nov način življenja.

Sodelavci Karitas se z zdravljenjem in preprečevanjem odvisnosti uk-

varjajo permanentno in sistematično. Vsi programi, ki temeljijo na spremembi načina življenja in vzpostavitvi nove lestvice vrednot, vključujejo duhovno dimenzijo, saj je zdravljenje zasvojenosti povezano z vprašanjem ponovnega odkrivanja globinskega smisla življenja.

Sodelavci Karitas v vseh škofijah in v Skupnosti Cenacolo ter Skupnosti Tau so se v mesecu preprečevanja odvisnosti od drog pripravili srečati s civilno javnostjo ter ji predstaviti svoj način dela in pripraviti preventivno srečanje za mlade. Kot goste jih lahko povabite v mladinske ali druge skupine v župniji oziroma srečanje z njimi na področju preventive kot kurativne priporočite drugim ustanovam. Za dodatne informacije so vam na voljo po telefonu ali po e-pošti.

31. NAVADNA NEDELJA - Zahvalna

5Mz 6, 2-6; Ps 18; Heb 7, 23-28; Mr 12, 28b-34

Besedo ljubezen pojmujejo na več načinov. Najprej bi morala biti kot spoštovanje in hvala Boga. Saj je Bog ljubezen (1 Jn 4, 8.16). Toda ljudje kaj radi spremenimo to besedo tako, da rečemo in po tem tudi živimo: 'ljubezen je bog'. Zato jo kaj lahko spremenimo v boga denarja, lakomnosti, spolne razbrzdanosti, sovraštva ipd. Koliko gorja je rodila npr. Giovinezza s 'Fischia il sasso' in podobne pesmi. Tudi zdaj že pokojni tržaški škof Luigi Fogar je solidarno z nami in seveda s celotno Cerkvijo po svetu javno zavračal tako zmotno in rasistično ljubezen; kar ga je pa drago stalo. Toda vsi verni se moramo držati Jezusovega nauka o ljubezni celo do sovražnikov, ki jih ne smemo zaničevati (Mt 5, 43-48). Jezus je polagal apostolom na srce vse življenje, a posebno pri zadnji večerji, tako ljubezen, ki jo je on izpričal (Jn 13, 34-35). Šel je namreč v smrt za grešne ljudi, za sovražnike.

Da bi mogli vsi ljudje jasno spoznati zapoved ljubezni, jo je ukazal zapisati, vdolbsti v kamen, da bi je nato vdolbli v srce zato, da bi se po njej ravnali.

Mojzes je med gromom in bliskom pisal v kamen Božje besede, da bi bili vsi poslušni Bogu, rekoč: "Jaz sem gospod, tvoj Bog. Ne imej drugih bogov poleg mene!". Ko je Mojzes to govoril ljudstvu, je uporabljal slovesno obliko nagovora, da so ga lahko vsi stoji slišali: "Poslušaj, Izrael, Gospod je naš Bog, Gospod je edini!" (5 Mz 6, 4). Sledil je natančen opis prve zapovedi: "Ne delaj si rezane podobe, ničesar, kar bi imelo obliko tega, kar je zgoraj na nebu, spodaj na zemlji ali v vodah pod zemljo!... kajti jaz, Gospod, tvoj Bog, sem ljubosumen Bog" (v. 8-9).

Kako prostaško pa zveni preklinjevanje Boga in vsega svetega, kar pa ni samo iz grde navade ali bolezni, je tudi iz sovraštva do Boga.

Tudi nedelja, pri Judih sobota, je za veliko kristjanov votla beseda. Nič jim ne pove o srečanju z Bogom pri nedeljskem bogoslužju ter o sodbi in večni usodi.

Mojzes, in po njem Bog, govori: "Šest dni delaj in opravljaj vsa svoja dela, sedmi dan pa je sobo-

ta za Gospoda, tvojega Boga: ne opravljaj nobene dela, ne ti in ne tvoj sin ne hči ne hlapec ne dekla ne tvoj vol ne osel ne katero tvoje živinče ne tujec, ki biva znotraj tvojih vrat, da si odpočijeta tvoj hlapec in tvoja dekla kakor ti. Spominjaj se, da si bil suženj v egiptovski deželi in te je Gospod, tvoj Bog, od tam izpeljal z močno roko in z iztegnjenim laktom! Zato ti je Gospod, tvoj Bog, zapovedal obhajati sobotni dan" (v. 13-15).

Ker so si polagoma zlasti šport in izleti v naravo skoraj povsod privzeli monopol nad nedeljo, je Cerkve nakazala možnost obhajanja nedeljske sv. maše ob sobotah zvečer. A prepričani kristjani so marsikje prihajali zelo zgodaj k nedeljskemu bogoslužju, oboroženi z gozjarji in športno obleko za pohode na planine ali drugam. Župnijski sveti, zlasti pastoralni, bi lahko posvetili večjo pozornost tej zapovedi. Vsekakor naj bi še naprej med tednom načrtovali sodelovanje pri nedeljskem bogoslužju, ki ga doživljamo kot milost in dolžnost.

Tu gre namreč za vero v Boga, ki pomeni najprej hvaležnost in zaobjema celega človeka. Jezus, ki ga pismouk vpraša, katera je največja zapoved,

ker pri množici zakonov, zapovedi in predpisov ni bilo lahko se znati, odgovori tako, kakor je bil zapisal po Svetem Duhu tam v letih 1250/1230 pr. Kr.: "Poslušaj, Izrael (in vsak človek!); Gospod je naš Bog, Gospod edini! Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem, z vso dušo in z vso močjo! Te besede, ki ti jih danes zapovedujem, naj bodo v tvojem srcu. Ponavljaj jih svojim sinovom in govori o njih, ko bivaš v svoji hiši in ko hodiš po poti, ko legaš in ko vstajaš". (8 Mz, 4-7).

Zdi se nam zabavno, ko pismouk pohvali Jezusa za pravilen odgovor zato, ker je on govoril svojemu ljudstvu že od začetka stvarjenja. Vse je ustvaril dobro, ja, prav dobro (1 Mz 1, 18.21.25.31).

Zaradi tega lahko zahteva vsaj malo hvaležnosti in ljubezni.

Praznik vseh svetnikov in vernih duš dan (1. in 2. nov.) pa govori o popolni ljubezni ljudi, ki jim pravimo svetniki ali ki so na poti h gotovi popolnosti. Našli so Boga po ljubezni do sočloveka.

Prosimo, da bi tudi mi vztrajali v skrivnosti ljubezni do Boga in do človeka do konca.

DSI Peterlinova dvorana

O neznanim Trstenjaku

Anton Trstenjaku (1906-1996), enemu najbolj pronicljivih in plodnih slovenskih mislecev prejšnjega stoletja, je ob njegovi 100-letnici rojstva in 10-letnici smrti osrednja znanstvena ustanova SAZU posvetila dvodnevni simpozij (5.-6. oktobra 2006). S predavanjem Neznani Trstenjak se je velikemu psihologu, filozofu, antropologu, teologu želelo oddolžiti tudi Društvo slovenskih izobražencev, ko je v ponedeljek, 23. oktobra, povabilo v svojo sredo profesorja na ljubljanskem FDV-ju in predavatelja na številnih evropskih univerzah dr. Edvarda Kovača, Trstenjakovega študenta in sovaščana ter rednega gosta tradicionalnih večerov v Peterlinovi dvorani, ki je z osebnimi spomini in navdušenim nastopom živahno orisal manj znane vidike Trstenjakove večplastne osebnosti ter nekatere izkušnje, ki so ga zaznamovale. Anton Trstenjak se je rodil v Rodmoščih pri Gornji Radgoni uglednemu malemu kmetu Janezu, po rodu Tržičanu (krščenemu pri Sv. Ivanu), in duhoviti ter vedoželjni materi Mariji. Po očetu je podedoval izredno zgornost, po materi pa bistrino duha, ki ga je spremljala vse do konca. Komaj je stopil v ljudsko šolo, ga je nadučitelj kmalu preimenoval v Tuneka, ker je bilo Antonov takrat kar precej. Tunek se je tako že zelo zgodaj srečal s problemom identifikacije, ki je postala ena stalnic njegovega opusa. Morda se prav zaradi tega tudi potem ni spominjal imen, izredno razvit pa mu je bil abstrakten spomin, tako da si je zlahka zapomnil npr. hišno številko, imena ulice pa ne. S težavo se je učil na pamet

pesmi, ker jih je ob vsakem ponavljanju po svoje prirejal. Tudi ko je pridigal in že pri svoji novi maši, se ni držal napisanega besedila, ker so se mu sprti rojevale nove zamisli. Ustvarjalnost oz. žuborenje

pa je z veliko bero delavnosti pri istih profesorjih blestel. Ko se je v malem semenišču navdušil za govorništvo, je svoje nastope vadal pri klopotcu in ga skušal prekrčiti. Po maturi je stopil v bogoslovje, kjer sta ga posebej

Foto Kroma

duha in preciznost oz. racionalnost so se v njem vseskozi prepletali. Bil je "mož, ki je sanjal z razumom". V odraslosti je namreč ravno med spanjem pisal odlomke knjig in si zamišljal strukturo predavanj. Tunek je bil molčeč otrok, ki je kmalu začutil klic svetovljanstva. Gorice so mu bile pretesne, zato je občudoval Primorje, ki jim je morje ponujalo široko obzorje. Od domače zemlje pa je dobil štajersko čutnost, ki mu je pomagala pri profesorskem in terapevtskem delu, da se je znal z veliko lahkoto živeti v vsakega človeka ali celo v milijon let staro zgodovino, da bi nazorno predstavil uro paleontologije. V gimnazijskih letih se je preselil v Maribor, kjer je bil v prvem polletju precej povprečen dijak, že v drugem

zaznamovala profesorja Jeraj in Kovačič. Prvi ga je uvedel v personalizem in v dela Romana Guardinija. Pri profesorju Kovačiču pa je spoznal filozofa Duns Scotusa, ki je postavil v ospredje konkretno, neponovljivo osebo, tako kot je kasneje počenjal tudi Trstenjak, ko se je posvetil vsakemu, ki se je obrnil nanj, kot bi bil edini človek na svetu. Po innsbruških doktoratih iz filozofije in teologije pri slovenskem filozofu Francu Veburu je bil za kateheta v Kamnici in v okoliških srednjih šolah, kjer se je pri razlagi Boga spočelka držal sholastike. Pa mu nekoč pridna učenska odkrito pove: "Če boste tako razlagali, bomo vero izgubili". Spoznal je, da mora imeti otroke rad in mora zato v svoje ure verouka

vnesti veselje. V tistih letih je začel gojiti tudi svoj literarni čut, ki mu je pomagal pri razvijanju obsežne publicistične dejavnosti.

Med drugo svetovno vojno se je v Milanu približal eksperimentalni psihologiji Agostina Gemellija in se zatekel v varnost znanosti, ki mu je dovoljevala intelektualno distanco od takratnih ideologij. Tudi po vojni, kot dekan Teološke fakultete, se ni spuščal v spopad z marksizmom in se je rajši posvečal marksizmom, ki so se v duhovnih stiskah obračali nanj, ker so vedeli, da jih edini ne bo vprašal, kaj so, ampak da so pri njem samo ljudje. Trstenjak je bil enciklopedist, ki je obvladal vsa področja, in čeprav je imel zelo rad svoje študente, da jim je zaupal popravo svojih spisov, ni ustvaril delovne skupine in ni vzgojil izrazitega naslednika. Pustil pa nam je kar 47 knjig v slovenščini in drugih jezikih ter preko 500 znanstvenih in

poljudnih člankov. Med njegovimi spisi je še danes v stroki nedosegljiva in v tujini najbolj znana Psihologija barv, ki jo je napisal človek, ki je bil za barve slep. Kar je samo še eden od tolikih dokazov, ki pričajo o izjemni osebnosti Antona Trstenjaka.

AL

Iz tržaškega skavtskega življenja

Posrečen izlet stega na Javornik

V nedeljo, 22. oktobra, smo se skavti 1. in 2. stega zbudili zgodaj, saj nas je že ob 7.30 čakal avtobus pred železniško postajo v Sežani za naš že tradicionalni izlet stega. Čeprav maloštevilni, smo stopili na avtobus in že smo hiteli proti Črnemu Vrhju. V slabi uri smo prispeli do glavnega trga v Črnem Vrhju. Izstopili smo in si nadelih nahrbtnike. Stegovodja

našega cilja, vrha Javornika. Med potjo smo se naučili svežega zraka in občudovali enkratne jesenske odtene, ki so nas spremljali med hojo. Pot nas je peljala iz glavnega trga v reber, skozi gozdne poti in travnike, po spolzkem kamenju in mehki živobarvni jesenski preprogi komaj zapadlega drevesnega listja. Mati narava nam je pričarala res enkratno doživetje, saj so se dre-

nam je vreme malo nagajalo in je bil naš trud po naporih hoji do vrha Javornika poplačan z gosto meglo, nam je popoldne le prizaneslo, ko je posijalo pozno jesensko sonce. Ko smo se vsi zbrali na 1242 m visokem vrhu, smo se spustili še do Pirmatove kočice, kjer smo se okrepili s kosilom iz nahrbtnika. Sledila je priprava na ključni in najpomembnejši trenutek našega izleta. Na pro-

ciji, kar pomeni, da je sprejet v višjo starostno skupino. Iz vrst najmlajših (od 7. do 10. leta) se je od ostalih iz krdela poslovilo osem volčičev in volkuljic, ki bodo letos zamenjali življenje v džungli s svetom dogodiščin, vezav, vozlov in najrazličnejših podvigov in izzivov. Tudi veja izvidnikov in vodnic (od 11. do 16. leta) je doživela nekaj sprememb, in sicer trije izvidniki so prestopili v noviciat, istočasno pa se je četa obogatila z osmimi novinci. Od noviciata pa se je poslovila skavtinja, ki bo nadaljevala pot v Kras'n klanu (od 17. do 20. leta) v duhu služenja in pomoči bližnjemu. Tudi v Kras'n klanu je prišlo do spremembe. Že na predvečer izleta stega so se Udarniški lisjak, Radovedna lisica in Nasmejani galeb zbrali v ožjem krogu prijateljev pred cerkvico Sv. Roka v Križu in nato krenili na Sv. Primož, kjer so se skavti udeležili obreda odhoda. Prislunili so branju pism odhoda, v katerih so klanovci obnovili dosedanjo prehojeno skavtsko pot in se odločili, da bodo služili v organizaciji. Na izletu stega je torej prišlo do sprememb tako znotraj posameznih vej kot na ravni vodstva, saj so nekateri voditelji zamenjali vejo, nekateri klanovci pa so se odločili za pomoč pri vodenju. Po obredih prestopa smo se zbrali pri sveti maši na odprtem, ki jo je daroval Sandi Osojnik. Sodelovali smo z branjem in petjem, nato pa smo se spustili do Črnega Vrha. Tam smo si malo oddahnili z igrami, nakar smo stopili na avtobus in se vrnili domov.

Dobrosrčna panda

športna lisica je sklicala zbor in pozdravila vse prisotne, nakar se je vesela družina začela vzpenjati v hrib. Na čelu so bili volčiči, ki so pogumno korakali, zavohali vse markacije in nas privedli do

vesa preoblekla v najrazličnejše odtene rjave, rdeče in rumene barve. Spremljala nas je tudi megla, ki se je med hojo kdaj pa kdaj umaknila, da smo lahko videli odlični razgled na spodnje vasi in gore vse do Triglava. Čeprav

gramu so bili namreč prestopi, ločeni po vejah, pomemben trenutek na skavtski poti vsakega posameznika. Prestop pomeni starostno zrelost in posameznikovo odločitev, da nadaljuje s skavtskim življenjem v organiza-

Kratke

Papež odločno proti pedofiliji, zlasti v Cerkvi

Papež Benedikt XVI. se je v soboto, 28. oktobra, zavzel za odločne ukrepe proti spolnim zlorabam otrok s strani duhovnikov. V takšnih primerih so potrebni popolna razjasnitev primera, kaznovanje odgovornih, preventivni ukrepi proti ponovitvi takšnih dogodkov ter pomoč žrtvam, je dejal. "Takšne zlorabe so toliko bolj tragične, če je storilec duhovnik. Rane, ki so s takšnimi dejanji povzročene, so zelo globoke," je poudaril. Po poročanju nemške tiskovne agencije dpa je papež pri tem govoril izrecno o "zločinu" in ne o "grehu" kot doslej. Kot je dejal, si mora Cerkev sedaj ponovno pridobiti zaupanje, ki ga je izgubila zaradi takšnih dogodkov. "Pomembno je tudi razjasniti resnico o tem, kar se je zgodilo v preteklosti, in sprejeti vse potrebne korake, da se kaj takega ne ponovi. Načela pravičnosti je treba spoštovati, žrtve in vsi, ki so prizadeti zaradi tega strašnega zločina, pa si zaslužijo pomoč," je dodal. V zadnjih letih so v številnih državah po svetu prišli na dan primeri spolnih zlorab, ki so jih zagrešili duhovniki. Predvsem primeri v ZDA so povzročili veliko ogorčenja, saj so visoki cerkveni predstavniki takšno početje več let tajili. Samo v dublinski nadškofiji je bilo po podatkih irske Cerkve od leta 1940 obtoženih pedofilije več kot 100 duhovnikov in drugih verskih predstavnikov. Irska vlada je leta 2000 ustanovila posebno komisijo, ki naj bi preučila domnevne zlorabe med letoma 1936 in 1999 v sirotišnicah, popravnih domovih, bolnišnicah in drugih institucijah, ki jih vodi Cerkev. Do marca lani je prejela že 5300 prijav.

Ob ksaverjanskem jubilejnim letu v Gorici

Goriška skupnost Družbe Jezusove v sodelovanju z nadškofijo želi v naslednjih tednih obeležiti tri - za jezuite - pomembne obletnice: 450-letnico smrti ustanovitelja DJ Ignacija Lojolskega ter 500-letnico rojstva soustanoviteljev Frančiška Ksaverja in Petra Fabra. Na poseben način želi omogočiti, da bi ljudje bolje spoznali lik sv. Ksaverja, svetovnega zavetnika misijonov, ki je deloval v deželah Daljnega vzhoda, človeka medverskega in medkulturnega dialoga. V petek, 17.11., bo ob 20.30 v avditoriju Fogar v Gorici p. Federico Lombardi (gen. direktor Radia Vatikan in Tiskovnega središča Sv. sedeža) govoril na temo: Frančišek Ksaver, oznanjevalec vere in graditelj miru in komunikacije med Vzhodom in Zahodom. V petek, 1.12., bo ob 20.30 v cerkvi Srca Jezusovega p. Marko Rupnik imel lectio divina na temo: Znamenje Kane na poti Ignacija Lojolskega, Frančiška Ksaverja in Petra Fabra. V nedeljo, 3.12., pa bo ob 10.30 v cerkvi sv. Ignacija vodil slovesno mašo nadškof Dino De Antoni; prisoten bo tudi p. Francesco Tata, italijanski provincial in delegat generalnega predstojnika p. Kolvenbacha.

Podpisan dogovor o sedežu apostolske nunciature v Ljubljani

Ljubljanska županja Danica Simšič ter apostolski nuncij in veleposlanik Svetega sedeža v Sloveniji Santos Abril y Castello sta v petek, 20. oktobra, podpisala dogovor med Mestno občino Ljubljana (MOL) in apostolsko nunciature Svetega sedeža, s katerim želita strani ustvariti pogoje za vzpostavitev sedeža apostolske nunciature Svetega sedeža v Ljubljani, so sporočili iz MOL. Obenem je bila podpisana pogodba za nakup zemljišč v Krakovskem predmestju, kar rešuje še zadnje odprto vprašanje pri gradnji Barjanske vpadnice. Županinja pooblaščenka za vodenje oddelka za gospodarjenje z zemljišči Nuša Dolgan je za STA pojasnila, da bo sedež apostolske nunciature predvidoma na Ulici stare pravde 6, gradnja Barjanske vpadnice pa se bo začela takoj po plačilu kupnine. Kot so danes sporočili z MOL, bo občina za nakup zemljišča v izmeri 5658 kvadratnih metrov odštela 610,1 milijona tolarjev. Apostolski nuncij Santos Abril y Castello je pozdravil prizadevanja MOL, ki je s sodelovanjem vlade in ministrstva za zunanje zadeve dosegla, da se je po več kot desetletju naša rešitev za sedež apostolske nunciature. Županja pa je poudarila, da je s podpisom pogodbe omogočena dokončna izgradnja Barjanske vpadnice. Dogovor med apostolsko nunciature in MOL pa pomeni uresničitev enega od prizadevanj za reševanje odprtih vprašanj različnih verskih skupnosti tako, kot je reševanje zagotovitve zemljišča za gradnjo islamskega verskega kulturnega centra in priprava natečaja za rešitev prostorskega problema pravoslavne cerkve, so v MOL še zapisali v sporočilu za javnost. / po STA

Iz Čila

Jaz sem pričala...

Leta 1914, pred prvo svetovno vojno, se je Marija prikazala trem revnim pastirčkom: Luciji, Frančišku in Hijacinti v Fatimi na Portugalskem. V enem izmed prikazovanj je Marija napovedala pastirčkom "Ko boste videli neko noč razsvetljeno od neznane luči, vedite, da bo to veliko znamenje, ki vam ga daje Bog, da bo kaznoval svet zaradi njegovih hudobij, z vojno, lakoto in preganjanjem Cerkve in sv. očeta." Bil je leta 1939... Bil sem študent v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano. Po večerji in večerni molitvi smo šli v naše spalnice k počitku. Bil je okoli desetih zvečer. Komaj odpremo vrata, vidimo spalnico razsvetljeno, kot bi bilo podnevi. Pogledamo skozi okno... vse nebo ožarjeno s svetlobo! Bil je tako svetlo, da smo lahko brali! Zelo smo se čudili temu nenavadnemu pojavu. Časopisi so naslednji dan pisali o "polarnem siju", ki naj bi bil zajel vso Evropo. Štirinajst dni zatem je Hitler napadel Poljsko in se je začela druga svetovna vojna. Slučaj? Slučaj je bog norcev! Prepričan sem, da se je izpolnila Marijina napoved v Fatimi. Curacautin (Čile), septembra 2006.

Andrej Pogačar

Kratke

Poklonili so se vojnim žrtvam

Člani Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice so se v nedeljo, 29. oktobra, podali v Gonars in ob tamkajšnjem spomeniku, ki priča o žrtvah italijanskega taborišča, položili

Foto DP

venec v spomin in počastitev vseh žrtev vojnih grozot. Prosvetno društvo Štandrež pa je istega dne položilo venca ob plošči na pročelju župnijske dvorane in na domačem pokopališču. Po slovenski sveti maši je bila pred cerkvijo krajša spominska komemoracija vseh vojnih žrtev. Domači župnik Karel Bolčina je zmolil za pokojne, številni prisotni pa so skupno zapeli. Majda Zavadlav je pred ploščo recitirala Gregorčičevo Pozabljenim.

SSG / Začetek abonmajske sezone v Gorici Evripidove Bakhantke v gledališču Verdi

Tudi v Gorici se pričinja gledališka abonmajska sezona, ki jo prireja Slovensko stalno gledališče ob sodelovanju Kulturnega doma in Kulturnega centra Lojze Bratuž. Prva letošnja predstava bo v gledališču Verdi v soboto, 4. novembra, ob 20.30 za vse tri združene rede (A, B in T z italijanskimi nadnapisi). Goriškim abonentom bo na ogled antična tragedija Bakhantke zadnjega izmed treh grških tragikov Evripida, v mojstrskem prevodu Antona Saše Losiča. Veliko vlogo ima tudi ples bakhantk, ki si ga je zamislil koreograf Matjaž Farič. Predstavo sooblikujejo igralci Primož Forte, Stojan Colja, Vojko Belšak, Ivo Barišič, Danijel Malalan, Radoš Bolčina, Alida Bevk, Ana Facchini, Teja Glažar, Lara Komar, Nikla Petruška Panizon, Maja Poljanec, Dušanka Ristič, pa tudi poklicne glasbenice in pevke Helena Blagne, Lara Baruca, Andreja Brlec, Cecilia Carvajal, Mirjam Monica, Leticia Yebuah in Ylenia Zobec. Predstavo si bodo v jutranjih urah ogledali višješolci. Vpisovanje abonmajev za sezono 2006/07 poteka v goriškem Kulturnem domu, od ponedeljka do petka od 9. do 13. in od 16. do 18. ure. Abonma obsega šest predstav, štiri v produkciji SSG in dve gostovanji. Podrobnejše informacije dobite v Kulturnem domu v Gorici (tel. 0481 33288).

Goriški vrtljak / Veliki polžek Čarobni čembalo ali lutkovni poklon Mozartu

V ponedeljek, 16. oktobra, je Goriški vrtljak, v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž in sodelovanju SNG Nova Gorica ter ob podpori goriške Fundacije Cassa di Risparmio, zvalil svoje abonente, Velike polžke, osnovnošolce od drugega razreda dalje iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, na prvo predstavo v letošnji sezoni. V dveh jutranjih ponovitvah jim je Lutkovno gledališče Maribor, ki vselej zna pritegniti pozornost svojih malih poslušalcev z zanimivimi postavitvami predstav, prizorilo zelo privlačno in scensko-tehnično domiselno igrico avtorja Simona Robinsona Čarobni čembalo. Glavni protagonist je prav blagoslavni instrument čembalo, ki svoj začarani žar razkrije fantiču Filipu, ko mu pove, da je zelo star, saj je nanj igral že čudežni otrok, genialni W. A. Mozart (1756-1791). Ob starem čembalu Filip podoživlja čudovita potovanja in koncerte, na katerih je nastopal mali Mozart, in se kot on veseli tujih krajev in uspehov v bajnih evropskih

dvoranah. Pri tem spozna, da kdor goji in ljubi glasbo, ni nikdar sam.

Ob privlačnosti lepih marionet in simpatično oblikovanega glasbila s premikajočimi se očmi so otroci spoznali izsek iz Mozartovih mladih dni in delček njegovega obširnega glasbenega opusa, ki prevzema poslušalce tako kot nekoč. S Čarobnim čembalom so se tudi naši šolarji na čisto poseben, njim prikladen način poklonili velikemu glasbeniku ob 250-letnici njegovega rojstva.

50-letnica mladinskega cerkvenega pevskega zbora Štandrež

Še dolgo naj zveni rosno štandreško petje!

Foto DP

V onj po pečenem kostanju se je v nedeljo, 29. oktobra, vil do župnijske dvorane A. Gregorčič v Štandrežu, ko so ljudje hiteli vanjo, da bi se udeležili lepega vaškega slavlja, 50-letnice Mladinskega cerkvenega pevskega zbora Štandrež, ki ga je priredila župnija sv. Andreja apostola v sodelovanju s PD Štandrež. Ob zlatem jubileju je vsakdo prejel drobno brošuro Moj dnevnik z uvodnim zapisom župnika Karla Bolčina in arhivskimi fotografijami posnetki ter s spomini nekdanjih pevk na lepe čase, preživete ob petju. Publikacija je izdala štandreška župnija s finančno podporo domačega rajonskega sveta in PD Štandrež; uredili so jo Karel Bolčina, Daniela Puja in Alessandra Schettino.

Na odru se je v zlatih barvah blestela številka 50, na zastoru so se na notnem črtovju poleg not sprehajali ptički, fantič in deklica pa sta veselo korakala po zeleni travi, eden trobec na trobento, druga pa igraje na bobenček. Zbrane je najprej nagovoril g. župnik Karel Bolčina. S hvaležnostjo se je spomnil vseh, ki imajo zaslugi pri ustanovitvi in delovanju štandreškega zborčka. Povedal je, da so se že pri jutranji

maši in z obiskom na domačem pokopališču spomnili na pokojnega župnika Jožefa Žorža, ki se je zelo zavzemal za otroško petje. Posebej je pozdravil prisotno Elviro Chiabai kot prvo pevovodkinjo in omenil zaslužni prosvetni kulturniki, pesnico Ivanko Zavadlav in učiteljico Majdo Zavadlav. Zahvalil se je vsem staršem in nonotom, ki spremljajo otroke k vjam in jih spodbujajo k petju. Izrazil je željo, da bi radoživost in iskrenost ter nadarjenost še veliko let oplajale otroški zbor Štandrež. Patrick Quaggiato pa se je v slavnostnem nagovoru spomnil svojih prvih glasbenih korakov v tem zborčku in naglasil pomembnost petja že v otroških letih. Soočanje z glasbo mora biti naravno, igrivo. Slovenci radi pojemo ob vseh priložnostih, to naj ohranijo tudi mladi rodovi v Štandrežu. Cristian Benedetti in njegov mali pomočnik »Bonolis« sta pove-

zovala večer. Benedetti je med eno pevsko točko in drugo – na odru so se zvrstile tri generacije pevk in vsaka je nekaj zapela – orisal pot Mladinskega zbora štandrež, ki je razprl svoja glasbena krila leta 1956, ko je župnijski upravitelj Hilarij Coitič zaupal vod-

stanka nastopa na reviji Mala Cecilijanka, na kateri je bil do leta 1969 edini mladinski zbor. Julija 1. 1965 je pevski pozdrav namestil odprtju domače župnijske dvorane A. Gregorčič. Bil je tudi med sooblikovalci odprtja prenovljenega Zavoda sv. Družine, junija 1974. Večkrat je nastopil tudi na božičnem koncertu v goriški stolnici in daroval nekaj lepih trenutkov gostom doma onemoglih v Ločniku. S svojim petjem je zabeležil vse okrogle jubileje štandreškega društva in pel celo v Milanu za tamkajšnje Slovence. Počastil je tudi različne Pastirčkove dneve in veliko materinskih praznikov. Poleg tega je seveda vsa leta spremljal nedeljsko službo božjo.

Ko je Chiabajeva zapustila zbor, je vodstvo prepustila Cristini Marussi. Njej je sledila Tiziana Zavadlav ob pomoči Majde Zavadlav. Nazadnje je za vaje zboru l. 2004 krepko prišla temperamentna sopranistka Alessandra Schettino, kateri priskoči na pomoč tudi Daniela Puja. Schettino si zelo prizadeva, da bi otroci vzljubili in gojili lepo petje ter se razvili v dobre pevce, ki naj bi čvrstili vrste mešanega pevskega zbora Štandrež.

Ob koncu je današnja, tridesetletna zasedba zbora zapela štiri poskočne pesmice pod vodstvom energične Alessandre Schettino. Njim so se pridružile nekdanje pevke in zazvenela je še pesem O Štandrež, naša ljuba vas.

Vse je na klavir spremljala Neva Klanjšček.

Na ekranu so se nazadnje prikazali še nekdanji pevski izseki in lep spomin iz Rima z zvočnim posnetkom glasu sv. očeta Benedikta XVI., ki je v slovenščini pozdravil mlade štandreške pevce. Na lepi prireditvi so podelili priznanje Dori Maraž (ki je ni bilo) in Elviri Chiabai. Cvetni dar pa so prejele vse ostale pevovodkinje. Čestitke je zboru posredovala predsednica ZCPZ Gorica prof. Lojzka Bratuž in s knjižnim darom zaželela še veliko ustvarjalnih dni.

Zdravica v spodnji dvorani je združila štiri pevске rodove in izvenela kot up v nadaljnje plodne pevске čase.

Iva Koršič

Predstavniki štandreške šole in drugih ustanov na obisku na Polzeli

Sodelovanje med šolami in ustanovami iz zamejstva in Slovenije

Pred letom dni je prišla na obisk štandreške osnovne šole in vrtca večja skupina učiteljskega in vzgojiteljskega zbora vrtca in osnovne šole s Polzele pri Celju. Ob tem obisku so se seznanili s problematiko in z delovanjem naših šol in si podrobno ogledali učne načrte in metodologije vzgojnega in izobraževalnega dela z mladimi. V Štandrežu so se srečali tudi z goriškimi upravitelji in s predstavniki krajevne skupnosti ter s člani Prosvetnega društva Štandrež, s katerimi so prosvetarji s Polzele že imeli več gledaliških izmenjav.

Letos v oktobru sta šola in vrtec s Polzele praznovala pomembne jubileje: 30 let vrtca, 100 let šole in 180 let šolstva. Na proslavo, ki je bila 27. oktobra, so povabili ravnateljico goriških osnovnih

sol dr. Miroslavo Brajnik ter predstavnike štandreškega vrtca in osnovne šole Frana Erjavca. Vrtec je zastopala Miriam Paulin, šola pa Majda Zavadlav. Vabilo so raztegnili na goriško občino, štandreško župnijo, rajonski svet in Prosvetno

društvo Štandrež. Občino je zastopal odbornik Silvester Primožič, župnijo g. Karel Bolčina, rajonski svet Marjan Breščak, društvo pa Marko Brajnik. Predstavnike iz Goriške so sprejeli dijaki s pozdravno pesmijo, sledilo je uradno srečanje

v prostorih šole na Polzeli, ki ima skoraj 600 učencev in dijakov. Ravnateljica Valerija Pukl se je zahvalila gostom iz zamejstva in predstavila dejavnosti krajevne šole. Sledili so posegi župana Ljuba Žnidarja in župnika Jožeta Kovačeca. Prijaznim gostiteljem so spregovorili tudi goriški in štandreški predstavniki, ki so podčrtali pomembnost takih oblik čezmejnega sodelovanja, ki širijo obzorja skupnega kulturnega prostora tudi z vidika novih evropskih dimenzij. Goriškim in domačim predstavnikom se je pridružil tudi slovenski minister za šolstvo in šport Milan Zver, ki je obljubil vso pomoč matične domovine slovenskim šolam v zamejstvu in se jim zahvalil za njihovo neprecenljivo vlogo pri vzgoji in izobrazbi slovenskih otrok.

V veliki športni dvorani je nato sledila slavnostna prireditve z uvodnimi pozdravi častnih gostov in z nastopom mladeža. Na ogled so bile razne razstave, domača jedila in stara učilnica. Po teh ogledih so v bližnjem kulturnem domu nastopili štandreški igralci s komedijo Hamlet v sosednji vasi.

Z leve: vzgojiteljica Miriam Paulin, učiteljica Majda Zavadlav, minister Milan Zver, ravnateljica Miroslava Brajnik in ravnateljica Valerija Pukl (foto DP)

POSVET PATRONATA INAS CISL Hvaležen spomin na Romana Di Battista

INAS in Di Battista dragocena tkalca čezmejnih odnosov

Foto Bumbaco

Čezmejni stiki se tkejo ne samo na politični ravni in z upravnimi protokoli, ampak tudi - in še predvsem - s stiki med ljudmi, z uslugami za preproste ljudi, ki na meji živijo. Na tem področju je v zadnjih trinajstih letih veliko naredil goriški patronat INAS CISL, ki je v sredo, 25. oktobra, priredil v avli magni tržaške univerze okroglo mizo o zaščiti delavcev in upokoencev ter o odnosih med Slovenijo in Italijo na področju dela. Za posvet je dal pobudo sam predsednik INAS-a Gian Carlo Panero, da bi potegnili črto pod dosedanjim čezmejnimi delovanjem, pa tudi zato, da bi

podelili spominsko priznanje ženi in svojem dolgoletnemu sodelavcu patronata, junija letos umrlega Romana Di Battista, ki mu gre zasluga za ustanovitev in obstoj urada INAS v Novi Gorici. To je urad, ki v bližnjem mestu nudi storitve na socialnem področju vsem, ki imajo kaj opraviti z italijanskimi ustanovami: delavcem in njihovim družinam ter upokoencem. Di Battista, ki je za sindikat CISL dolga leta opravljal službo v Gorici in Krmini, je namreč uspešno ustanovil in vodil novogoriški urad kljub težavam, ki politični in institucionalni stiki med Italijo in Slovenijo oz. Go-

rico in Novo Gorico niso bili tako vpeljani kot danes. Tokratni seminar, na katerem so bili prisotni tudi deželni voditelji INAS-a od Sicilije do Lombardije, je uvedel Di Battista naslednik, sedanji odgovorni za omenjeni urad, Silvan Skorjanc. Na svojega predhodnika se je spomnil kot na "pošteno, prijazno in kompetentno osebo", ki si je veliko prizadevala za urad v Sloveniji, saj odnosi ljudi iz ene države z institucijami druge niso vedno enostavni. Zato "zavod, kakršen je naš patronat, ki ruši ovire in poenostavlja odnose, je bil nujen." Čutila se je potreba po uradu, ki bi nudil storitve "na pošten, prozoren, resen, natančen in brezplačen način." Razlog za novogoriški urad pa je tudi dejstvo, da ta predstavlja "še en člen povezovanja, spoznavanja in sprave med narodoma." Di Battista je imel pri srcu vse ljudi, Italijane, Slovence in Fur-

lane, ki so se nekoč sporazumevali brez večjih težav, a so jih dogodki 20. stoletja oddaljili, je povedal Skorjanc, ki je z gledno prevzel predhodnikovo dediščino. Dejavnost INAS-a v Sloveniji se danes spreminja in prilagaja novostim, ki jih je prinesel vstop Slovenije v EU; gre za nove priložnosti, pa tudi za neljube novosti predvsem na področju pokojnin in obdavčevanja. Pogumno sprejema tudi te izzive in se skuša še trdneje zadržati v tem okolju, "kjer varovanje socialnih pravic pomeni upoštevanje nacionalnih in evropskih pravil." Sledili so pozdravi gostov, v glavnem zastopnikov goriške občinske uprave in sindikata. Osrednji točki sta bili predavanje nekdanjega funkcionarja Evropske komisije Franca Chittolina in prof. Benedetta s tržaške univerze. Chittolina je orisal prihodnje spremembe v EU predvsem na socialnem področju, Benedetti pa je spregovoril o slovensko-italijanskih odnosih med preteklostjo in prihodnostjo, pri čemer se je dotaknil tudi nekaterih aktualnih odprtih vprašanj. Končno je spregovoril predsednik Gian Carlo Panero, ki je tudi osebno izročil gospe Heleni Knez Di Battista plaketo v hvaležen spomin na moža Romana.

DD

Praznik za šestnajst mladih Sv. birma v Pevmi

V nedeljo, 29. oktobra, je goriški nadškof Dino De Antoni v cerkvi sv. Silvestra v Pevmi podelil zakrament sv. birme šestnajstim mladim (13 iz Pevme, 2 iz Podgore in enemu iz Gorice). V nagovoru je mlade spomnil, da so do zdaj v življenju v glavnem prejeli materialne in duhovne dobrine od staršev, družbe, šole, župnije in Cerkve. Sedaj, po birmi, pa je čas dajanja, vračanja. Zato je na mestu Jezusovo vprašanje slepemu iz evangelija: Kaj naj ti storim? Kaj želiš od mene za svoje mlado življenje? Odgovor je jasen: Da spregledam, da med tolikimi vabljivimi ponudbami tega sveta vidim bistvene vrednote življenja, jih pobliže spoznam, jih čim bolj uresničim in zanje pričujem. Birmanci so pri bogoslužju lepo sodelovali s petjem, branjem beril in prošnji. Za ubrano petje je poskrbel tudi pevski cerkveni zbor pod vodstvom Franca Valen-

tinčiča. Lepa Kraljeva cerkev je ob prazniku postala še lepša zaradi izvirnega krašenja ge. Nade.

Foto Bumbaco

Neutrudni župnik Marijan Markežič je ob koncu slovesnosti podal tudi obračun opravljenih del v tem letu: ureditev zunanosti, nova vodna in električna napeljava ter ogrevanje v cerkvi. Zahvalil se je tudi velikodušnim

darovalcem za njihov prispevek ter povabil še nove, da bo posojilo, ki ga mora župnija najeti, čim nižje. Prispevke lahko nakažemo tudi na bančni tekoči račun v ulici Torriani v Gorici pri Pevskem mostu.

Kulturni dom Gorica Predstavitev niza koncertov lahke glasbe

V sredo, 25. oktobra, so v goriškem Kulturnem domu ravnatelj KD Igor Komel, ravnateljica Kulturnega doma v Novi Gorici Pavla Jarc, Valter Sivilotti in Vili Prinčič predstavili vrsto koncertov, ki bodo ob raznolikih glasbenih vrstah idealno povezali Gorico in Novo Gorico in prekoračili kar štiri meje, znotraj katerih živijo Slovenci. V polovici novembra se bosta obe Gorici spremenili v središče ljubiteljev bluesa. Letos bo namreč prva izvedba Go blues festivala, ki naj bi, po Komelovih besedah, postal vsakoletna glasbena stalnica. Prvi izvajalci tega

mednarodnega festivala bodo svetovno znani glasbeniki bluesa Melvin Taylor (ZDA) in Peaches Staten Band (ZDA/Italija), ki bosta nastopila v goriškem Kulturnem domu 15. novembra, in Carolyn Wonderland (ZDA) ter Benjamin Tehoval (Francija), ki se bosta s svojimi pesmimi predstavila v novogoriškem Kulturnem domu 17. novembra. Poseben glasbeni večer pa bo že v petek, 3. novembra, ob 20.30 (vstopnica 7 evrov), ki pod naslovom Drugačni občutki-Altre emozione želi biti poklon lani preminulemu italijanskemu kantavtorju Sergiu Endrigu; on se je pobliže seznanil z goriško

stvarnostjo l. 2002 in nekajkrat sodeloval na festivalu Canzoni di confine (Pesmi ob meji). Njegove melodične pesmi bodo izjavili znani pevci, Hrvat Arsen Dedić, Italijanka Tosca in Slovenka Brina Vogelcnik. Spremljala jih bosta Simfonični orkester in Pevski zbor Furlanije Juljske krajine pod vodstvom Valterja Sivilottija. Dan prej, 2. novembra, bo ob 20. uri koncert v Cankarjevem domu v Ljubljani, s katerim skuša goriški Kulturni dom vzpostaviti neko trajno vez. V soboto, 4. novembra, ob 21. uri pa bo isti glasbeni večer še v Vidmu, v gledališču Palamostre. Na tiskovni konferenci so predstavili še dvoletni glasbeni projekt Preko4Oltre, ki naj bi v programu pobude Skupnosti Interreg III A Slovenija-Italija 2000-2006 uresničil šest koncertov v različnih mestih obmejnega prostora med Italijo in Slovenijo, prvič pa pri tem sodelujejo tudi

Slovenci v Avstriji in Madžarski. Moč glasbe naj bi premostila vse mejne ovire in naj bi spregovorila s svojo univerzalno govorico. Na prvih dveh koncertih tega projekta je bil protagonist Vlado Kreslin, septembra v Doberdobo v centru Gradina z glasbenim triom Etnoploč, v Benečiji (Zgornji Tarbij) pa oktobra s skupino Zuf de Žur. Projekt Preko4Oltre bo 1. in 2. decembra imel v Novi Gorici v gosteh Oliverja Dragojeviča, v Kopru pa Bobbyja Sola. V prihodnjem letu bo Vlado Kreslin z Etnoploč triom ponel svojo tipično glasbo med Slovence v Monostru na Madžarskem in v Celovcu. Predstavitev glasbenih večerov je v črno tančico ovila novica o smrti italijanskega kantavtorja, devetinšestdesetletnega Bruna Lauzija, ki je bil pred časom gost na koncertu na skupnem trgu obeh Goric.

JK

Obvestila

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško sporoča, da bo v nedeljo, 5. novembra, odpeljal avtobus na martinovanje v Gonjače v Brdih ob 17. uri iz Doberdoba, nato s postanki na Poljanah, Vrhu, v Sovodnjah, Štandrežu, Podgori in v Gorici izpred gostilne Primožič. Potrebna je veljavna osebna izkaznica.

Knjižnica Damir Feigel vabi na naslednje novembrsko srečanje, ki bo v torek, 7. t.m.; o knjigi Miroslava Košuta Ivan Trinko: zamejski viharnik bosta spregovorila avtor in Jurij Paljk. **Slovenski verniki** iz Laškega vabijo v četrtek, 9.11., v cerkev sv. Nikolaja v Trziču, ko bo ob 19. uri tradicionalna maša za vse slovenske rajne iz Laškega. Pel bo Ženski pevski zbor iz Ronk. **Društvo Jadro in Trzič** vabita na tradicionalno martinovo večerjo v soboto, 11.11., v Doberdobo na turistični kmetiji pri Kovaču: prijave Ana Berginc tel. 0481 779843.

Do 11. novembra 2006 je v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž na ogled razstava Silvestra Komela. Ogled je možen ob prireditvah ali po domeni.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 3.11. do 9.11.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91., 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 3. novembra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in lahka glasba - Zborovska rubrika - Iz krščanskega sveta - Obvestila in zanimivosti.

Ponedeljek, 6. novembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound - Vroči šport - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 7. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 8. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Sto let bohinjske železnice. - Izbor melodij.

Četrtek, 9. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

DPD Svoboda Loška Dolina
Stari Trg

Ray Cooney

POKVARJENO

KOMEDIJA

Nedelja, 5. novembra 2006, ob 17. uri
Župnijski dom Anton Gregorčič v Štandrežu

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vabi na odprtje

Pregledne razstave

DIMITRIJ CEJ

Razstavo bo predstavil Jurij Paljk

Kulturni center Lojze Bratuž

Četrtek, 16. novembra 2006, ob 18. uri

Gostovanje v Sloveniji

Stara garda v Dobrovi pri Ljubljani

Gledališka skupina Dobrova je povabila štandreške igralce, da sodelujejo v njihovem gledališkem abonmaju, ki se je začel 28. oktobra. Skupina mladih deklet in fantov, ki se pod mentorstvom in v skrbni režiji Francija Končana zbira v krajevnem kulturnem domu, skrbi za gledališko ponudbo tako z lastnimi produkcijami kot tudi z gostovanji in s sodelovanji z drugimi skupinami. Navezala je stike s štandreško skupino prav po zaslugi njihovega režiserja, ki dobro pozna in stalno spremlja gledališko delo v zamejstvu. Končan že več let uspešno režira v Selah na Koroškem in rad prihaja tudi na Primorsko. Za začetek gledališke sezone so člani društva Dolomiti iz Dobrove zbrali delo italijanskega avtorja Alda Nicolaja Stara garda, ki je uspešnica štandreške skupine in po kateri je še vedno veliko povpraševanja. Predstavo si je ogledalo skoraj dvesto gledaliških ljubiteljev, ki so napolnili prostorno dvorano in bili nad izvajanjem štandreških igralcev Marka Brajnika, Božidarja Tabaja in Majde Zavadlav vidno zadovoljni.

Program letošnje sezone LG Ljubljana Vabljeni v deželo otročkih nasmehov

Svet je večkrat žalosten kot vesel in srečen samo za tiste, ki so oropani tako pomembne življenjske sestavine, kot je domišljija ..., in ne poznajo čarobnosti lutkovnega gledališča. V ljubljanskem so odkrivale pravljice generacije in generacije kratkohačnikov. Tam smo se učili, da je treba poslušati z dušo in gledati s srcem. Medtem ko se nam je na "ogrici" nabralo že kar nekaj let, se svet ni dosti spremenil. Še vedno je zapleten, težko doumljiv in večkrat žalosten kot vesel in srečen, a nemara le zato, ker takšnega vidimo in torej drugače ne moremo živeti. Ker smo pozabili pravljice in zanemarili lutke?

Celotna letošnja sezona Lutkovnega gledališča Ljubljana in skrbno pripravljen spored sta namenjena njihovim najbolj številčnim gledalcem – majhnim otrokom. Umetniška direktorica te ustanove, Barbara Hieng Samobor,

nam je povedala, da se bodo še pred iztekom koledarskega leta zvrstile tri premiere: znana Levstikova pravljica **Kdo je napravil Vidku srajčico** v pri-

redbi in režiji vsestranske lutkovne ustvarjalke Eke Vogelnic; potem **Poštarska pravljica** Karla Čapka, kot jo bo v okviru avtorskega projekta uprizorila kolegica Martina Maurič Lazar, ter konec no-

vembra **Vila Malina** Svetlane Makarovič.

Kaj pa po novem letu? "Takrat sledi tisto, na kar velja še posebej opozoriti: uprizorjati bo-

mo pričeli besedila, ki so bila nagrajena na natečaju za nova izvorna lutkovna besedila novembra lani. Drugonagrajeni tekst z naslovom **Deklica z violino** pripoveduje o dveh bratih, ki se obsedeno igrata z

računalnikom ... vse dotlej, ko ju ena od računalniških igrice "posrka", zvabi vase... Vsebinsko še kako aktualno in jezikovno elegantno besedilo je napisala Darinka Kladnik.

Marko Radmilović je napisal veselo komedijo z naslovom **Pasje popoldne**, zgodbo o skupini psov različnih pasem in značajev, ki združijo moči v iskanju zapestnice ene od gospodaric. Simpatično in tudi napeto. Zadnja od premier bo

vezana na tretjenagrajeno besedilo, naslov je **Čarovnička**. Avtorica te nenavadno skrivnostne in obenem poetične igre o mali-stari čarovnici, ki že več kot petsto let živi in dela na nekem gradu kot turistična vodička, je režiserka Špela Stres.

Kot otvoritveno predstavo naslednje sezone pa napovedujem praznično besedilo: napisala ga je Žanina Mirčevska, naslov pa je **Dobri Zlobko**, je še povedala Hieng-Samoborjeva.

Nam lahko zaupate kak razlog, da kako soboto ali nedeljo, ko imajo predstave ob 11. in 17. uri, ne bi sedli v avto in otrok ne pripeljali v Ljubljano? Več podatkov dobite v dnevnem časopisju in na svetovnem spletu: www.lgl.si

Dušan Rogelj

Tržaška univerza / Ekonomska fakulteta

Umetnost nekoliko drugače

Dvorana tržaške ekonomske fakultete, v kateri potekajo zagovori diplomskih nalog, je prostor s prijetno svetlobo, tako naravno kot umetno, in velikih sten. Kaže namreč, da je dvorana kot nalašč pripravljena za razstave. Tega se je pred časom zavedal tudi ravnatelj ekonomske fakultete, prof. Giovanni Panjek. "Stene so do pred nedavnega krasile slike, ki jih je

naši fakulteti brezplačno posodila pomembna tržaška bančna ustanova." Ko so stene ostale prazne, se je prof. Panjeku porodila zamisel, da bi dvorana v prihodnje služila poleg običajnemu institucionalnemu namenu tudi razstavam. "Prostor pridobi tako na prijaznosti in je v njem tudi bolj prijetno delati", je mnenja prof. Panjek. V dvorani potekajo skoraj vsak dan

sestanki akademskih organov, ko so v njej zagovori diplomskih nalog, je naval prijateljev in sorodnikov 'bodočih ekonomistov' kajpada običajen. Načrt ekonomske fakultete so najvišji akademski organi radi podprli in pred nedavnim so v Dvorani aktov – tako je namreč poimenovana – odprli razstavo tržaškega slikarja Alda Fama', ki se v svojih delih na poti do stroge geografske ideje spušča v prizore fantastično kromiranih preblistkov. Prireditelji so hoteli tako spomniti javnost, da obstaja v našem prostoru (mestnem, deželnem in širše medregijskem) dragocen likovni zaloga. Prof. Panjek je

prepričan, da gre tovrsten način 'reklamiranja' umetnosti spodbujati tudi v prostorih, ki niso običajno namenjeni razstavnim dejavnostim. "Teh je itak v Trstu premalo", je mnenja prof. Panjek, čigar pobuda si zastavlja tudi namen, da bi se Ekonomska fakulteta, pa tudi univerza sama predstavili javnosti na drugačen, bolj dinamičen način. Ker je dostop v Dvorano aktov zaradi razumljivih institucionalnih obveznosti omejen, je treba za obisk predhodno obvestiti tajništvo fakultete. Razstava slikarja Alda Fama' bo na ogled do 26. januarja 2007.

IG

"Razbiranja"

BUDNOST ŽIVLJENJA

Jure Jakob: *Budnost*. Ljubljana: LUD Literatura, 2006.

Za najmlajšega uveljavljenega pesnika v Sloveniji velja zagotovo Jure Jakob, ki je pri Literarno-umetniškem društvu Literatura v letošnjem letu objavil svojo drugo pesniško zbirko, z naslovom *Budnost*. Jureta Jakoba smo v naši rubriki že spoznali kot avtorja pesniške zbirke *Tri postaje*, s katero je dejansko začel pot najmlajše slovenske poezije v svet. Če v prejšnji zbirki prinaša Jakob v slovensko literaturo novum "gledanja", kjer lirski jaz podrobno opazuje, ne čuti, le nekoliko avtorialno zre, motri in iz tega motrenja izhaja njegova melanholijska prednerešljivo zagonekto Smisla in Nesmisla, je v *Budnosti* lirski jaz veliko bolj ukoreninjen v svetu. Gledanje in zrenje sta še vedno primarne pomembnosti, motrita pa na izsek iz realnosti, ki jaza prizadene, ker izraža konec nekega obdobja.

Jakobove pesmi v *Budnosti* so predvsem izraz nedokončane in obenem že končane ljubezni, kjer se lirski jaz razkriva kot opazovalec intime človeških odnosov in njihovih skrivnosti in z rahlo melanholijsko (značilno že za Jakobovo prvo zbirko) izreka bolečino in predanost. Pesnik v teh trenutkih, po besedah predstavitev na ovitku zbirke, izpod peresa Andreja Hočevarja, "si stopi za hrbet", postane resignirani pripovedovalec o življenju, ki odnaša bolečino in srečo, nikakor pa ne pušča človeku, da bi se ustavljal, temveč njegova čutenja in srečanja spravlja na dno spomina. *Budnost* pomeni v tem trenutku pesnikovo prizadevanje, da te trenutke ovekoveči in zapiše ter izreče: za svet je treba

biti buden, sicer te bo odnesel.

Verzi Jureta Jakoba so še vedno polni metafor in metonimij, ki izhajajo iz realnega doživljanja: "Voda kaplja s pipe, ljubim vodo in tišino, ki / jo dela," (v pesmi ženska, ki sem jo gledal, videl in ljubil, v nedeljo popoldne). Umeščenost v golo realnost pa dela te v metafore pojoče in sijoče v njihovi bolečini: "Gledam skozi okno in molčim, ker vem, da je zunaj življenje" (*Soba*). Lirski jaz se 'odhajanja' ljubezni zaveda in ga zapiše s pretresljivimi podobami, ki zvenijo komično, so pa groteskno tragične, ker nosijo v sebi pristne bolečine človeka 20. stoletja: "Zdaj sem sam. Ničesar več ne čutim. Ko prideš, po meni / zapelje desetonski kamion, in ti mi mahaš." (*Ljubil sem te*).

Končno se pri Juretu Jakobu najde še kljubovalna nastavljenost subjekta, ki sporoča bralcu, da je v budnosti rešitev pred končnostjo: »in sploh ni / pomembno, ali se poslavljam ali se vracam, tu sem / in ne mislim zapreti oči.« (*Budnost*) Ogenj žaru ustvarjanja je pri Juretu Jakobu nemiren, a se kaže čisto nasproten, umirjen in skoraj odsoten. Opazovanje ga umirja, kakor sam pravi: "bil sem ogenj, / toda oko, ki gleda / je videlo že nešteto ognjev." (*Oko in ogenj*)

Odlika njegovega pesništva prihaja na dan predvsem v spretnem prepletanju poezije in realnosti. Realnost se odkriva kot poetična, a

žal kot kruta in za pesnika tudi vredna boja. Lirski jaz je pred njo buden, sicer ga bo neusmiljeno požrla s svojo bolečino.

Juretu Jakobu je s tem uspelo v slovenski literaturi kanonizirati iskanja celotne najmlajše pesniške generacije, ki se še enkrat potrjuje s svojim izhajanjem iz življenja, da bi čim pristneje odkrila v njem poetičnost, kljub njegovi krutosti.

Ta značilnost, ki se v sodobni slovenski literaturi neprenehoma začenja pojavljati, morda oznanja konec relativnosti postmodernizma, ki se je doslej vzpostavljala kot prevladujoča literarna smer. Mladega človeka tarejo čisto drugačne skrbi kot generacijo pred njim – izgubljenost ni več vrednota, ampak povzročja trpljenja; relativnost ni več generacijska in družbena gotovost, temveč postaja kotel, v katerega lahko zbašemo vse instance človeštva.

Jakob s svojo poezijo potrjuje dejstvo, da smo v času sprememb, v katerem literatura stremi po novem načinu izpovedovanja, ki naj prinaša bralcem upanje v občasni brezupnosti življenja, kar se zdi banalno, a nosi v sebi odrešitveni naboj, ki ga lahko poezija ima.

Prihod Jureta Jakoba v slovensko literaturo srenjo pomeni tudi vsesplošno priznanje najmlajši slovenski poeziji, ki se počasi, a očitno vztrajno prek svojih glasnikov uveljavlja in prinaša s seboj nova literarna gledanja, tokove, morda celo smeri.

Najl

David Bandelli

Jure Jakob

Kratke

Martina Batič iz Šempetra zmagovalka svetovnega tekmovanja za mlade zborovske dirigente

V Uppsali in Stockholmu je na najpomembnejšem tekmovanju za zborovske dirigente (24.-28. okt.), poimenovanem po slavem švedskem dirigentu Ericu Ericsonu, mlada slovenska dirigentka Martina Batič (roj. 1978), diplomantka ljubljanske Akademije za glasbo in podiplomantka Münchenske Visoke glasbene šole, dirigentka zboru Opere Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, prejela prvo nagrado. Tekmovalni odbor je izmed prijavi izbral 16 mladih dirigentov do 32 let: 4 iz Nemčije, po dva iz Estonije, Latvije in Švedske in iz ZDA ter kandidate iz Finske, Japonske, Poljske in Slovenije. Tekmovalce je ocenjevala mednarodna žirija. Obsežni predpisani tekmovalni spored je vseboval partiture vseh slogov in obdobj. Izbrani tekmovalci so se pomerili v tridelnem tekmovanju; žirija je izbrala Martino Batič za zmagovalko tekmovanja in prejemnico prestižne nagrade, ki pomeni najprodornejši uspeh slovenskega glasbenika na področju dirigiranja in v vrhu kakovostne piramide zborovskega poustvarjanja.

Martina Batič se je rodila v Šempetru pri Gorici, po uspešno opravljeni maturi na Škofjski gimnaziji v Vipavi se je vpisala na Akademijo za glasbo v Ljubljani, smer glasbena pedagogika. Pod mentorstvom prof. Marka Vatovca je leta 2002 diplomirala z odliko. Že kot dijakinja je obiskovala orglarsko šolo na Teološki fakulteti v Ljubljani. Vzoredno se je udeleževala zborovskih seminarjev v Sloveniji in tujini, hkrati je aktivno sodelovala s slovenskimi zbori. Vodila je tudi otroški pevski zbor Vesela pomlad z Opčin, kot asistentka Stojana Kureta je sodelovala z APZ Tone Tomšič, poleti 2004 je z Damijanom Močnikom vodila Slovenski otroški zbor. Oktobra 2001 je odšla na študij zborovskega dirigiranja na Visoko šolo za glasbo v München, kjer je z odliko diplomirala kot zborovska dirigentka v razredu prof. Michaela Gläserja. V letošnjem decembru bo v Münchnu končala podiplomski študij. Kot docentka sodeluje tudi na različnih poletnih zborovskih tednih doma in v tujini, poučuje osnove zborovskega dirigiranja na šoli za zborovodje JSKD. Od leta 2004 deluje kot vodja zboru v SNG Opera in balet Ljubljana. Letos oktobra je bila izbrana tudi na enotedenski intenzivni tečaj z Ericom Ericsonom in Andrewom Parrotom v Lundu na Švedskem, kjer je vse navzoče opozorila nase.

V Novi Gorici razstava skupine Brida

Mestna galerija Nova Gorica je začela novo sezono z razstavo domače umetniške skupine Brida. Ta se je predstavila s projektom vizualne umetnosti Modux ver. 1.2, ki s preobračanjem pomena forme, ki naj bi predstavljala vsebino, in vsebine, ki se ponazori s formo, kaže

obrnjeno predstavo o sodobno podani informaciji. Razstavo so odprli 6. oktobra, na ogled pa je bila do 23. oktobra. V novi verziji projekta Modux, ki je rezultat triletnega raziskovanja na področju vizualne umetnosti, je najprej prisotna forma, ki šele potem dobi vsebino. Obrnjen odnos med formo in vsebino je podan v jeziku, ki je najbližji sodobni digitalizirani družbi in je tako slika sveta s preobilico informacij, katerim le težko določimo dejansko vrednost in pomen. Gre za zapis, kot bi ga sestavila računalniško nepismena oseba, je v razstavnem katalogu zapisala Tina Jazbec. Skupino Brida, ki se je oblikovala konec 90-ih let prejšnjega stoletja, sestavljajo diplomanti beneške Akademije likovnih umetnosti Klemen Brun, Tom Kerševan, Senci Mango in Jurij Pavlica. Dejavnji so na različnih področjih likovne umetnosti, ukvarjajo pa se predvsem z raziskovanjem realnih prostorov, ki jih dojemajo kot kompleksno mrežo različnih zakonitosti, identitet in fizične pojavnosti.

Za naš jezik

Misterij ali skrivnost?

Pred časom sem prebrala naslednji stavek: *S telefonskim klicem na pristojno mesto je bil misterij odkrit*. Stavek se je nanašal na skrivnosten dogodek, ki so ga časniki razložili s telefonskim klicem, napisan pa je bil pod očitnim vplivom italijanščine (...il mistero fu svelato)

Vedeti moramo, da v slovensčini misterij pomeni predvsem "srednjeveško dramsko delo, ki obravnava snov iz Biblije (božični, velikonočni m.)" ali "tajni verski obred, dostopen samo nekaterim (elevzinski m.)", redkokdaj in samo knjižno, privzdignjeno, se uporablja namesto skrivnosti (m. življenja).

Ker smo uporabili za vsakdanji, pa čeprav skrivnosten pojav, tako zvišeno besedo (misterij), zveni zgoraj navedeni stavek smešno. Tudi glagol (odkriti) ni najboljši, saj navadno odkrijemo skrivnost prijatelju, kar pomeni, da mu jo zaupamo. V tem primeru pa bo stavek bolj jasev in te obliki:

S telefonskim klicem na pristojno mesto je bil skrivnostni dogodek pojasnjen.

Ugledno priznanje

Kozinovo nagrado 2006 je prejel Pavle Merku'

Društvo slovenskih skladateljev (DSS) Kozinovo nagrado za leto 2006 podeljuje skladatelju Pavlu Merkuju za zaokrožen skladateljski opus, ki temelji na ljudskem izročilu. Kot je zapisano v utemeljitvi nagrade, je opus akademika Pavla Merkuja, skladatelja, etnomuzikologa, slovenista, esejista, urednika in kritika tako pomemben, obsežen in odmeven, da je že dolgo nepogrešljivi del slovenske sodobne glasbe in širše kulture. Nagrado so Merkuju izročili na slovesnosti v Mestni hiši v petek, 27. oktobra, ob 11. uri.

Pavle Merku' se je s prvimi skladbami kompozicijsko in estetsko navezal na predvojno moderno Marija Kogoja, Slavka Osterca ter njegovih učencev. Ko je v šestdesetih nastopil novi modernizem, je Merku' z nekaj let mlajšimi vrstniki, zbranimi v skupini Pro musica viva, pomagal slovenski glasbi utirati pot v evropsko smer.

Merku' se je rodil leta 1927 v Trstu. Viole se je učil pri očetu in Cesareju Barisonu, kompozicije pri Ivanu Grbcu in Vitu Leviju. V Ljubljani je diplomiral iz slovanske filologije, v Rimu doktoriral iz literarnih ved. Merku' je celovit skladatelj, malodane vseh glasbenih sestavov in zvrsti: od solističnih, komornih, simfonično koncertantnih, vokalno instrumentalnih, samospenov, zborov, vse do opere Kačji pastir.

Preizkušal se je v več smereh. Prva se kaže v poznoromantičnih mladostnih začetkih in preide v glasbeni neoklasicizem. V drugem ustvarjalnem krogu si je znotraj modernizma 60-ih in 70-ih let izoblikoval samosvojo neoklasicistično govornico. Tretja, morda za skladatelja najbolj značilna poteza, se kaže v svojevrstni nadhistoričnosti, ko v delih povezuje različne kompozicijske tradicije med avantgardnim in preteklim, med nadzorovano aleatoriko in ljudsko glasbo.

Ljudsko izročilo je Merku' leta 1976 zbral v obsežni knjigi Ljudsko izročilo Slovencev v Italiji. Sintezo svojih estetskih in glasbeno-socioloških spoznanj je zbral v knjigi Poslušam (1983), v kateri se kaže kot pronicljiv analitik in objektivni kritik povojne slovenske in svetovne glasbe, je še zapisano v utemeljitvi nagrade.

Foto JMP

Kulturni samotar
Ob dvajseti obletnici smrti in stoletnici rojstva Ivana Mraka

Slovenski gledališki muzej in sodelavci za primerjalno književnost in literarno teorijo na ljubljanski Filozofski fakulteti so skupaj s centrom za teatrologijo in filmologijo AGRET pripravili v Ljubljani zanimiv simpozij o Ivanu Mraku.

Slovenski dramaturg in mislec Ivan Mrak se je rodil v Ljubljani 30. 4. 1906 in tudi tam umrl 19.10.1986. Njegova življenjska sopotnica je bila slikarka Karla Bulovec, ki je med drugimi deli naredila tudi kip Antona Martina Slomška. Kalup tega kipa je bil več desetletij razžagan in skrit na podstrešju Pokrajinskega muzeja v Mariboru. Šele po osamosvojitvi Slovenije so ga zalepili in vlili v bron in danes stoji na trgu v Celju. Odlitek Slomškove glave pa krasi tudi park pred cerkvijo v Tolminu.

Ivan Mrak je bil nekakšen samohodec ali celo obstranec v slovenskem gledališkem pa tudi javnem in kulturnem življenju, čeprav so ga nekateri gledali postrani tudi kot "spornega človeka". Takoj po drugi svetovni vojni se je Josip Vidmar izjasnil: "Mrakov Marat je naša najboljša drama o revoluciji." Ker pa Mrak zaradi svoje pokončnosti ni hotel podpisati skupinske obtožbe proti ljubljanskemu škofu dr. Gregoriju Rožmanu, je postal za tedanje oblasti "neobstoječ".

Veliko zanimivih spominov imam nanj. V ljubljanski Drami

so leta 1967 uprizorili njegovo dramo Marija Tudor. Tedaj je na rahlo prodril iz anonimnosti in so se študentje in mlajši izobraženci začeli zanimati zanj. V tisku se je začela gonja proti njemu, češ da je njegov jezik negovorljiv. V resnici pa jezik v Mrakovih dramah sledi substanci besedila, do tega pa nujno mora priti igralec sam, in to v času, ko to besedilo študira. Potem Mrakovo dramsko besedilo steče normalno kot katerokoli drugo. Po naročilu partije so igralci začeli z "blebetanjem" ali hitrim, prezirajočim govorjenjem Mrakovega besedila, tako so predstave zvodene. Mrak, ki je bil na vseh predstavah in je imel prostor v parterju, je tako spremljal in doživljal vsa ta ponižanja, ki so ga tudi prizadela, niso ga pa strla!

Pogosto je zahajal k prof. Josipu Šimencu, stolnemu kanoniku ljubljanskega kapitlja. Po več ur sta se pogovarjala o njegovih dramah, literaturi, pa tudi o času, v katerem sta tedaj živela. Zdi se mi, da je bil gospod prof. Josip Šimenc eden redkih, ki je prebral vse Mrakove drame, in to v rokopisu, in se je z avtorjem tudi o njih pogovarjal. Oba sta bila moža z

enciklopedičnim znanjem, zato je razumljivo, da je Mrak od teh pogovorov vedno odšel pomirjen in z novim navdihom za snovanje. Obema je bila umetnost nekaj božanskega in oba sta čutila, kako je bil slovenski narod ujet

Ivan Mrak, olje na platno, naslikal Kristof Zupet

v tedanji politični ideologiji. Mrak je nato z velikim spoštovanjem redno šel mimo škofijske palače in se pred vhodom odkril in priklonil. Ta gesta je izrazila ve-

liko spoštovanje in hvaležnost do škofa Gregorija Rožmana, ki mu je v življenju veliko pomagal, da je prebredel tedanje revščino.

In še manj znani dogodek: Nekega večera sta se s spremljevalcem Mirosom vračala od večerje po nabrežju Ljubljane od frančiškanske cerkve proti Šuštar-skemu mostu. Tedaj se Mrak zautstavi in reče: "Slišiš, zvonil veliki zvon v stolnici! Umrl je Rožman!" Spremljevalec pravi: "Gospod Mrak nič ne zvonil! Nobene-ga zvonjenja ni!" Mrak se obrne in ustavi prvega, ki gre mimo, pa ga vpraša: "Slišite Vi kakšno zvonjenje?"

Odgovor je bil pri vseh. "NE!" On pa je vztrajal, da zvonil! - Naslednji dan so v škofiji dobili sporočilo, da je res prejšnji dan umrl škof dr. Gregorij Rožman in šele tedaj so v ljubljanski stolnici zvonili. Mrak ostaja v slovenski literaturi eden od vodilnih predstavnikov slovenske zgodovinske avantgarde in himnične tragedije. Njegova himnična tragedija je bila zanj "sprava z neizbežno resničnostjo bivanja", kot jo je sam imenoval in je še dodal: "Ta sprava terja možno spreminjanje usodnosti in neizbežnosti na svoja ramena, zato ni nikoli sproščala ne optimizma in ne pesimizma." Še vedno je v slovenskem dramskem in literarnem prostoru Mrak eden od naših najmanj raziskanih in razumljenih osebnosti prejšnjega stoletja.

Ambrož Kodolja

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Vseh mrtvih dan!

Ko misli vsakdo na svoje,
koga, koga pa srce moje
spominja se tačas?
Vas, zabljeni grobovi,
kjer križ ne kamen ne stoji,
ki niste venčani s cvetovi,
kjer luč nobena ne brli.
O, če nikdo se vas ne spomni,
pozabil ni vas pevec skromni
in pa - nebo!

(Pozabljenim)

Mešani pevski zbor Bratuž na zborovski reviji v Gradišču
Italijansko, furlansko,
hrvaško in slovensko petje

Foto Bumbacco

V petek, 27. oktobra, je v Gradišču pri Gorici potekala 10. izvedba zborovske revije, posvečene profesorjema Narcisu Miniussiju in Giovan-

niju Pianu, ki sta večino svojega življenjskega dela posvetila pevskim skupinam in kulturnemu delovanju v Gradišču. Krajevna skupnost, ki organizira revijo v so-

delovanju s pokrajinsko in občinsko upravo, je letos želela speljati pobudo posebej slovesno. V nabit polni dvorani Bergamas se je publiki predstavil obnovljeni do-

mači zbor Citta' di Gradisca, organizatorji pa so ob tem želeli dati dogodku širši pečat. Med gosti večera sta bila tako tudi hrvaška pevka skupina Zvonejski kanturi zvoneča in mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice. Goriški zbor se je na povabilo k sodelovanju rad odzval, ker je tako ob italijanskem, furlanskem in hrvaškem petju predstavljal slovensko pesem. Pod vodstvom dirigenta Bogdana Kralja se je zbor predstavil s programom sedmih skladb iz slovenskega ljudskega izročila v priredbah različnih sodobnih skladateljev. Goriški pevci so poslušalce pozdravili z Rožančev Dober večer, Bog daj. Sledile so Vrabčeva Protuletje, Stoji, stoji mi polje Marija Kogoja, Merkujeva Jnjen čeu a jti gna'; posebno topel in doživet aplavz je doživela umirjena Oj božjime - Sdrindulaile v priredbi Adija Danca, kateri je sledila Lavrenčičeva Kje so tiste stezice. Za konec nastopa in tudi letošnje revije pa je zbor zapel priljubljeno Marko skače po notah Sama Vremšaka. Prijetno in veselo vzdušje se je nato preselilo v občinsko palačo, kjer so pevci ob bogati zakuski nadaljevali s petjem.

onkraj robov strasti v drugačnem jeziku

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
TEATRO STABILE SLOVENO

Tržaška blagajna bo odprta od ponedeljka do petka z urnikom 10.00-13.00 / 17.00-20.00. Brezplačna številka 800214302 Goriška blagajna bo odprta od ponedeljka do petka z urnikom 10.00-13.00 / 16.00-18.00. Telefonska številka 0481.33288

Ekstatični obred, ki osvobaja, odrešuje in pogublja

PONOVI

- sobota, 4. novembra, 20.30 Gledališče Verdi, Gorica RED A in B, z italijanskimi nadnapisi
- petek, 24. novembra, 20.30 Kulturni dom, Trst RED T, z italijanskimi nadnapisi

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE TRST IN SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE NOVA GORICA

Evripid
BAKHANTKEGlasba Saša Lošič
Režiser Vito Taufer

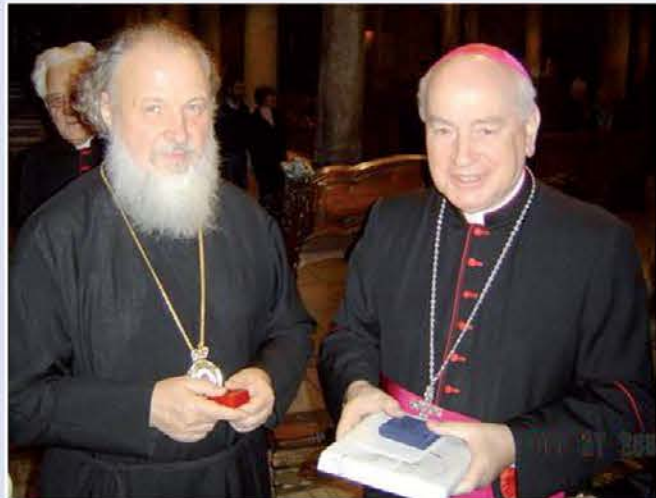
SEZONA 2006/2007, UPRIZORITEV 2

Slovensko stalno gledališče
Paolo Cervi KervischerTAVAJOČA
PRAZNA
TELESA21. oktober - 31. december
Kulturni dom, TrstSlikarska razstava
bo odprta vsak delavnik
z urnikom 10-13 in 17-20
in ob predstavah

Kratke

Obisk metropolita Gundjaeva

Pred nedavnim je bil v Trstu na obisku Kiril Gundjaev, metropolit iz Smolenska in predsednik Oddelka za zunanje odnose moskovskega patriarhata. "Drugi mož" ruske pravoslavne

cerkve se je sestel s tržaškim škofom Evgenom Ravignanijem, s katerim se je najprej zaustavil ob molitvi pred grobnico tržaškega zavetnika. Sledil je prisrčen razgovor, med katerim je metropolit Kiril pokazal veliko naklonjenost in ljubezen do katoliške skupnosti. Msgr. Ravignani pa je s svoje strani izrazil željo, da bi čim bolj sledili pozivu Janeza Pavla II., ko je med svojim obiskom v zalivskem mestu dejal, naj bo "Trst domovina dialoga". Tržaški škof je gostu daroval relikvijo sv. Justa, spominsko medaljo ob XVII. stoletnici stolnice in knjigo o tržaški mučeniški tradiciji.

Mladika / Iz vsebine osme številke

Izšla je osma številka mesečnika Mladika. Osrednji razmišljanji sta namenjeni šolstvu in vprašanju sprave. Naše šolstvo je doživelo nekaj pozitivnih novosti, tudi naraščanje števila vpisov, zlasti na Goriškem. Pozitivna vest je tudi zaustavitev šolske reforme prejšnje italijanske vlade. Pomanjkanje slovenskega predstavnika v rimskem parlamentu pa pisec zapisa označuje kot velik problem, saj danes ni nikogar v manjšini, ki bi neposredno v Rimu sledil naši šolski problematiki. Tudi sam Urad za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu FJK, ki je nastal na podlagi zaščitnega zakona, nima prave avtonomije v tem smislu. V zapisu Sprava ali lepota gesta? je izpostavljena misel, da je sprava predvsem priznanje lastnih napak in krivd, zato mora biti spravno dejanje dvostransko, torej brez vpletanja Hrvaške v slovensko-italijanske odnose, kraj sprave pa ne more biti tržaška Rižarna, saj ponazarja esesovske zločine v času nemške okupacije. Italijanski zločini v okupirani Jugoslaviji in med slovensko manjšino pa sploh ne bi smeli ostati v senci pri takem dejanju. V reviji najdemo tudi literarne in strokovne zapise, rubriko Antena ter mladinsko prilogo Rast.

Zgoščena skupine Ano ur'co al pej dvej

Bili so stari časi je naslov zadnjega podviga vokalnoinstrumentalne skupine Ano ur'co al pej dvej, ki jo sestavljajo vokalisti Marta Fabris, Sara Jablanšek, brata Boris in Igor Košuta ter instrumentalisti Peter Kuk (bas), Tullio Možina (kitara), Igor Zobin (harmonika). Z zgoščenko, ki je že tretja po vrsti (Vesele buod'mo fante 1999, v okolici tržaški 2002),

nadaljujejo njeni člani "svoje poslanstvo vrednotenja in ohranitve krajevne glasbene zakladnice s pesmimi in instrumentalnimi plesi iz tržaške okolice in primorskega območja". Priredbe narodnih in ponarodilih pesmi so tokrat podpisali Aleksander Vodopivec, Ivan Florjanc, Adi Danev, Tullio Možina in Igor Zobin, pri posameznih skladbah pa so sodelovali še glasbeniki Marko Bitežnik (viola), Andrejka Možina (čelo), Marino Besednjak in Marko Štoka (klarinet), Zoran Lupinc (harmonika) in Marjan Škerlavaj (glas). Predstavitvena večera bosta 5. in 19. novembra, in sicer v Prosvetnem domu na Opčinah ter v gledališču France Prešeren v Boljuncu. Program bo povezoval Jan Leopoli, za humorne prizore bosta poskrbela Ingrid Werk in Peter Terčon, plesni del pa je zaupan folklorni skupini Stu ledi. / AL

GLASBENA MATICA Koncertna sezona

Bogata ponudba glasbenih spleto

V torek, 24. oktobra, so v Slovenskem informacijskem centru, ki je v prostorih nekdanjega tržaškega Narodnega doma, predstavili letošnjo koncertno in abonmajsko sezono Glasbene matice. Prisotne je pozdravila predsednica Glasbene matice Nataša Pavlin. Obnovljena koncertna in abonmajska sezona GM bo z raznolikim programom zaobjela celotno deželno in širše slovensko ter slovansko glasbeno stvarnost s koncerti na območju vseh treh pokrajin, kjer Glasbena matica deluje. Nova podoba se predstavlja v prestižni preobleki, ki jo sezona 2006/2007 potrjuje in dodatno bogati z uglednimi sodelovanji in širšim mednarodnim prihodom. Nov program obsega dvanajst koncertov in dogodkov, ki po vrstni segajo od baleta do simfonične, komorne, operne in etno glasbe. Podrobneje o programu je spregovoril ravnatelj Bogdan Kralj.

"Glasbeni spleti" bodo ponovno zaživel v duhu povezovanja in plodnega sodelovanja za spoznavanje umetniških izrazov ustvarjalcev iz Italije, Slovenije in letos tudi Hrvaške. Z Glasbeno matico bodo sodelovali SNG Opera in balet iz Ljubljane, Akademiji za glasbo iz Ljubljane in Zagreba, društvo Soča iz Kanala - festival Kogojevi dnevi ter goriška občina v abonmajski sezoni gledališča Verdi.

Prvi nastop je Glasbena matica priredila že 25. oktobra. V dvo-

rani Nemškega dobrodelnega društva je na dobro obiskanem koncertu nastopil ansambel Gaudeamus, ki ga sestavljajo dobitniki številnih državnih in

Foto Kroma

mednarodnih nagrad, mladi akademski glasbeniki študentskega kulturnega centra - ŠKUC. Izredno kakovostni nastop je bil še posebno zanimiv, saj je ansambel ponudil izključno slovenski repertoar. Poslušalcem so mdr. ponudili tudi skladbe Pavla Merkuja in dve slovenski novitki. Kot nam je dejal ravnatelj Glasbene matice Bogdan Kralj, bo predstavitev slovenske glasbene literature in ustvarjalcev tudi eno izmed vodil letošnje sezone. Otovoritveni izvenabonmajski koncert je kot običajno potekal v okviru Mednarodnega festivala so-

dobne glasbe "Kogojevi dnevi 2006". Drugo srečanje s klasično glasbo bo na sporedu 10. novembra, ko bo v stolnici svetega Justa zazvenel Mozartov Requiem za soliste, zbor in orkester v izvedbi Obalnega komornega orkestra, združenih zborov Domžale in Limbar-Moravče ter štirih slovenskih solopcev pod vodstvom dirigenta ljubljanske Opere Aleksandra Spasiča. Slovenski okteti, ki je že dolgo let zvest prijatelj tudi zamejske publike in je v preteklosti večkrat

publika se bo po daljšem premoru ponovno seznanila z ustvarjanjem tržaške harfistke Jasne Corrado-Merlak, ki se bo 23. marca predstavila s celovečernim samostojnim koncertom. Tržaški del koncertne sezone bo sklenilo gostovanje ljubljanske Opere, s katero se bo tudi letos nadaljevalo že vpeljano sodelovanje. Tokrat bodo uprizorili Puccinijevo opero La Boheme. Slednja bo na voljo tudi goriškim abonentom. V Gorici bodo 24. januarja prisluhnili recitalu uveljavljenega

tržaškega harmonikarja Igorja Zobina, nekdanjega učenca Glasbene matice, ki s svojim delom širi poznanje harmonikarskega repertoarja na visoki ravni. Sledil bo koncert dua, ki ga sestavlja kanadska pianistka Françoise de Clossey ter mednarodno priznani koncertant, prvi trombečar orkestra rimskega opernega gledališča Mauro Maur. Drugo gostovanje ljubljanskega narod-

negi gledališča, tokrat z baletom Romeo in Julija na sporedu 30. marca v gledališču Verdi v Gorici, bo potekalo v sodelovanju z goriško občino in bo namenjeno združenim abonentom iz Trsta in Gorice.

V Benečiji bo Glasbena matica priredila februarja in aprila meseca dva izvenabonmajska koncerta, in sicer gostovanje godalnega kvarteta s harfo ljubljanske Akademije za glasbo ter nastop kvarteta Jararaja, ki se ukvarja s priredbami slovenske ljudske glasbe.

PR

GLEDALIŠČE MIELA Filmski festival

Latinsko ameriški navdih v Trstu

V gledališču Miela so prejšnji teden, ob prisotnosti številnih avtorjev, igralcev in producentov, predstavili bogat pregled južno in srednje ameriške filmske produkcije. Letošnja, že 21. izvedba Latinskoameriškega filmskega festivala, ki se je tudi tokrat predstavila v vsej svoji priukupnosti, je tako spet omogočila, da je ravno v Trstu zaživel "najbogatejši pregled tovrstne sodobne filmske produkcije na evropskih tleh", kot je ob odprtju, podčrtal direktor festivala Rodrigo Diaz.

Ob celovečercih, ki so bili na sporedu v glavnih gledaliških prostorih, je v dvorani Birri zaživel tudi pregled dokumentarcev, ki so se vrteli od jutra do večera. Tako sta bila na sporedu tudi drugi del sklopa *Todavía cantamos* in pa prikaz nekaterih novih sekcij, npr. tiste, posvečene argentinskim *desaparecidos*, "Treinta años treinta film treinta mil desaparecidos" in pa druge, namenjene fotografu in snemalcu Albertu Korđi, ki mu je z vrsto filmskih posnetkov uspelo ovekovečiti vse

spremembe, do katerih je v zadnjih letih prišlo na Kubi. Stopetdeset dokumentarcev, dolgo in kratkometražnih filmov iz dvajsetih držav Južne in Srednje Amerike, je tako tudi letos docela zaznamovalo letošnje jesensko kulturno dogajanje.

Zirija, ki so jo letos sestavljali mehiški režiser Jorge Fons, argentinski filmar David Blaustein in brazilski režiser Toni Venturi ter Claudia Bedogni kot predstavnica italijanskega inštituta Luce in pa umetnik Franco Batacchi, je tako izbirala med celovečercih, ki so sestavljali glavni festivalski sklop in so se potegovali tudi za končno zmago letošnje izvedbe. Med osrednjimi dogodki, ki so prejšnji teden zaznamovali tržaški festival, pa gre nedvomno omeniti tudi poklon Mednarodni šoli filma in televizije Tre Mondi iz Havane, ki jo je leta

1986 ustanovil Gabriel Garcia Marquez in jo vodi že stari prijatelj in predsednik tržaškega festivala, Ferdinando Birri.

Kot vsako leto so ob koncu festivala podelili nagrade. Glavna nagrada je pripadla mehiški produkciji, filmu *Mezcal*, s katerim se je mladi Ignacio Ortiz lotil analize mlajše generacije in nerešenih problemov, ki jih mladi pogostokrat utaplajo v alkoholu. Nagrada za najboljši filmski prvenec je pripadla podobni tematiki, četudi se je je bolivijski avtor Martin Boulocq v svojem delu *Lo mas bonito* v mis mejores ašos lotil z drugačnega zornega kota.

Sicer pa je štiričlanska žirija porazdelila priznanja med široko

paletu različnih žanrov, pri čemer so levji delež odnesli ravno dokumentarci. Resnična, z zgodovinskimi posnetki obogatena zgodba *El Caracazo* venezuelskega avtorja Romana Chalbouda je prejela posebno nagrado žirije. Dokumentarcu, posvečenemu pozabljenemu zgodovinskemu spominu, *Alguien ha visto al Führer?*, argentinskega režiserja Ignacia Irigoyena, je šlo posebno priznanje združenja *America Latina*. Najštevilnejši prisotnosti na letošnjem festivalu, argentinski produkciji, sta šli nagradi za najboljši scenarij (Chile 672) in za najboljšo glasbeno kuliso (Olga, Victoria Olga).

Iga

Foto Kroma

LJUDSKI DOM Gostovanje gledališke skupine SKK

Male dame zaživele tudi na Colu

Lepo število ljudi je v soboto, 21. oktobra, napolnilo Ljudski dom na Colu. Gledališka skupina Slovenskega kulturnega kluba je namreč pod vodstvom režiserke Lučke Susič nastopila z uspešno igrico

Male dame. Male dame so mladinska uspešnica ameriške pisateljice Louise May Alcott, ki jo je za oder priredila sama režiserka skupine SKK Lučka Susič. V igrici je nastopilo 11 mladih med

15. in 18. letom starosti. Uro in pol trajajoča igrice se vrti okrog dogodivščin in pripetljajev štirih sester March: najstarejše sestre Meg (Julija Berdon) samostojno, pogumne in odgovorne Jo (Patrizia Jurincic), bolehn

in občutljive Beth (Valentina Oblak) ter najmlajše sestre Amy (Roberta Busechian). Vsa štiri dekleta so svoje like odlično izoblikovale, sproščeno so prehajale iz žalostnih v vesele prizore in obratno ter dale publike občutek, da so res sestre. Danijel Simonettig, ki mu je bila v igrici zaupana vloga Laurieja, je odlično izklesal lik živahnega, pa tudi zaradi ljubez-

ni razočaranega mladeniča, vlogo Laurijevega učitelja Brooka je uspešno odigral Jure Kopušar, v vlogo nemškega učitelja Bhaerja se je vživel Manuel Zottich.

Igrico so sooblikovali še Maruška Guštin (gospa March), Helena Pertot (teta March), Kim Furlan (Hannah) ter Luca Jurincic (gospod Lawrence). Publika je bila z nastopom

amaterske gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba izredno zadovoljna in igralce ob koncu nagradila s toplim aplavzom, domačini pa so mladim priskrbeli tudi zakusko. Skupina SKK bo igrice, našturirano v lanskim sezoni, še nekajkrat ponovila v drugih dvoranah v zamejstvu, verjetno pa tudi v Sloveniji.

Patrizia Jurincic

DOLINA Zahteva po ponovni obnovitvi KGS

Zavzemanje za celovit razvoj Krasa

Fulvia Premolin, Aleksij Križman in Mirko Sarđoć – župani občin Dolina, Repentabor in Zgonik – so v četrtek, 26. oktobra, v dvorani dolinskega občinskega sveta podpisali skupno prošnjo za obnovo Kraške gorske skupnosti. Gre za konkreten korak trojice županov, ki menijo, da ima njihov predlog konkretno zakonsko osnovo (kot je med srečanjem tudi dokazal dolinski občinski funkcionar Igor Giacomini), kar bo v dogovorih z deželno gotovo imelo svojo težo. Prejšnja deželna uprava je namreč leta 2002 ukinila Kraško gorsko skupnost, ki je po mnenju podpisnikov neobhodno potrebna ustanova za celovit razvoj kraškega področja. KGS je obenem neposredni izraz želje ljudi po suverenem in stvarnem ravnanju svojega področja. "Potreba po obnovitvi KGS je potreba, ki izvira 'od spodaj gor', od ljudi, ki tu živijo", je dejala županja Premolinova, ki je med drugim ostro zatrdila, da je bila ukinitev organa jasna politična izbira, ki si jo "danes težko razlagamo,

tako na politični kot na tehnično-pravni ravni". Očitno je torej, da podpisniki pričakujejo od deželnega predsednika Illyja in pristojnih odbornikov Ezia Marsilia (kmetijstvo) ter Franca Jacoba (lokalne avtonomije) odločen

in pristojnosti, ki so v teh zadnjih letih bremenile okoliške občine. Kras pa se je potemtakem znašel brez suverena koordinacijskega organa, ki bi območju nudil jasne in strateške smernice za naprej.

Foto IG

pozitiven odziv na njihov dokument, saj je bila ponovna ustanovitev KGS med drugim na dnevnem redu Illyjevih volilnih obljub. Ponovna oživitve KGS bi tako spet prevzela nase odločitve

Podpisniki so se med srečanjem zaustavili ob deželnem zakonu 1/2006, po katerem so bile nekdanje gorske skupnosti spremenjene v gorske okoliše. To pa je veljalo le za furlansko področje.

Pri nas pa je bilo že dokazano, da ni mogoče vzpostaviti tesnejših oblik sodelovanja med krajevnimi ustanovami, ki so znane pod imenom Aster. Obenem ne gre imeti gorske skupnosti oz. gorske okoliše za dvojnike, ker imajo specifično naravo. Kras mora torej zastopati institucija, ki "podpira, usklajuje in izvaja ukrepe za zaščito, ohranjanje in valorizacijo okolja in ozemlja; ki skrbi za zaščita območja Krasa, katerih načrtovanje, predvsem pa upravljanje, ne more biti razdeljeno med dve pokrajini; ki skrbi za upravljanje gozdnih virov in vsega, kar je z njimi povezano, ter spodbuja kmetijstvo in dejavnosti v proizvodnem sektorju", je zapisano v podpisanem dokumentu.

"Napočil je končno čas, da se premaknemo z mrtve točke in da v sozvočju z deželo storimo ta korak", je dejal zgonski župan Mirko Sarđoć in najvil srečanje, ki bo potekalo na deželi med okoliškimi župani in deželnim zakonodajalcem, da skupno preverijo izvedljivost načrta. Ne gre torej dopustiti, "da sta zaščita in razvoj teritorija prepuščena zgolj dobri volji občin in pokrajin", je še pristavil Aleksij Križman, župan občine Repentabor.

Igor Gregori

OKUSI KRASA Rajonski svet na Opčinah

Oreh, dragocen pričevalec naše preteklosti

Okusi krasa niso le enogastronomska pobuda, ki jo že peto leto prireja gostinska sekcija pri SDGZ. Okusi krasa nudijo predvsem možnost vpogleda v kraško kulturno dediščino, pri čemer je ponujanje tipičnih kraških menijev zgolj pret-

veza za snovanje tesnejše vezi s preteklostjo teritorija. Osrednjo gostinsko pobudo spremljajo tako še druge, stranske pobude kulturnega in marketinškega značaja. V gostilni pri Vetotu na Opčinah razstavlja tako med drugimi svoje fotografije o Krasu

Janko Kovačič, konzorcij vina, sira in medu pa nudijo obiskovalcem 'kraških okusov' dragocen vpogled v svoje pridelke. V četrtek, 26. oktobra, so v openski občinski izpostavi predstavili še razstavo z naslovom Od oreha do oreha. Pobudi gostinske sekcije SDGZ se je pridružila še javna ustanova zato, da bi rajonski svet ovrednotili – kot je dejal njegov predsednik Marco Milkovič. Spregovorili so še predsednik gostincev, Niko Tence, ki je obnovil preteklost Okusov Krasa, in Davorin Devetak, ki je predstavil Petra Štoko: slednji je namreč spregovoril v imenu pekarnice Čok z

Opčin, ki je pri razstavi neposredno sodelovala. Raziskovalka kraške preteklosti in njenih običajev, Vesna Guštin, je v nadaljevanju orisala občinstvu rdečo nit razstavne postavitve. Začela je tako, da je prisotnim pokazala majhno orehovo sadiko in polagoma vse prvine, ki jih iz drevesnega debla in sadeža utegnemo pridobiti: najprej lep les in dober sadež, iz katerega lahko dobimo tako orehovo žganje kot orehovo 'vino' ter olje; v kuhinji rabimo jedrce za potice, presence in orehova senca ni zdrava, lahko uporabljamo orehove liste v zdravilne namene: proti revmatizmu, opeklinam, želodčnim in trebušnim motnjam. Orehov les pa je kot nalašč namenjen roki mizarja, ki kleše kraške skrinje in druge predmete, pa tudi umetnikov. Guštinova je namreč predstavila še umetnine iz orehovega lesa Bogomile Doljak, ki so opensko razstavo še dodatno obogatile. Prisotni so med drugim tudi soglašali, da ima razstava še velik pedagoški naboj. Lepo bi bilo, ko bi jo naša šolska mladina obiskala.

Župnija in CPZ sv. Jernej Romarski izlet na Gorenjsko

Ko so openski romarji v kisle nedeljskem jutru, 22. oktobra, odpotovali na Gorenjsko, si prav gotovo niso predstavljali, da jih bo na cilju pričakalo toplo jesensko sonce na kristalno čistem nebu in čudovit razgled na bližnje Karavanke ter na sam juljski očak, Triglav. V Linhartovem mestu Radovljica, ki leto obhaja 250-letnico rojstva svojega najslavnejšega sina, so se lahko sprehodili po še zaspanem starem središču. V župnijski cerkvi sv. Petra so se nato udeležili nedeljskega bogoslužja, ki ga je daroval openski župnik g. Franc Pohajač, s svojim petjem pa so Gospodov

dan počastili tudi člani CPZ sv. Jernej z Opčin pod vodstvom dirigenta Janka Bana in ob orgelski spremljavi Vinka Škerlavaja. Po prijaznem sprejemu v bližnjem župnišču so se Openci podali na voden obisk krajevnih znamenitosti. V Šivčevi hiši, obnovljeni obrtniški stavbi iz 16. stoletja, ki stoji na južni strani glavnega trga, poimenovane po Antonu Tomažu Linhartu (kot večina pomembnejših mestnih ustanov) so si v pritličnih prostorih najprej ogledali ilustracije akademskega slikarja Arjana Pregla, v prvem nadstropju pa še stalno razstavo najpomembnejših slovenskih ilustratorjev. Zelo zanimivi so bili

tudi ohranjeni bivalni prostori, med katerimi je posebej izstopala poročna dvorana z originalnim 400 let starim lesenim stropom, v kateri so posneli prizore za televizijsko nadaljevanje o Primožu Trubarju. Na severni strani Linhartovega trga, kjer kraljuje baročna Thurnova graščina, imajo svoj sedež muzeji radovljiške občine, med katere spada tudi čebelarji, ki obiskovalcem ponujajo vpogled v bogato tradicijo slovenskega čebelarstva od začetkov do danes. Naj tu omenimo vsaj bogato zbirko panjskih končnic in najnovejši muzejski prispevek, ki je posvečen čebelarjem in čebelarstvu na Goriškem in na Tolminskem. Prvi del kulturnega pro-

grama je skupina romarjev sklenila s skupnim kosilom v znani gostilni Lectar, ki niso imeli eni tradicionalnih obrtniških

panov v Radovljici. Kmalu zatem pa jih je čakal obisk starega železarskega naselja Kropa. V Klinarjevi hiši iz 17. stoletja, ki

gosti danes Kovaški muzej, jim je oskrbnik Joža Eržen izčrpno predstavil nekoč pomembno gospodarsko vlogo železarstva in žebjarstva ter današnji, umetniški razvoj železarske tradicije z unikati mojstra Jožeta Bertonclja. V bližnjem plavžu, fužini ali vigenecu, kot mu pravijo domačini, jim je nato še praktično pokazal ročno izdelavo žeblice, ki se danes ohranja samo še kot turistična zanimivost. Pred odhodom so si openski izletniki privoščili še tipične orehove štruklje. Veselo vzdušje, ki je spremljalo romarje skozi ves dan, se je nadaljevalo tudi v avtobusu, kjer se je v svojo pot do doma razleglo petje ljudskih in ponarodelih slovenskih pesmi.

AL

Darovi

Za slovenske misijonarje šolske sestre iz Boršta darujejo 30,00 evrov.

Ob obletnici smrti Štefanje Filipčič daruje družina 25,00 evrov za Društvo rojanski Marijin dom in 25,00 evrov za rojanski cerkveni pevski zbor.

Čestitka

Staršema Marji in Marku ter sestram Luciji, Nadi in Miri čestitamo ob rojstvu MATEJA TAVČARJA. Skavti 1./2. stega.

JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI
KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA CELOVEC
SLOVENSKA PROSVETA TRST
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA CELOVEC
ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV GORICA-TRST-VIDEM

PREKO MEJ

Prva skupna kulturna prireditev organizacij Slovencev v Avstriji, Italiji in na Madžarskem

NASTOPAJO:

- Slovensko prosvetno društvo Zarja Železna kapla: Svet je kakor ringa raja
- Dramski odsek PD Štandrež: Stara garda
- Filmska skupina KKZ: Bungalov 18
- Porabsko gledališče: Prvi šolski dan
- Andrejka Možina: Šansoni Zasul si me z zvezdami

Scenarij in realizacija Igor Cvetko
Povezovalka Barbara Žefran

Prireditve:

Ljubljana, 10.11.2006 ob 19.30, Viteška dvorana Križanke
Pliberk, 11.11.2006 ob 19.30, Kulturni dom
Trst, 12.11.2006 ob 17. uri, Kulturni dom
Maribor, 2.12.2006 ob 19. uri, Unionska dvorana
Monošter, 3.12.2006 ob 16. uri, Gledališka dvorana

Ob dnevu spomina na rajne

Spominska maša na mestnem pokopališču v Trstu in poklon pesniku Gomilšaku

Zadnja oktobrska nedelja je že tradicionalno dan, ko Slovensko pastoralno središče iz Trsta povabi vernike iz vsega mesta, da se zberejo v pokopališki cerkvi pri sv. Ani in z evharističnim slavljem počastijo spomin na rajne sorodnike in druge slovenske someščane, ki mogoče nimajo svojca, da bi zanje ob teh dneh spomina in molitve na rajne, pomislil nanje.

Tudi pri letošnjem bogoslužnem opravilu se je zbralo izredno veliko ljudi. Slovesno zadušnico je vodil škofov vikar za Slovence v Trstu msgr. Franc Vončina ob somaševanju ravnatelja Pastoralnega središča msgr. Marija Gerdola. Osrednja misel v mašnem nagovoru je bila uglašena na nedeljski evangelij in močno Jezusovo sporočilo, ko pred Jeriho odzdravi slepega in globoko vernega Bartimeja. Poziv prisotnim je bil torej glasen klic, da ne bi bili slepi za Boga in bližnjega.

S petjem je pri slovesni maši sodeloval Združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki ga je vodil Edi Race, pri orglah pa je bil mladi in obetavni organist Iztok Cergol. Po maši so udeleženci z molitvijo in s pesmijo počastili grobove slovenskih dušnih pastirjev, ki čakajo vstajenja na pokopališču pri Sv. Ani. Med njimi počiva tudi g. Jakob Gomilšak, avtor besedila slovite pesmi Slovenec sem, ki jo je uglašil Gustav Ipavec in so jo prisotni pevci zapeli v poklon temu duhovniku in profesorju, ki je umrl v Trstu pred sto leti. Sledil je tudi postanek ob grobovih šolskih sester; tudi njim so se pevci in tudi drugi udeleženci nedeljske pobožnosti s petjem in molitvijo hvaležno oddolžili.

OVČJA VAS Predstavitev knjige

O slovenski govoric v Ovčji vasi

“Ovčja vas in njena slovenska govornica/Valbruna e la sua parlata slovena” je naslov publikacije, ki so jo 26.

Ovčji vasi najprej pozdravili predsednik SKS Planika Rudi Bartaloth in župan iz Naborjeta Aleksander Omanter v imenu raziskovalcev še Nataša Komac, vsebino

prispevek Mateja Šeklija v zapisu Hišna imena v Ovčji vasi. Prispevka Petra Jurgca (Fonetični opis govora Ovčje vasi) in Karmen Kenda-Jež (Fonološki opis govora

Ovčje vasi) s pomočjo eksperimentalne fonetike analizirata sličnosti in razlike med zilijskimi narečji v Kanalski dolini. Posebno zanimiva je zbirka narečnih tekstov, ki jih je s pomočjo informatorkе Tecle Wedam in sogovornika Leopolda Martinca zbrala prav tako Karmen Kenda-Jež. Roberto Dapit pa je v knjigi objavil prispevek o ustnem izročilu Ovčje vasi, ki ga je zbral v Reziji. Igor Jelen v uvodnem članku znanstveno raziskovanje primerja z igro, saj so pri nastanku te monografije sodelovali tudi otroci, ki so v pogovoru s starejšimi odkrivali del preteklosti in stvarnosti,

knjige pa je razčlenil prof. Roberto Dapit. Gradivo za publikacijo je nastalo med raziskovalnim taborom Kanalska dolina

oktobra predstavili v prostorih vaše dvorane v Ovčji vasi. Knjigo sta izdala Slovensko kulturno središče Planika iz Kanalske doline in založba ZRC v sodelovanju z Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, prispevke za tisk pa sta zbrali in uredili Nataša Komac in Vera Smole. Izid knjige, ki na različnih ravneh predstavlja slovenski govor Ovčje vasi, pa sta omogočili s prispevki še Dežela Furlanija Julijska krajina ter Gorska skupnost za Guminsko, Železno in Kanalsko dolino. Knjiga zaobjema izsledke raziskave, ki je nastala med raziskovalnim tednom, ki ga je priredilo Slovensko kulturno središče Planika. Prisotne so na predstavitvi v

2003, na katerem so, kot je zapisala Nataša Komac, zbrali še dober del gradiva za razstavo o oblačilni kulturi v Kanalski dolini Oblačila naših dedkov in babic.

obenem pa opravili zanimivo in koristno delo tudi za vse tiste, ki se s to “igro” ukvarjajo poklicno – kot raziskovalci.

PR

Izlet PD Rupa-Peč (1) V odkrivanju lepot Estonije, Latvije in Litve

Že tradicionalno potovanje PD Rupa-Peč, ki poteka več let v zadnjem tednu avgusta, letos ni bilo rojeno pod srečno zvezdo. Dva sopotnika sta potrebovala zdravniško pomoč, a le za nekaj ur; let iz Verone v Tallinn je imel precej ur zamude, tako da smo pristali v Estoniji v zelo zgodnjih urah 25. avgusta. Kljub zelo kratkemu počitku smo se ob 10. uri pogumno odpravili na ogled mesta in kar krepko korakali po slikovitih mestnih ulicah oz. predelih vse do kosila. Staro mesto je razdeljeno na dva dela: Vanalinn in Toopea, spodnje in zgornje mesto. Toopea - iz nemščine “Domberg” (grič s stolnico): cerkev je mogočna zunaj, bogata znotraj. V bližini je veliko lepih palač iz različnih obdobij in zgodovinskega pomena. Prišli smo do najvišje točke, kjer stoji del srednjeveškega gradu - utrdbe - in še do razgledne točke: krasen pogled na mesto z nešteti zvoniki,

stolpi in stolpniciami ter na morje in Finski zaliv. Kot pristanišče je mesto imelo važno vlogo že v srednjem veku in kljub raznim vladavinam je le ohranilo svojo prvotno podobo: pravo severno obmorsko mesto s posebnim čarom. Od l. 1997 je mesto jedro pod pokroviteljstvom UNESCO. Pot nas je peljala po stari s kockami tlakovani cesti mimo edinih mestnih vrat s stolpom iz l. 1380. Če bi nadaljevali po isti poti, bi obšli, kar je ostalo od starega obzidja s 25 stolpi, a smo zavili na veliki trg z mogočno in slikovito pravoslavno katedralo Aleksandra Nevskega - simbolom carske premoči. Tudi sprehod po srednjeveškem predelu Vanalinna je bil zanimiv. Tu je bilo trgovsko in obrtniško središče z nizkimi živopisanimi hišami, kot je značilno za severna obmorska trgovska mesta. Tu stojijo hiše raznih cehov, bogatih trgovcev z okraski na pročelju, ki ponazarjajo poklic

nekdanjih lastnikov. Vse pa pritegne velik trg, Raekeja plats, z mogočno občinsko hišo - Raekoda - (13. stol.). Zgrajena v gotškem slogu je vse do danes ostala nedotaknjena. Značilen je osmerokotni stolp, ki spominja na muslimanske minarete. Trg obkrožajo lepe palače s kavarnami-restavracijami. Tu je vse živo, polno turistov in mladine. Za ogled samega mesta bi potrebovali vsaj tri dni, mi pa smo se takoj po kosilu odpeljali iz mesta proti vzhodu do palače in parka Kadriorg, poletne rezidence Petra Velikega in njegove žene Katerine (1718). Danes je tukaj državni muzej, nekoč rezidenca predsednika republike. V severnem delu parka stoji Lailuäljak, amfiteater z 250.000 mesti, kjer je

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Dva različna svetova

Včerajšnji dan se je začel tako, kot bi si nihče ne želel. V službi, pri avtomatu za kavo srečam starejšo uslužbenko, ki je naravnost besna na vodstvo, na kolege, ki se dokopljajo do višjih položajev po stranpoteh in brez izobrazbe, na celotno strukturo. O vsem tem mi razlaga z veliko mero srditosti in v visokem tonu. Z vsem tem bi se lahko tudi strinjala, toda drugačno je, da že navsezgodaj srkaš to (sicer upravičeno) jezo in »naj bi se potem nasmehnil v nov dan«...Spijem tako blagoslovljeno kavo in se odpravim tja, kamor že samo ime vzbuja nekakšno nelagodje. V drugem mestu me čaka onkolog, s katerim sva domenjena za razgovor. Kilometer za kilometrom se vedno bolj zavedam, da smo dan za dnem vkleščeni v stresne situacije, ki se ti tisti hip zdijo najpomembnejše, v resnici pa niso. Ko si pač potopljen v življenju, si ne moreš kaj, da bi se ti ne vsak valček, ki te premakne, vsaka službena težava, vsako tekanje v tem vrtočlavem tempu, ki ga zahteva današnje življenje, zdeli v tistem trenutku najpomembnejši. Pa niso. Še ura do srečanja. Hodim po hodnikih in opazujem obraze ljudi. Naskrivaj, kot da bi bila tudi jaz bolna. Pa nisem. Prevzema me tisti čuden občutek, ki me zgrabi vedno, ko pridem v stik z nečim, kar človeka zares postavi pred življenjsko ogledalo. Kdo si, človek, kaj delaš na tej zemlji, kam si namenjen. In v tem kraju: zakaj bolečina, zakaj bolezen. Onkolog mi pravi, da v vsej svoji zdravniški praksi, tudi pri terminalnih bolnikih, ni nikoli srečal koga, ki bi si želel vzeti življenje. “Dejstvo je, da se človek z rakom krčevito oprijema življenja, želi živeti”.

Pospremi me v hišo, ki je namenjena terminalnim bolnikom in njihovim sorodnikom. Njihovemu vstopanju v umiranje. Dotaknem se fotografij v skupinskem albumu, oseb, ki jih ni več, nasmehi in božanje, vse, tudi umiranje, postane bolj dostojanstveno. Vodilo tega kraja je, da nihče ne sme umreti sam. Vsak bo imel ob sebi roko, ki mu bo stisnila dlan, tudi če se je v življenju, zaradi raznoraznih razlogov, popolnoma odtujil od družbe. Ko se vozim proti domu, se mi pred očmi vedno znova pojavljajo tisti obrazi, zdravnikov stavek, izrečen medicinski sestri:

“Reci Giovanniju, da ga danes spet pridem pozdravit”. Giovanni in vsi drugi terminalni bolniki, pred sobami kartonček z imenom vsakega. Brez priimka, ker pred smrtjo ostaneš le Vida, Ana, Andrej, Milan in nič drugega, ker vse dodatno ni več važno.

Temni se. Zopet sem v Trstu. Hodim naglo, ker si želim le domov. Ustavim me mlad možič, ki se ga spominjam iz dijaških let in ki ga že ogromno let nisem srečala. Danes se njegova kariera briljantnega pravnika vedno bolj vzpenja. Sposoben mlad možič, ki zaničuje vse tiste, ki se niso vzpeli na visoke položaje. Ko se spet napotim proti domu, razmišljam o dveh možkih približno iste starosti, ki sem ju danes srečala. Prvi je postal možič že zdavnaj. Način, kako govori o tem, da morajo tudi umirajoči imeti človeško dostojanstvo, nasmeh, ko mi pokaže sliko svoje hčerke. Drugi je možič, kakršnih srečaš ničkoliko. Želja po vse višjih položajih, ne glede na to, če je potrebno na poti pohoditi kar nekaj glav. In verjetno nič drugega.

Pliberk

Gostovanje gledališke skupine Jaka Štoka

Mladinska gledališka skupina Slovenskega dramskega društva Jaka Štoka s Proseka-Kontovele je v nedeljo, 29. oktobra, nastopila v prostorih kulturnega doma v Pliberku. Pod vodstvom režiserja Gregorja Geča so uprizorili igro Večerja s

pismom Milana Jesiha. Gostovanje v Pliberku se je začelo s srečanjem s predstavniki gledališke skupine Katoliškega kulturnega društva Vogrče in okolica pri Pliberku, ki ima, podobno kot proseka-kontoveleško društvu, bogato gledališko tradicijo. Še pred predstavo si je v Pliberku

skupina ogledala tudi galerijo Wernerja Berga. Preko skupne ljubezni do gledališča in odrske govornice so člani obeh društev spoznali različne vidike delovanja in ustvarjanja na Koroškem in na Primorskem. Predsednika obeh društev Matjaž Rustja ter Lojze Kerbitz sta izrazila željo, da bi se taka srečanja in izmenjave še nadaljevali v prihodnje. Že v kratkem bodo pri proseka-kontoveleškem društvu priredili gostovanje otroške skupine društva iz Vogrče.

Skupina udeležencev v Tallinnu

/ dalje
KAP

Po vojni je bilo več kot 20.000 ljudi obsojenih na prisilno delo

Janševa SDS zmagovalka, Kacinova LDS pa poraženka na volitvah

Politične stranke, neodvisne in druge liste ter posamezni kandidati, ki so sodelovali na lokalnih volitvah v nedeljo, 22. oktobra, še zmerom analizirajo in ocenjujejo izide ter se pripravljajo na drugi krog volitev, v nedeljo, 12. t.m. Pravi politični pretres je povzročila zmaga poslovneža, velebogataša in prijatelja pomembnih politikov, Zorana Jankovića. Nekateri predstavniki levice so poskušali javnost prepričati, da zmaga pretkanega poslovneža pomeni poraz za vlado Janeza Janše, kar pa sta oba zanikala z izjavama, "da bosta morala Mestna občina Ljubljana in vlada, kakršna pač že je, tesno sodelovati." Novi ljubljanski župan sicer vztrajno ponavlja, da ni politik in da to ne bo nikoli postal, toda v mnogih okoljih mu pripisujejo namero, da bo ustanovil novo politično stranko leve usmeritve, postal njen predsednik in nato postopno voditelj celotne levice v Sloveniji. Navajajo, da so o tem morda govorili tudi na srečanju po volilni zmagi, ki sta se ga poleg Zorana Jankovića in njegovih najtesnejših sodelavcev udeležila tudi bivši predsednik države Milan Kučan in Gregor Golobič, nekdanji zelo vplivni generalni tajnik in kadrovnik LDS.

Politični analitik Danilo Slivnik je po volilnem preobratu v slo-

venskem glavnem mestu v reviji Mag napisal tudi naslednje: "Seveda je bila mestna uprava v Ljubljani zadnja leta v krizi in mnogi volilci so bili jezni na ves svet, toda radikalen politični zasuk je spodnesel celoten strankarski sistem in tako rekoč uničil levico v prestolnici in najbrž tudi v celotni Sloveniji." Nekoliko drugače meni podpredsednik SDS dr. Milan Zver, ki je v intervjuju, objavljenem v novi številki tednika Demokracija, takole razmišljal: "Mislim, da preveč govorimo o Zoranu Jankoviću. Ljubljana ni Slovenija, novi župan pa ne Ljubljana. Ne vem, zakaj je bil obdan z varnostniki v mestu, ki ga ima tako rado. Balkanizirati, žigosati in kriminalizirati Zorana Jankovića, še preden je pokazal svoje namene, tudi ni pošteno. To ni potrebno." Dr. Ivan Štuhec, profesor na teološki fakulteti in publicist, pa je v časniku Dnevnik zapisal: "Janković je slovenski Berlusconi, je primer preobrata bogatega človeka, ki je prepričan, da se bo zmagal. Vendar pa je težava v njegovi neodvisnosti, saj bo moral najti vzrode za sodelovanje z vladnim vrhom. Pa tudi njegove obljube se mi zdijo neresne, saj jih bo nemogoče uresničiti. Diši mi po absolutistu, saj le on lahko reče, to bom naredil takrat in takrat, kot da je sam v državi." Pisatelj Drago Jančar pa

se je v daljšem intervjuju, objavljenem pod naslovom Premišljujem o fenomenih sveta, v katerem živim, vprašal, "kako lahko sploh kdo voli za župana privatizacijskega bogatega podjetnika z velikim vplivom na politiko in družbo, ki si je iz podjetja v večinski državni lasti v nekaj letih pridobil milijarde."

Glavna zmagovalka lokalnih volitev je zagotovo SDS Janeza Janše, za katero je glasovalo nad 18 odstotkov volilnih upravičencev. Najhujša poraženka pa je LDS Jelka Kacina, ki je v primerjavi s prejšnjimi volitvami izgubila približno 114 tisoč ali 8,6 odstotka volilcev. V stranki so se po volilnem porazu začeli spori o tem, kdo je kriv za nazadovanje sicer še vedno največje opozicijske stranke. Največji del odgovornosti naj bi imel predsednik LDS Jelko Kacin. Začeli so se odstopi strankinih funkcionarjev v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kopru in drugod. Matej Lahovnik je odstopil kot podpredsednik LDS. Po pričakovanju so se dobro uveljavile različne tako imenovane neodvisne liste. Skupaj z zunanjeparlamentarnimi strankami so dobile okoli 250.000 glasov, to je približno 15.000 glasov več kot na zadnjih volitvah. SLS je pridobila kar 35 županov občin. Med vladnimi strankami ni napredovala edino Nova Slo-

venija.

Urednik Vladimir Kavčič je reviji Svobodna misel razmišljal o vzrokih izredno velikega števila kandidatov za nove župane. Meni, "da so javne funkcije, poslanske in županske, v Sloveniji očitno predobro plačane in že same po sebi privabljajo posameznike, ki bi radi hitro in brez posebnega truda preživeli štiriletni mandat, z malo sreče pa tudi dva ali tri."

Po vojni so v Sloveniji na prisilno delo lahko poslali vsakogar

V Kopru so slovesno zaznamovali petnajsto obletnico odhoda jugoslovanske armade iz Slovenije. Osrednji govornik, evropski poslanec Lojze Peterle, je poudaril, "da je zgodba o odhodu jugoslovanske armade zgodba o naši svobodi." V koprski Pretorski palači pa so odprli razstavo o osamosvojitvi z naslovoma Človeka nikar in Vojna za Slovenijo. Pozornost javnosti je vzbudila tudi publikacija z naslovom Dokumenti in pričevanja o povojnih delovnih taboriščih v Sloveniji. Njen avtor Milko Mikola iz sektorja za popravilo krivic in narodno spravo, ki deluje pri ministru za pravosodje, je ugotovil, da so v nekaj letih po vojni v Sloveniji na prisilno delo obsodili več kot 20.000 ljudi. Po tedanjih merilih politike in države so na prisilno delo lahko poslali vsakogar.

Marijan Drobež

Kratke

V Šempetru pri Gorici prvo golf igrišče na Goriškem

Družba HIT v Novi Gorici je v Šempetru pri Novi Gorici zgradila prvo golf igrišče na Goriškem. S tem je razširila svojo dejavnost tudi na omenjeni šport, ki je po mnenju dela slovenske javnosti še zmeraj namenjen predvsem izbrancem oz. ljudem iz višjih socialnih slojev. Na prostoru ob športnem centru so uredili šest

igrálnih polj, zelenico za bližanje in vadbo kratkih udarcev. Igrišče se razteza na 3,5 hektarja površine, naložba pa je veljala okoli 40 milijonov tolarjev.

Skoraj hkrati z omenjenim odprtjem je izšla nova številka revije Golf Slovenija. V uvodnik te publikacije je njena izvršna urednica Tina Novak zapisala tudi naslednje: "Na golfskem trgu v Sloveniji nas je vseh skupaj okoli pet tisoč. Od tega pa jih samo peščica zares igra golf, velika večina pa stremi k nenehnemu dokazovanju na igrišču in izven njega. Dokazovanje o priljubljenosti, dokazovanje z dobrimi avtomobili ali pa v razkazovanju novih golf palic."

Razstava v Pilonovi galeriji v Ajdovščini

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini je na ogled razstava slik, grafik in drugih del akademskega slikarja in grafika Vladimira Makuca. Prikazane stvaritve, ki so nastale v daljšem obdobju umetnikove ustvarjalnosti in dosežkov, predstavljajo širši izbor likovnih zvrsti, ki jih uresničujeta slikar in grafik. V vabilo na odprtje razstave je Nadja Zgonik zapisala, "da je Vladimir Makuc jasno prepoznavna umetniška osebnost, prepričljiva zaradi vztrajne zvestobe samemu sebi in svetu, ki ga je s predanostjo ustvarjalnemu delu postopoma zgradil iz občutljivih odzivov na doživeto in videno ter iz domišljije. Vsi, gledalci in strokovnjaki, imamo v zavesti čvrsto vtisnjene motive, ki dominirajo v njegovih umetninah, med katerimi je ptica pravi Makučev razpoznavni znak." Vladimir Makuc je bil rojen v Solkanu, živi pa v Ljubljani. Razstava njegovih del v Pilonovi galeriji, ki so jo odprli 27. oktobra, bo predvidoma na ogled okoli tri tedne.

Zaradi brezplačnega prevoza z avtobusi več potnikov med Novo Gorico in Šempetrom

Odkar je družba za avtobusni promet Avrigo uvedla brezplačne vožnje z avtobusi na progji Nova Gorica-Šempeter pri Gorici v začetku aprila letos, se je število potnikov občutno povečalo. Porast naj bi znašal okoli 70 odstotkov. Sredstva za kritje stroškov takega prometa omenjeni družbi plačuje Mestna občina Nova Gorica. Brezplačne avtobusne vožnje na omenjeni progji so bile tudi ena izmed tem, ki jih je v kampanji za lokalne volitve obravnaval župan mestne občine Mirko Brulc, ki ponovno kandidira za to funkcijo.

Predsednik družbe Avrigo Emil Prohan zatrjuje, da je zaradi brezplačnih voženj z avtobusi na cesti med Novo Gorico in Šempetrom pri Gorici zdaj manj avtomobilov, zato so tudi težave s parkiranjem vozil manjše. Pravi tudi, da so posamezne družine začele prodajati svoj drugi ali tretji avtomobil, s čimer si izboljšujejo svoj gmotni položaj. Mestna občina Nova Gorica prispeva tudi del stroškov za vožnje tistih potnikov in dijakov, ki se v Novo Gorico vozijo iz krajev zunaj mestnega območja.

Vinogradniki v Brdih so navodila za trgategve dobivali tudi po internetu

V Goriških Brdih se vinogradniki in tudi strokovnjaki s tega področja ne spominjajo tako kakovostnega pridelka grozdja, kakršen je bil letos. Tudi razmerje med sladkorjem in kislinami je bilo zelo ugodno, zaradi česar bodo vina novega letnika izredno dobra, kvalitetna. Posebej prednjačita sorti rebula in nekdanji furlanski tokaj, ki so ga v Brdih spričo zahtevali EU in Madžarske, ki je domovina izvirnega tokaja, preimenovali v sauvignonasse. S to sorto je v Brdih zasajenih okoli 200 hektarov vinogradov, kar pomeni 15% od vseh vinogradniških površin na tem območju.

Na srečanju s časniki so predstavniki vinske kleti na Dobrovem pojasnili razmere in načrte v vinogradništvu. V Brdih so letos pridelali samo okoli 6.800 ton grozdja, kar je veliko manj od običajnega oz. normalnega pridelka, ki dosega približno 11 tisoč ton raznih vrst grozdja. Izplen pridelka bo znašal okoli 5 milijonov litrov vina, v kleti na Dobrovem pa imajo prostore za 18 milijonov litrov vina. So pa zelo zadovoljni s prodajo, tudi v tuje države, v ZDA, Nemčijo in drugam, kamor velika združena vinska klet na Dobrovem izvažata že okoli 30 odstotkov svojih vin. Ob prevzemu grozdja so le-tega glede na kakovost ocenjevali po točkah. Ustrezna lestvica je znašala od 44 do 210 točk. Tako so oblikovali tudi odkupne cene. Klet bo grozdje pridelovalcem plačevala povprečno po 100 tolarjev za kilogram. Zanimivo in seveda spodbudno je, da briški vinogradniki s pridom uporabljajo znanstvene in tehnološke novosti, ki lahko koristijo njihovi dejavnosti. Letos so prvič prek svetovnega spleta, to je interneta, sprejemali navodila za trgategve. V dvajsetih dneh so tako napravili kar 3 tisoč "obiskov" na internetu.

Hitra cesta po Vipavski dolini

Končali naj bi jo do leta 2008

Dela pri gradnji hitre ceste od Razdrtega in po Vipavski dolini do državne meje z Italijo pri Vrtojbi potekajo zelo počasi. Po prvotnih zagotovilih investitorja, družbe Dars, bi morali ta odsek zgraditi do konca tega leta, vendar so nastale zamude. Vzrok naj bi bila zahtevna trasa, ki naj bi bila med najbolj težavnimi v celotnem omrežju slovenskih avtocest. V Vipavski dolini so tudi plazovita območja, ki se jim bodo izvajalci del izognili z desetimi viadukti, dvema pokritima vkopoma in dvema dvocevima predoroma. Tako bo samo 480 metrov hitre ceste čez Rebrnice brez podpornih ukrepov in objektov, ves preostali del do slovensko-italijanske meje pa bo varovan s pilotnimi stenami, sidranimi branami ali

premoščen z viadukti in prikritimi vkopi.

Družba Dars je pred kratkim oddala dela za zgraditev predorov Barnica in Tabor, na trasi proti Vipavi. Naročili sta prejeli italijanski podjetji Vidoni in Oberlosler, ki sta nu-

dili najbolj ugodne finančne in druge pogoje. Medtem pa potekajo polemike o primernosti protivetne zaščite ob trasi v Vipavski dolini. Pozimi namreč burja doseže hitrost tudi

nad sto kilometrov, zaradi česar morajo avtoprevozniki svoje vožnje preusmerjati iz Vipavske doline v smer čez Trst. Zaradi tega družba Dars razmišlja o dodatni protivetni zaščiti. Po mnenju nekaterih izvedencev bi lahko burjo izbrabili za pridobivanje energije. Namesto navadnih protivetnih ograj bi namreč namestili sončne kolektorje, ki bi zagotavljali stalen vir energije za lokalno porabo. Po drugih zamislih pa bi ob trasi hitre ceste lahko postavili vetrnice za vetrno elektrarno. Ker občina Vipava nima finančnih sredstev, bi morali omenjene pobude uresničiti zainteresirani zasebniki.

Hitra cesta čez Rebrnice in dalje po Vipavski dolini, do državne meje pri Vrtojbi, bo po zagotovilih družbe Dars zgrajena do leta 2008. Vrednost odseka hitre ceste čez Rebrnice naj bi znašala skoraj 45 milijard tolarjev.

gospodarskem oziru. Zaradi istih razlogov je manj primerno tudi ime Severna Primorska. Skupne značilnosti regije še najbolj zajame ime Posočje. Res je, da enotno opredelitev regije ob zahodni slovenski meji zapleta stalna politična obmejnost prostora in pripadnost sedaj eni, drugič drugi državni skupnosti. Vsa ta pestrost opredelitev se odraža v turističnih vodičih, časnikarskih prispevkih, v časopisih in strokovnih člankih. Posočje je s svojo pestrostjo Evropa v malem, zato iz te pestrosti naredimo blagovno znamko, prepoznavno doma in v svetu."

M.

Kakšno naj bo ime predvidene regije oz. pokrajine

Goriška ali Posočje, ne pa severnoprimska regija

Potem ko je slovenska vlada nedavno začela postopek za regionalizacijo države, so na Goriškem oživele razprave o tem, kakšno ime na bi imela regija oz. pokrajina na tem območju. Večina zgodovinarjev in tudi velik del politikov nasprotuje temu, da bi se imenovala severnoprimska regija, ker gre za političen naviz, tvorbo, ki nima osnove v zgodovini in naravnih raz-

lenjenosti tega območja.

Pravo ime naj bi bilo Goriška regija, ki je utemeljeno v zemljepisni legi pokrajine ob reki Soči in njenih pritokih, ki jo zdaj sicer deli slovensko-italijanska meja. Njeno središče, utemeljeno z zgodovinskimi, političnimi, gospodarskimi in drugimi razlogi, je mesto Nova Gorica. Vendar obstajajo tudi drugačna mnenja in predlogi. Rodovan Lipušček, profesor gimnazije

v Tolminu, je v glasilu Posoškega razvojnega centra EPI-center objavil članek, v katerem zatrjuje, "da se na območju porečja reke Soče regionalizacija

čedalje bolj zapleta in zamegljuje. V opredelitvi primorske regije in njeni delitvi na severno in južno (obalno-kraško) se za Severno Primorsko uporablja ime Goriška statistična regija in vedno bolj vsiljujoče ime Goriška." Avtor nadalje piše, "da se s pojmom Goriška ne more poistovetiti celotna regija, saj je ta ne predstavlja ne v zgodovinskem, geografskem, jezikovnem, poselitvenem ali

OBISK Slovenski minister Ivan Žagar v Trstu

Sodelovanje med manjšinami in evroregija

Izkušnje sodelovanja v okviru evropskih projektov ne le med državami, ampak na osi med manjšinami ob meji, kot je nastalo med slovensko in italijansko, bi bilo primerno in potrebno prenesti še na Prekmurje in Porabje, to je znotraj dveh regij, kjer sta prav tako pri-

manjšin tako z ene kot z druge strani meje možnost za razvoj Prekmurja in Porabja. Minister Žagar je poudaril, da se za regionalni razvoj ponujajo številne nove možnosti in izzivi. Omenil je, da se v Sloveniji razpravlja o zakonu o financiranju občin, poteka pa tudi postopek,

ločene aktivnosti v to smer, v interesu Slovenije pa je, da bi v bodoči evroregiji bila zaobjeta celotna Slovenija, kar bi omogočil tudi ekonomski preboj, pričakuje pa tudi, da bo sedež evroregije v Sloveniji. Glede možnosti nadaljnega sodelovanja med manjšinami je

Foto PR

sotni avtohtoni manjšini obeh držav. Minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar je to ugotovitev predstavil časnikarjem na tiskovni konferenci, ki je potekala v prostorih SDGZ ob njegovem obisku v Trstu.

V jutranjih urah ga je sprejel guverner FJK Riccardo Illy, v prostorih dežele pa se je udeležil še pogovorov z drugimi vidnimi predstavniki deželne uprave. Tudi državni sekretar za Slovenec v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan je poudaril, da take dejavnosti krepijo manjšino, navsezadnje pa tudi širše okolje, kjer živi manjšina. Prav zaradi tega je tudi Pelikan poudaril, da je razširitev izkušnje čezmejnega sodelovanja s pomočjo

ki naj bi do leta 2009 prinesel do ustanovitve pokrajin, kar bo predstavljalo seveda novo dimenzijo prekomejnega sodelovanja. Za to bo seveda treba odobriti cel paket zakonov. Pelikan je dodal, da manjšina rabi zaščitne norme, ki ji omogočajo obstoj in da lahko opravlja funkcijo mosta pri čezmejnem povezovanju. Izrazil je tudi zadovoljstvo, da se je italijanska vlada odločila izoblikovati paritetni odbor ter s tem doprinesti, da zaščitni zakon lahko sploh zaživi.

Minister Žagar je dejal, da sta se z Illyjem pogovarjala tudi o vprašanju Evroregije. Slovenija pojmuje evroregijo kot zanimivo razvojno priložnost. Prav zaradi tega potekajo že sedaj do-

Žagar poudaril, da je možnosti veliko, in sicer od turizma do kulture, ki je pravzaprav tista dimenzija, kjer različnosti manjšin najbolj pridejo do izraza.

Krepitev občin in obstoj novih pokrajin pa bo v prihodnosti še dodalo več impulzov. Glede samih vsebin in prioritet čezmejnih projektov pa je minister Žagar dejal, da bo treba slednje temeljito analizirati tudi v luči dosedanjih že izvedenih aktivnosti.

Obisk ministra Žagarja v Trstu se je končal s pogovorom s predstavniki krovnih organizacij in ekonomskih subjektov slovenske manjšine v Italiji in italijanske skupnosti v Sloveniji.

PR

Okusi Krasa v Gorici

Umetnost, beseda in dobra kuhinja

Teden se Okusi Krasa selijo v Gorico. Dne 2. novembra bo v goriški restavraciji Rosenbar srečanje, namenjeno oljčnemu olju iz Brega in siru s Krasa. Gospodinja Michela Fabbro in Peter Lovišek bosta stalnim in tudi novim gostom ponudila posebno doživetje v znamenju rib, olja in sira.

Za pokušnjo bodo surove ribe in oljčna olja (tri različna olja s surovo ribo), testenine južne Italije in kraški siri Moisis, presenečenje v škarnici ter skuta in med. Jedi bosta spremljala kruh pekarnice Cotič iz Sovodnj ob Soči in izbrana kapljica iz kleti Rosenbara. Obeta se torej trojno zanimivo srečanje s svojsko kuhinjo ene od boljših goriških kuhinj, z različnimi proizvajalci olja Starac, s kraškim sirom in z vini Ivana Pernarčiča in Daria Zidariča.

Na večerji bodo prireditelji predstavili Okuse Krasa ob prisotnosti Trgovinske zbornice iz Trsta, ki je financirala pobudo, in goriške zbornice. Za rezervacije: tel. 0481 522700. Naslednji teden pa, v petek, 10. novembra, bo "Kraški večer" v gostilni Devetak na Vrhu. Na običajni enogostinski kermesse bo gostilničar Avguštin z ženo Gabriello, s sestro Nerino in ob pomoči številne družine gostil-

kar sedem vinarjev. Pet jih je s Krasa: Branko Čotar iz Gorjanskega, Silvano Ferluga s Piščancev, Mario Milič iz Repniča, Milivoj Tavčar iz Krepelj (Dutovlje), Walter Vodopivec (z bratom Pavlom) iz Koludrovce; iz Brd (Plešivje) je Renato Keber in iz Vipavske (Podraga) Primož Lavrenčič "Sutor". Kot sirar bo nastopil Dimitri Žbogar iz Samatorce, kot pridelova-

lec domače salame pa David Faganel iz Štandreža.

Ljubitelji »Čotove« kuhinje bodo lahko okusili letošnje Okuse Krasa gostilne Devetak: kraško frtaljo, zavitek iz kuhanega testa s svežo prekajeno skuto ter sirovo polivko, šelinko, vampe na kraški način in parmezanovi skodelici s krompirjem in zelenjavnim pirejem, štruklje s kromarjem in aromatizirano sladkorjevo kremo, vse bo seveda zalito z odličnimi vini. Za rezervacije: tel. 0481 882488.

Opozorjamo še na poseben večer, posvečen domačemu kruhu in pekarni, ki sodelujejo pri letošnjih Okusih Krasa; to so brata Dario in Marko Cotič iz Sovodnj ob Soči, Bruna Leghissa iz Sosljana, Andrej in Igor Jazbec iz Nabrežine, Pavel in Nataša Bukavec ter Davorin Starac s Proseka, Peter Štoka in Jana Martelanc iz pekarnice Čok z Opčin in bratje Aleš in Mitja Ota iz Boljunca. Naš urednik in avtor knjige O kruhu in naših stvarih, Jurij Paljk, se bo srečal z njimi v družbi fotografa Vilija Cigoja, ki je prispeval lepe črno-bele slike za knjigo. Srečanje in večerja bosta v soboto, 4. novembra, ob 20. uri v gostilni Pri Vodnjaku v kraju Jezero na Tržaškem (v bližini Bazovice in Peska, nad Glinščico). Za rezervacije: tel. 040 228211.

Informacije o jedilnikih, gostilnah in pekarnah Okusov Krasa so v posebni brošuri ali na spletni strani www.triesteturismo.net.

Razmišljanje

Za ceno življenja

Živimo v svetu, v katerem postaja vse mogoče in kjer se da za ceno denarja kupiti vse, čisto vse, celo smrt. V nekaterih državah severne Evrope so evtanazijo že uvedli, tako da tja odhajajo umirati tudi ljudje iz tujine. O njej gre razprava tudi v italijanskem parlamentu, kjer so nekatere politične sile naklonjene nudenju medicinske pomoči pri umiranju. V sklopu številnih razprav, razmišljanj in debat postaja tudi življenje potrošniška vrednota, smrt in bolezen pa sta strašilo, ki mora ostati skrito očem otrok, mladine in zdravih posameznikov. Dejansko bi morala biti smrt del življenja, njegov naravni potek, ki bi ga moral človek, pa čeprav je to za vsakega izmed nas izredno težko, pričakati v miru in ob ljubeči prisotnosti svojih najdražjih.

Pa ni tako: boleznimi se bojimo, ker nam ne da več živeti, kot bi hoteli, bojimo se umiranja, ker v našem svetu, kjer je čas denar, zanj ni več prostora, bojimo se samote in smrti v osamljenosti. Predvsem pa ne znamo več živeti za majhne stvari. Pred dnevi sem na RTV Slovenija zasledila prispevek, ki mi je dal razmišljati: pripovedoval je o mladem paru s Ptujja. Ona Irena, on Avguštin, ljubeča zakonca, morda zakonca, kot jih je veliko, če bi kruta usoda ne prekrizala njihovih rosnih načrtov: ko sta bila poročena šele leto dni, je bila Irena žrtev hujše prometne nesreče, kateri je sledila globoka koma. Avguštinu so zdravniki takoj vzeli vsako upanje: ne bo izboljšanja, nikoli več ne bo govorila, nikoli več ne bo ljubila, niti dihala in jedla ne bo, brez pomoči sofisticiranih aparatov. Toda Avguštinu je bila Irena vse, hotel je, da se vrne domov, vesel je bil, da je kljub vsemu živa, radostil se je njene vrnitve med domače.

Prva leta so bila težka, zdravniki mu niso hoteli pomagati. Irena je samo ležala, dihati sama ni znala, zdravniki se niso veliko zanimali zanj. Avguštin je vztrajal, iskal pomoči pri najbolj poznanih strokovnjakih, poizkušal sam, ljubil. Sedaj, ko je minilo že preko deset let, sedi Irena na vozičku, dihanje je samostojno, hranijo jo sicer s cevko, vendar jo Avguštin že vozi na sprehode, veseli se večerov, ki jih z njo preživijo na terasi. Psihologi imajo sedaj o Ireni drugačno mnenje. Zaznava, pravijo. Čuti ljubezen, ki ji jo izkazuje Avguštin. Ob dotiku

njegove roke Irena vzdrti, računalnik beleži pozitivne občutke, srečo bi lahko rekli. Irena tudi vozi sobno kolo, z mislijo igra posebej prilagojene računalniške igre, vsak dan, vsak mesec se nekaj spremeni: neki majhen napredek, ki ga morda drugi sploh ne opazijo, Irena in Avguštin pa vesta zanj. Psihologi in zdravniki so sedaj pozorni in sledijo Ireninemu zdravlju. Pod zelenim latnikom v predmestju Ptujja mlad možki še vedno upa in se veseli večerov in sprehodov ob ženi. Tujec, ki prihaja na njuno teraso, začuti mir, srečo. In kar je še najbolj neverjetno, ko sreča Avguštin z ženo na ulici, se zdita srečnejša od mnogokaterih zakoncev, ki ne znajo ceniti lepote življenja in dneve preživljajo v nesoglasju, ob stalnih prepirih.

Irenina zgodba mi je priklicala v spomin podobno usodo, ki se je dogajala pred časom v Združenih državah. Tedaj se je mož, kljub nasprotovanju njenih staršev, odločil da ženi skrajša trpljenje z evtanazijo. Ko je ves svet razločil, da je pred ameriško bolnišnico gorelo na tisoče sveč, sem se tudi sama spraševala, kaj ta ženska čuti. Prepričana sem bila namreč, da nekaj vendarle zaz-

ve zadnje besede so bile: "Veš, domov lahko grem." In v njegovih ugašajočih očeh je bil žarek sreče.

Mislím, da se vsi ljudje nečesa veselimo in živimo za nekaj. Nekateri za lep avto in denar, drugi ga za lepo zunanost. Jaz se veselim izleta v naravo, živim za prijateljstvo in za nasmeh. Nekatere zanima študij, spet drugi živijo za zabavo. Toda, ko pride trenutek, da vse to ni več mogoče in da vsega tega ne zmoremo več, najdemo še vedno nekaj, za kar se splača živeti: duh jutranje kave, klepet s prijateljem, ki sedi ob bolniški postelji, stisk roke, ptiče petje in jutro, ki se prebujata. Včasih živimo samo ob upanju, da bo kmalu bolje. Marsikdo, morda čisto vsak izmed nas, je tudi doživel trenutek, ko si je zaželel umreti, ko je glasno rekel, da bi bilo vsaj vsega konec. Celotni otroci včasih izjavijo, da bi hoteli umreti. Toda to je samo trenutek, beseda, nihče, prav nihče izmed nas ni nikoli čisto zares pomislil, da bi se odrekel najdragocenejšemu bogastvu: življenju. Ko pride smrt, je to samo delček, zaključek tega življenja in namesto evtanazije bi nas morali zdravniki naučiti umirati in živeti s smrtjo. Konec koncev na obrazih naših dragih, ki so nas zapustili, ostane vedno nekaj izraz sreče, miru, neizrečeno zagotovitvo, da ni vsega konec, da se potem začenja nekaj lepšega in popolnejšega. Nekaj, kar si vsaka religija zamišlja po svoje, a bistvo ostaja enako.

Reči živeti in čutiti ljubezen svojih dragih. Sama sem tako navezana na življenje, da mislim, da ni trenutka, ko bi človek resnično želel predčasno umreti. Moj oče je kot terminalni bolnik dosegel, da smo si zagotovili bolniško oskrbo in so v bolnišnici odločili, da ga navzlic močno napredovanemu rakavemu obolenju premestijo domov. Tega ni dočkal, umrl je ob oknu, ko so ga oblačili in je čakal, da ga rešilec odpelje k svojem. Njegova

Razmišljanje me je pripeljalo daleč, daleč od Irene in Avguština in njihove tihe sreče. Zaključek pa je kljub temu isti. Evtanazija ali medicinsko vodena smrt je samo nova potrošniška dobrina, nekaj, kar se lahko tudi prodaja in nekaj, za kar se da nabirati denar ali kopico političnih glasov. Vendar tak način umiranja nasprotuje bistvu človeške narave in je samo žalosten izraz družbe, ki ne pozna več človeka in si ne zna vzeti časa za trenutek tihega razmisleka.

Suzi Pertot

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačno tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 31. oktobra, ob 14. uri.

Skipool Gadi

Devin in Mladina s skupno tekmovalno ekipo

Medtem ko se, kljub pomanjkanju snežnih padavin, že začnejo svetovni pokali za poklicne smučarje in smučarke, so v novo sezono stopili tudi zamejski ljubitelji spustov med količki. Odmevno novost predstavlja pri nas združitev mladinskih tekmovalnih ekip Smučarskega kluba Devin in Športnega društva Mladina. Projekt so poimenovali Skipool Gadi, predstavili pa so ga pred nedavnim pri glavnem pokrovitelju, Zadrudni kraški banki. Zamisel o smučarski Pomladi (ki je le-tako aktualna v nogo-

metnih krogih) pravzaprav ni novost, v tako celoviti in prepričani obliki pa beleži v resnici precejšen premik v svetu naše smučarje. S smučanjem in zimskimi športi nasploh se v zamejstvu ukvarja

pet društev. To so omenjena Devin in Mladina, Smučarski klub Brdina, Slovensko planinsko društvo Gorica in Slovensko planinsko društvo Trst. Roko na srce, s tekmovalnimi vsebinami se ukvarjajo pretežno pri Devinu in Mladini, v ostalih treh taborih skr-

polago Devinovcem in Mladinovcem, po novem - "Gadom". Projekt je namenjen vsem mladinskim starostnim kategorijam, od babyjev do mladincev. Približno 50 smučarjev in smučark bodo razdelili v tri vadbene enote. Na predstavitvi smo opazili zlasti ve-

bijo prvenstveno za šolo smučanja za najmlajše in za rekreacijo oziroma smučarske izlete ter zimovanja. Že v prejšnjih sezonah so tekmovalci društev, ki sta zdaj združili moči, vadili skupaj pod vodstvom poklicnih trenerjev, ki prihajajo večinoma iz Slovenije. Dogovor so letos nadgradili s podpisom triletno "pogodbe", ki daje stvari bolj uraden pečat. Cilj tega koraka je nuditi mladim čim boljše razme-

re za delo in jih motivirati pri osebni rasti, čeprav vodilni krogi "kraških kač" ne skrivajo, da želijo z načrtnim in profesionalnim načinom dela tudi prerasti deželne okvire in doseči kak odmeven rezultat na vsedržavnih ravni. V Furlaniji Julijski krajini namreč nekateri posamezniki in posameznice, stari od deset do petnajst let, v svojih kategorijah že nekaj pomenijo. Pogoj za uveljavitev tudi na širšem prizorišču pa je kajpak povečanje "volumna" dela, beri števila dni na snegu. V ta namen so okrepili in poenotili organizacijsko strukturo, ki bo dovoljevala, da bodo najbolj ambiciozni smučarji preživeli na belih pobočjih 120 dni na leto; poleg tega pa so najeli pravo ekipo vrhunskih trenerjev, ki bodo dejansko ves teden na raz-

liko otrok, kar pomeni, da je zamisel zastavljena predvsem dolgoročno. Že do decembra bodo imeli najbolj ambiciozni in motivirani fantje in dekleta za sabo skoraj sto dni treninga (vključno seveda s suho vadbo, s katero so začeli junija). Pozimi pa bodo še naprej na sporedu kondicijski treningi, pa seveda vadba in tekme na snegu ter celo treningi smučanja med tednom. Zamišljajo si namreč tudi ob delavnih prevoz izpred šole v Logatec (v upanju na ugodne snežne razmere), kjer bi jih na smučišču že čakali trenerji. S tega vidika so odgovorni za projekt Skipool Gadi že stopili do ravnateljev šol, ki jih obiskujejo tekmovalci, da bi jih seznanili s svojimi zahtevami. Trdijo namreč, da je moč uspešno usklajevati treniranje na visoki ravni z normalnim učinkom pri študiju, čeprav je na dlani, da otroci oziroma mladostniki ne bodo mogli biti v dveh krajih (šola in smučišče) hkrati. Za Gade bodo skrbeli trenerji Aleš Šmit, Aleš Sever in "novi nakup" Matjaž Požar, po poklicu inženir strojništva in tehnolog v proizvodnji Elana ter v Sloveniji zelo priznan strokovnjak. Pomagali jim bodo učitelji Matej Crismancič, Marko Presl in Alex Prašelj. Predsednika obeh klubov in vodilni pri projektu Gadov (ki ga podpira več navdušenih sponzorjev) si prizadevajo, da bi k sodelovanju privabili tudi ostala slovenska smučarska društva.

HC

Na Mirenskem Gradu in pri Svetogorski Mariji Srečanje višarskih pešromarjev

Osrednjevno poletno skupno pešačenje iz Ogleja na Svete Višarje je udeležencem pustilo neizbrisno sled. V dokaz, da je to res, je bilo srečanje, ki so ga nekateri udeleženci organizirali v soboto, 28., in nedeljo, 29. oktobra, na Mirenskem Gradu. Nihče ni manjkal. Tudi iz daljnega Lecceja, Vareseja, Bergama, Savone in Pordenona so prišli. Skupna hoja jih je povezala, vsi so si želeli ponovnega snidenja in obuditi, ob ogledu diapozitivov, spomin na preživele dni. Ob tej priložnosti so domačini želeli pokazati prijateljstvo, ki so prišli iz drugih italijanskih pokrajin, obe Gorici. Preko mejnega prehoda za pešce so jih najprej pospremili na Kostanjevico, na Kapelo, kjer jim je pater na kratko povedal zgodovino svetišča in jih popeljal do grobnice Burbonov. Po Kapelski ulici so se nato vrnili spet v Gorico in po stezi šli na grad. Po kratkem postanku pri najstarejši

goriški cerkvi, kapelici Svetega Duha, ki stoji pod gradom, so stopili še do stolnice; od tu po Raštelu do avtov, ki so jih čakali na dvorišču nekdanjega semenišča. Spet so se preko meje podali na slovenska tla. Na Mirenskem Gradu sta jih v pozdrav čakala po starodavni slovenski navadi kruh s soljo in prisrčen pozdrav p. Petra Žaklja. Vsi pa so nestrpno čakali večerni program, ogled diapozitivov. Andrej Kolman iz Vrtojbe in Arnaldo Grundner iz Gradišča sta vse prisotne s svojima vrstama diapozitivov ponovno popeljala s spominom na poletno prehojeno pot. Vsak na svoj način, eden bolj

meditativno, drugi pa s hudomušno pripovedjo, sta prikazala skupno življenje tistih poletnih dni. V sliki in besedi sta predstavila vse tiste male ali velike dogodke, ki so omogočili, da se je nad tridesetčlanska skupina ljudi po dveh mesecih ponovno srečala v popolni zasedbi in se čutila med seboj trdno povezano, kot da bi ves ta čas ne minil. Pot iz Ogleja na Sv. Višarje je romarje peljala po deželi, kjer od vedno sobivajo tri kulture: slovenska, furlanska in italijanska. Kdor je pot začrtal, si je kot cilj zastavil tudi spoznavanje teh treh kultur. Prav zato je oglejske romarje v Žabnicah pričakala skupina slovenskih romarjev, ki so se na pot podali iz slovenskega romarskega svetišča na Brezjah. Jesensko srečanje na Mirenskem Gradu je dokaz, da tudi podobne pobude lahko pripomorejo k medsebojnemu spoznavanju in zblizjevanju. Da je to res, je bilo

Pred odhodom z Mirenskega Gradu na Sveto Goro pa je g. Andrea vsem prisotnim razdelil potrdilo, da so res prehodili dolgo pot od Ogleja do Sv. Višarj. Po tradiciji bratovščine Sv. Jakoba, ki izda podobno potrdilo romarjem, ki prispejo v Compostelo in obišejo grob svetega Jakoba, je tudi goriški nadškof, msgr. Dino De Antoni, kot naslednik oglejskega patriarha, podpisal v latinščini napisano izjavo, ki se glasi:

ITER AQUILEIENSE
Hac tabula attestamus quod (ime) ivit peregrinas per Iter Aquileiense seu Viam Celestem. Sancto Monte Lussari, die 15 augusti 2006

V glavi je ime enega glavnih pobudnikov te romarske poti, Con-sociatio MOST. Potrdilo je dobila tudi sestra Nadiamaria, karmeličanka, ki je iz svojega samostana v Škofiji Bergamo duhovno spremljala romarje. Vsako jutro jih je njena molitev pospremila v nov dan in novim potem naproti. Vsem prisotnim je po romarjih iz Bergama poslala ročno izdelane desetke, ki jih ple-te med duhovnimi pogovori z ljudmi, ki jo obišejo v njenem samostanu.

Skupno srečanje se je nato zaključilo na Sveti Gori pri Mariji. Vsak v svojem jeziku, Slovenci v slovenski, Italijani v italijanski-

čutiti med nedeljsko sveto mašo, ki jo je vodil duhovni pobudnik in vodja romarja, g. Andrea Bellavite. Dvojezična sveta maša v kapelici doma duhovnih vaj je vse udeležence, zbrane okrog oltarja, osvestila, da, če smo zbrani v Njegovem imenu in če postane On vez med nami, niti čas niti oddaljenost ne moreta pretrgati in uničiti tega, kar je zrastle na skupaj prehojeni poti.

ni so jo počastili in prosili, naj jih spremlja na poti vsakdanjega življenja. Da bi na tej poti vsem prisotnim stal ob strani tudi sveti angel varuh, se je pred slovenskim blagoslovom povzdignila pod oboko svetogorske bazilike slovenska ljudska pesem Angelček, varuh moj, ki je romarje spremljala tudi na poti od Ogleja do Višarj.

OT

Peš po Korziki (25)

Med morjem in gorami

15. V vasi, ki je še ni dosegla globalizacija

Ko sva se mimo prvih hiš spustila do vaške gostilne, pred katero je nekaj osivelih domačinov igralo karte, se nisem mogel otresti občutka, da je vse skupaj na neki način zaigrano in fiktivno, da to ne more biti res. Možakarji niso bili nič manj pristno starinski od stolov, na katerih so sedeli, mize, na katero so počasi metali karte, in zbledelega napisa nad vhodom v gostilno, za katero se je zdelo, da je tu, takšna kot je, že od velikega poka dalje. Prijazna gostilničarka je sodila v isti kontekst. Ja, bilo je, kot da bi pristala v preteklosti, kot da bi neka višja sila Serriero odklopila od globalnega napredka.

Kvartopirci so vlekli vase znamenite Gitanes brez filtra, s katerimi smo mulci v zadnjih razredih osnovne šole preverjali, ali nas je dovolj v hlačah oz. pljučih, saj gre za izredno močne cigarete. Od

takrat je minilo dvajset let in prepričan sem bil, da so te ubijalsko močne cigarete v modrih zavojčkih že zdavnaj nehali izdelovati, pa jih očitno niso (ali pa so jih prodajali le še v Serrieri). Z zadovoljstvom sem ugotovil, da gostje pred gostilno še niso postali sužnji mobilnih telefonov, saj v tiste pol urice, kolikor sva se ustavila in se pri sosednji mizi malo okrepčala, nisem videl, slišal ali začutil niti ene sejavače naprave, brez katerih v "modernem" svetu ne gre več in ki bodo, o tem sem prepričan, že čez nekaj let dosegle status življenjsko nujno potrebne organe vsakega po modernih standardih živečega človeka. Zelo verjetno jih bodo začeli "z ekstra ugodnimi ponudbami in paketi" vgrajevati kar v telo (tako da bo "veliki brat" ves čas vedel, kje smo, in nas imel s tem pod kontrolo) in "cyber friki", ki jih ne manjka, bodo nad tem blazno navdušeni. Groza!

Med plačevanjem računa sem natakario vprašal, kako priti do zavetišča, in dobil nekaj koristnih napotkov. Upoštevala sva jih in nadaljevala hojo po tlakovani ulici, ki se je strmo spuščala vse do kamnitih, od starosti že povsem zlizanih stopnic. Te so vodile do dvorišča pred cerkvijo. Nasproti cerkve sva zagledala sodobno

Zavetišče v Serrieri

urejen gostinski lokal, kamor so vodile puščice z napisom "Gite". Vstopila sva in mlado natakario sem vljudno vprašal, ali govori italijansko. "No!" je namesto nje osorno odgovorila starejša ženska, ki je ravno v tistem trenutku privihrala skozi vrata, za katerimi je bila kuhinja. Blondinka za točilnim

pultom je povesila pogled, stara večša pa me je pogledala in se napihnila kot žaba.

"Keskevule? (Kaj hočeta?)" se je vreseče in vse prej kot gostoljubno zadrila.

Čeprav bi ji najraje prisolil eno "vzgojno" in ji dal s tem vedeti, da je treba goste, še posebej tuje, sprejeti z odprtimi rokami in z nasmehom, ne glede na to ali vstaneš z levo ali desno nogo, sem se seveda zadržal in jo v polomljeni mešanici italijanskih in tistih nekaj francoskih besed in fraz, ki sem jih osvojil v minulih dneh, povprašal po prenočiščih. Še vedno zoprna, z izrazom kisle kumarice na obrazu, mi je odrecitala pot do zavetišča, ki je bilo, hvala Bogu, v neki drugi stavbi nekoliko stran. Razumel sem, da ga upravlja njena hčerka, ki naju bo pričakala.

"Mersi, mersi boku!" sem se lepo zahvalil in že naju ni bilo več.

"Baba zoprna. Le kako ti je uspelo ohraniti mirno kri?" me je vprašala Jana, ko sva bila spet zunaj in na poti proti zavetišču.

"Ne vem. Na vsak tak odziv je najbolje odgovoriti s potencirano prijaznostjo. Bolj kot sikajo in bruhajo, bolj sem mehak in nasmejan. To jih totalno zmede, butlje neolikane, in običajno mi še pred koncem pogovora uspe, da obrnejo ploščo in postanejo do mene vsaj za silo spoštljivi."

"V tem primeru ni bilo ravno tako," je še naprej vrtala Jana.

"Ja, prav imaš, a vse se plača, vse se vrača."

Po neprijetni izkušnji v baru naju je začelo malo skrbeti, kakšno bo zavetišče, a se je kmalu izkazalo, da gre za pred kratkim obnovljeno hišo. Pred njo naju je pričakala izrazito kisla kumarica, ki je imela z zoprno materjo vsaj na videz bolj malo skupnega. Povabila naju je, naj ji slediva v zgornje nadstropje, kjer je bila prosta le še ena soba s štirimi pogradi. To se mi je zdelo sprva čudno, a ko sem skozi okno zagledal nekatere predstavnikne nemških mladcev, mi je bilo takoj jasno, kako da je lahko zavetišče v Serrieri skoraj polno.

/ dalje
Nace Novak

POGOVOR Aleš Jablanšček

Mladi veliki mož

V sodobnem svetu, naravnano na zvito in velikokrat nepošteno tekmovalstvo, pravi, res vredni dosežki izgubljajo svoj pomen v poplavi povprečnih rezultatov, ki jih je mogoče ob pomoči dobrega oglaševalca in poznanstev napihnuti do onemoglosti. Zaradi tega sem bil še toliko bolj vesel pogovora s petnajstlet-

bilo potem vseh deset dni, kolikor smo bili na gori, sončno in brez vetra. Ko smo se 15. avgusta vračali proti dolini, je začelo pihati in pojavilo se je tudi nekaj nevihtnih oblakov, vseeno pa se vse skupaj ni razvilo v kaj hujšega. Najpomembnejše je to, da smo imeli brezvetrije, saj je Pik Lenin problematičen prav zaradi tega, ker zadnja etapa s 6100 na 7134 me-

nim Alešem Jablanščkom, dijakom novogoriške splošne gimnazije, ki je avgusta v okviru 12-članske alpinistične odprave ŠD Klin osvojil 7134 metrov visoki Pik Lenin (uradno ime se po novem glasi Vrh Neodvisnosti) v Kirgiziji in potem z vrha tudi odsmučal. S tem je postavil državni rekord v mladinski konkurenci, saj še nobenemu mladoletnemu Slovincu ni uspelo priti tako visoko. S smučanjem z vrha pa se je okitil tudi z naslovom mladinskega svetovnega višinskega rekorderja med turnimi smučarji. Dobila sva se v solkanskem parku in že po prvih minutah klepetala sem spoznal, da je iz pravega testa. Kljub številnim potrditvam na različnih področjih (poleg alpinizma in turnega smučanja se aktivno ukvarja tudi s kajakaštvom, uspehe pa dosega tudi v šoli, saj se redno udeležuje tekmovanj iz matematike, fizike, kemije, logike, zgodovine in geografije) ni "vsega vedel in obvladal". V njem sem zaznal več moškega kot v marsikaterem odraslem "organizmu", ki naj bi to bil, pa ni.

trov poteka po grebenu, in če tam piha, praktično premrzneš. Nimaš kaj tvegati ali poskušati, ker gre za greben. Z vetrom se temperatura takoj spusti za dodatnih 30 stopinj, tako da res ne preostane drugega kot umik. Prav zato pa pride veliko ljudi do Razdelnaja. To je 6148 metrov visok vrh nad taborom 3. Do tja si ves čas v zavetrju, zaprt in zaščiten s steno. Vremenske razmere so bile res izredno ugodne, saj je bilo na vrhu

Pik Lenina le -15 do -17 stopinj Celzija, kar je za takšno višino izjemno toplo.

Kaj je bilo pri osvajanju Pik Lenina najtežje? Največja ovira je bila prav gotovo višina. Kakšnih glavobolov ali težav z želodcem za razliko od nekaterih drugih članov odprave sicer nisem imel, a na takšni višini preprosto nimaš apetita in zato te počasi pobira. Z vrha sem prišel povsem izčrpan. Če bi bil na gori še nekaj dni, bi ta vrh težko osvojil, saj sem "pokuril" že vse svoje zaloge energije.

Kaj ti pomeni občutek, da na svetu še ni bilo 15-letnika (niti 18-letnika), ki bi smučal s tako visoke točke?

Ko sem prišel z gore, se svojega dosežka najprej sploh nisem zavedal, saj je bil moj cilj Razdelnaja (6148m) in že pristop na ta vrh bi bil zame velik dosežek, a ker nam je šlo vse kot po maslu, sem po osvojitvi Razdelnaja dosegel še vrh Pik Lenina in celo odsmučal dol po severni steni. Mislim, da

gre za izjemen dosežek in lahko rečem, da si še zdaj nisem povsem na jasnem, kaj sem s tem naredil. Kako je pa sicer s "konkurenco"? Je med alpinisti veliko fantov in deklet tvoje starosti?

V gorah srečujem pretežno ljudi, stare od 40 do 50 let, ki se tja odpravijo zaradi sprostitve. Sem pa tja pridejo tudi mlajši športniki, ki nabirajo kondicijo za kakšne višje ture. Za naš alpinistični odsek (op. p. Alpinistični odsek Planinskega društva Nova Gorica) lahko povem, da sta letos alpinistično šolo opravila dva perspektivna 17-letnika, ki pa ju visokogorski alpinizem še ne zanima, saj plezata po domačih gorah ter v Dolomitih, tja do 3000 metrov, in v plezališčih.

Se pravi, da na nek način štrliš ven?

Ja, lahko bi tako rekli. Še posebej na področju turnega smučanja.

Zdi se skoraj neverjetno, da se neko pri 15 letih povzpne tako visoko in se potem na smučeh spusti v dolino, a ko sem prebral tvoj življenjepiš, sem spoznal, da imaš za svoja leta za seboj izredno dolgo gorniško kariero. Začel si že pri treh letih, a ne?

Že pri dveh letih sem bil na bližnjem Sabotinu. Največ zaslug pri tem ima oče, ki je inštruktor alpinizma in že vrsto let hodi v gore, pa tudi mama je nekaj časa rekreativno hodila v hribe. Tam sta se z očetom tudi spoznala. Lahko rečem, da je cela družina v gorništvu, tako da ni nič nenavadnega, da sem tako zgodaj začel. Letos je tam, kjer sem sam smučal, opravil zimske vzpone tudi moj osemletni brat Jakob. Gre za neke vrste družinski sport.

Lani si bil na Elbrusu, najvišjem vrhu stare celine. Tudi Mont Blanc, ki je dolgo veljal za najvišji vrh Evrope, si že osvojil in se z njega spustil s smučmi. Kje se boš ustavil, če boš nadaljeval v takem tempu oz. koliko časa bo Himalaja še "na čakanju"?

Hm, na to je težko odgovoriti.

mije, fizike, matematike, geografije, zgodovine in logike ter skupaj prejel več kot 30 šolskih priznanj. Kje najdeš čas, voljo in energijo?

Lahko bi rekel, da ima tudi pri tem svoje zasluge moj oče, ki je po poklicu učitelj in me je že od malih nog usmerjal k delavnosti. S časom je pa tako, da se moraš nekaterim stvarim pač odpovedati, če hočeš nekje drugje izstopati. Tako lahko povem, da sem od marca letos zelo malo veslal, saj sem se usmeril bolj na šolska tekmovanja in tam požel nekaj uspehov. S tem sem na nek način izgubil vsako možnost za uvrstitev v mladinsko kajakaško reprezentanco in kakšen večji uspeh v kajakaštvu, kar pa bi bilo letos težko, saj sem "padel" v kategorijo do 18 let. Tako po tehniko kot po moči se je težko primerjati s štiri leta starejšimi tekmovalci, a če bi res garal, bi mi glede na rezultate, ki sem jih dosegal okoli novega leta, ko je bil kajak še na prvem mestu, mogoče uspelo. Vendar bi moralo biti to res garanje in ni imelo smisla. Raje sem poudaril Solo, ker je bil v igri tudi vpis na gimnazijo. Šlo mi je tudi za Zoisovo štipendijo, pa še zadnje leto osnovne šole je bilo. Zato sem se potem tudi odločil za

da je to ena pomembnejših stvari. Raje vidim, da dosegam dobre rezultate v šoli in športu, kot da bi "žural" naokoli. To mi več pomeni. Ima neko vrednost, neko dolgotrajno vrednost. Resda se

rad prikažem tudi na kakšnem žuru, a bolj poredko. Vsekakor se lahko zahvalim očetu, da me je pripravil do tega. Res se dobro razumeva. Včasih sicer pride do kakšnih konfliktov, a potem ponovni ugotovim, da sem sam kriv.

Česa se bojiš neko, ki je že pri šestih letih spoznaval "ferrate" v Dolomitih, česa te je strah?

Seveda se tudi jaz česa bojim, še posebej zadnje čase. Lahko bi

se je dalo počasi nadaljevati s smučmi. Drugič me je stisnilo pri srcu prav tako med smučanjem po severni steni, ko sem se ustavil in se naslonil na palico, da bi si odpočil, in se je ta udrla praktično do ročaja, tako da sem se zavedel, da sem nad dva do tri metre široko razpoko. Takrat me je res stisnilo in na vso moč sem pognal smuč, da bi se čimprej umaknil z nevarnega predela.

Najbolj in najmanj prijetna izkušnja v gorah do zdaj?

To bom težko izbral, ker gre res za zelo dolgo obdobje, a če se omejim na zadnji čas, je najprijetnejša izkušnja gotovo Pik Lenin. Najmanj prijetno

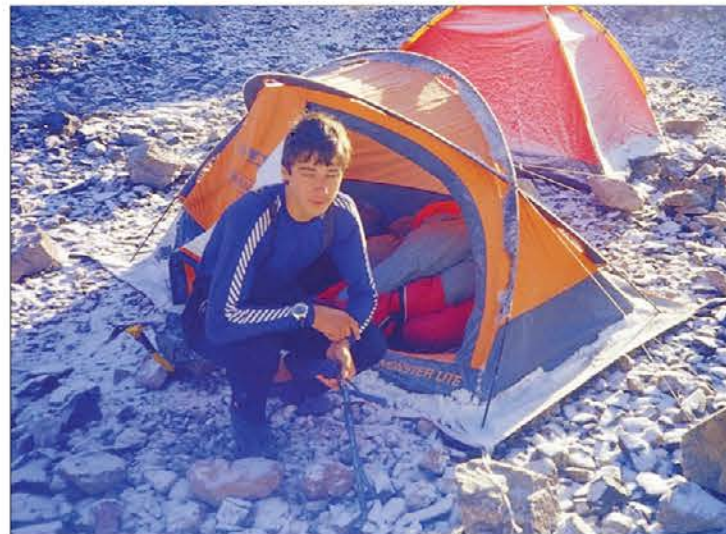
pa mi je bilo, ko sem pred kratkim smučal z Mont Blanca. Spuščal sem se po grebenu. Kakšnih deset metrov pod mano je bila razpoka in ker je dan prej snega, je bilo na ledeni površini deset centimetrov novega snega. Naenkrat je začelo vse skupaj drseti proti razpoki. Naklon je znašal kakšnih 42 stopinj in takrat me je res stisnilo. Resda sem imel za pasom cepin, s katerim bi se lahko ustavil, ampak vseeno, ko je deset metrov pod tabo razpoka in drsiš proti njej, ni ravno prijetno.

O čem sanjaš, ko si sam s sabo, kakšne želje imaš, o čem razmišljaš?

O čem razmišljam? Zdaj pri petnajstih letih je težko reči, kaj bi rad postal. Trenutno sanjam o tem, da bi šel študirat nekaj v zvezi s fiziko, in da bi na tem področju dosegel kakšne rezultate, pa tudi v gorah bi rad postavil še kakšen bolj odmeven rezultat. Ne zato, da bi se hvallil naokoli, ampak zato, da bi sebi dokazal, da sem sposoben, pa tudi zato, ker me vleče v hribe. Ne morem pomagati.

Naslednji zastavljeni cilj je torej vzpon na 5895 metrov visoki Kilimandžaro, najvišji vrh Afrike?

Ja, tja greva predvidoma z očetom, podobno kot na Pik Lenin. Odprava v organizaciji DUMO je načrtovana od 16. do 29. decembra. Vodja odprave bo Dušan Weber, s katerim sva bila na Elbrusu. Ker je trenutno prijavljenih že osem članov, bo zagotovo izvedena. Je že potrjena. Resda gre za nižjo goro, tako da se zdi morda komu brez smisla, da hodim tja, potem ko sem stal na Pik Leninu, a sam sem prav zadovoljen, saj ne gre vedno le za napredovanje in izboljševanje. Zanima me tudi spoznati del Afrike. Videti, kakšna

Pik Lenin, saj se je to nekako skladalo s solo in šolskimi tekmovanji.

Se pravi, da na nek način kolariš?

Ja, praktično nekaj sestavljaš in upaš, da ti bo uspelo.

Kako so tvoje aktivnosti razvrščene po pomembnosti?

Kajak in gore nekako enakovrednotim. Prednost kajaka je v tem, da lahko treniram blizu doma in s tem vsak dan po šoli vzdržujem neko splošno kondicijo. Gore pa bi po drugi strani postavil pred kajakaštvom zaradi tega, ker jih lažje kombiniram s šolo. Med tednom delaš za šolo, čez vikende si pa v hribih. Kar zadeva Solo, je pa tako, da bom tudi v gimnaziji aktivno sodeloval na nekaterih tekmovanjih. Trenutno ciljам na odlični uspeh, a bom zadovoljen tudi s prav dobrim. V prvih treh letih bom sicer povečal aktivnosti v kajakaštvu in gorništvu, zadnje leto, za maturo, pa bom več pozornosti posvetil šoli in bo malo bolj trpel šport. To so trenutni načrti. Kaj bo iz vsega skupaj, bomo pa še videli.

Oče Stanislav ima pri tvojem načinu življenja gotovo nezanimljivo vlogo. Kako je bilo rasti in se razvijati ob človeku, ki te je navdušil za toliko zanimivih področij?

Moram reči, da sem kar zadovoljen z njim. Vesel sem, da mi je vbil v glavo delavnost, ker mislim,

rekel, da prihaja strah na nek način za mano. Mislim, da začnjam počasi razumevati hribe. Pri šestih letih se ti zdi, da sploh ne moreš pasti s stene. Zdaj že malo pomislim, vendar to še vedno ni ne vem kakšen strah, vseeno pa lahko rečem, da sem počasi začel razmišljati tudi o nevarnih stvareh v hribih. Prav na Pik Leninu se mi je zgodilo, in to dvakrat. Prvič je bilo, ko sva z Iztokom Cukjatiem (op.p. vodja odprave, ki je tudi smučal z vrha) vstopila v severno steno in sva bila že kakšnih dvesto, tristo višinskih metrov pod potjo in naju je

zajela megla. Takrat sva morala obstati na mestu, saj nisva imela več energije za to, da bi se vrnili gor, za spust v megli pa je bilo preveč tvegano, pa še nevarnost pla-

je, kakšni so domačini, čeprav je glavni cilj vseeno gora, ki me še posebej privlači zato, ker gre za ugasli ognjenik.

Nace Novak